

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**YENİ KAMU YÖNETİMİNİN ETİK BOYUTU: T.C. KAMU GÖREVLİLERİ
ETİK KURULU ÜZERİNE BİR ANALİZ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra ERDEM

TEMMUZ - 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**YENİ KAMU YÖNETİMİNİN ETİK BOYUTU: T.C. KAMU GÖREVLİLERİ
ETİK KURULU ÜZERİNE BİR ANALİZ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra ERDEM

TEMMUZ - 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**YENİ KAMU YÖNETİMİNİN ETİK BOYUTU: T.C. KAMU GÖREVLİLERİ
ETİK KURULU ÜZERİNE BİR ANALİZ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra ERDEM

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kadir Caner DOĞAN

TEMMUZ - 2021

GÜMÜŞHANE

BİLDİRİM

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “Yeni Kamu Yönetiminin Etik Boyutu: T.C. Kamu Görevlileri Etik Kurulu Üzerine Bir Analiz” isimli bu çalışmanın, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

../../..

.....

Büşra ERDEM

ÖNSÖZ

1980’li yıllardan sonra dünyada küreselleşme ve neo-liberalizme bağlı olarak siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda yaşanan çok önemli değişim ve dönüşümler sonucunda yeni kamu yönetimi anlayışı meydana gelmiştir. Birçok ülkeyi etkisi altına alan bu değişim ve dönüşümlerden Türkiye’de etkilenerek yeni kamu yönetimi anlayışı bağlamında bazı reformlar geliştirmiştir. Yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde kamu yönetiminde yapılan reformların bir sonucu olarak kamu yönetiminde etik konusu, oluşan dönüşümdeki en önemli alanlardan birini oluşturmaktadır.

Yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde etik konusuna büyük önem verilerek 2004 tarihli yasal düzenleme ile kurumsallaşan Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Türkiye’de kamu yönetimi etiği konusunda yapılan en büyük adımı oluşturmaktadır. Bu bağlamda kurul, etik kültürü yerleştirme konusunda ve kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken adalet, dürüstlük, saydamlık ve tarafsızlık ilkelerine uygun olarak etik ilke ve değerleri belirleme konusunda yardım etmeyi amaç edinmektedir. Bu çalışmada yeni kamu yönetimi anlayışının getirdiği yeniliklere, etik kavramına ve etiğin yeni kamu yönetimindeki konumuna dikkat çekilmiştir. Ardından Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun tarihsel gelişimi, üyeleri, faaliyetleri ve yaptırımları hakkında bilgi verilerek yeni kamu yönetimi anlayışının ilkeleri Kamu Görevlileri Etik Kurulu üzerinden değerlendirilmiştir. Literatür taramasına uygun olarak hazırlanan bu çalışmanın bilimsel çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Tez çalışması sürecinin başlangıcından bitimine kadar her türlü bilgi ve tecrübeleri ile bana yol gösteren ve soru ve sorunlarımı sabırla dinleme nezaketinde bulunarak çalışmaya yön veren değerli tez danışmanım, Doç. Dr. Kadir Caner Doğan hocama minnetle teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bugünlere ulaşmamda emeklerini ödeyemeyeceğim aileme ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, her türlü yanımda olduğunu hissettiren sevgili eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Gümüşhane - 2021

Büşra ERDEM

ÖZET

ERDEM, Büşra. Yeni Kamu Yönetiminin Etik Boyutu: T.C. Kamu Görevlileri Etik Kurulu Üzerine Bir Analiz, Yüksek Lisans Tezi, 2021, (XIII+102)

Kamu yönetimi etiği kendi başına kamu yönetimi disiplinleri kapsamında sıklıkla tartışılan bir alanı oluşturmaktadır. Küreselleşme hareketleri ile birlikte 1980'lerden itibaren kamu yönetimine yapılan yeniliklerde kamu yönetimi etiği konusu, ülkelerce büyük ilgi ile karşılanmıştır. Ülkemizde de önemli bir yere sahip olan etik konusu, yeni kamu yönetimi anlayışı bağlamında niteliksel olarak gelişim sağlamıştır.

Kamu yönetiminde iyi yönetimi sağlayabilmek için etkinlik ve verimliliği yakalama noktasında etik kurallara ihtiyaç duyulmaktadır. Tez çalışmasında, bahsi geçen etik ilke ve kurallar ile yeni kamu yönetimi anlayışının ilkelerini kamu yönetimine entegre eden ülkelerin, etik dışı davranışlara ve yozlaşmalara daha az rastlayacağı veya bu olumsuz davranışların engellenmesinde daha iyi sonuç alacağı öngörülmektedir.

Çalışmada, vatandaşın devlete olan güveninin artmasında, kaliteli hizmet beklentisinin karşılanmasında ve kamu yönetiminin verimli bir şekilde işleyişinin sağlanmasında etkili olan etmenlerden olan etik kavramının, kurum kültürünü oluşturan bir konu haline gelmesi gerektiği işlenmiştir. Bu bağlamda kurumsal hale gelen Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun yapısal ve işlevsel faaliyetleri değerlendirilerek yeni kamu yönetimi anlayışının ilkeleri doğrultusunda olumlu ve eksik yönleri analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı, Etik, Kamu Yönetimi Etiği, Kamu Görevlileri Etik Kurulu.

ABSTRACT

ERDEM, Büşra. The Ethical Dimension of the New Public Administration: T.C. An Analysis on the Ethics Committee of Public Officials, Master's Thesis, 2021, (XIII+102)

Public administration ethics by itself constitutes an area that is frequently discussed within the scope of public administration disciplines. With the globalization movements, the issue of public administration ethics in the innovations made to public administration since the 1980s has been met with great interest by countries. The issue of ethics, which has an important place in our country, has developed qualitatively in the context of the new public administration approach.

In order to ensure good management in public administration, ethical rules are needed at the point of capturing efficiency and productivity. In the thesis study, it is predicted that countries that integrate ethical principles and rules and the principles of the new public administration understanding into public administration will encounter unethical behaviors and corruption less or will get better results in preventing these negative behaviors.

In the study, the concept of ethics, which is one of the factors that are effective in increasing the trust of the citizens in the state, meeting the expectation of quality service and ensuring the efficient functioning of the public administration, has become a subject that constitutes the corporate culture. In this context, the structural and functional activities of the Public Servants Ethics Board, which has become institutional, have been evaluated and the positive and deficient aspects of the new public administration approach have been analyzed.

Keywords: New Public Management Approach, ethic, public administration ethics, Public Service Ethics Committee.

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK

İÇ KAPAK

KABUL VE ONAY Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

BİLDİRİM V

ÖNSÖZ V

ÖZET VII

ABSTRACT VIII

İÇİNDEKİLER IX

TABLolar LİSTESİ XII

KISALTMALAR LİSTESİ XIII

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. YENİ KAMU YÖNETİMİ VE ETİK: KAVRAMSAL ÇERÇEVE .4 - 35

1.1. Geleneksel Kamu Yönetimi 4

1.1.1. Geleneksel Kamu Yönetiminin Tarihsel Süreci 4

1.1.2. Geleneksel Kamu Yönetiminin Temel Özellikleri 5

1.1.3. Geleneksel Kamu Yönetimi'nin Aksak Yönlerine Eleştiriler ve
Dönüşüm Süreci 6

1.2. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı 10

1.2.1. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Tanımı ve Kökeni 11

1.2.2. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Temel Özellikleri ve İlkeleri 14

1.3. Yeni Kamu Yönetimi ile Geleneksel Kamu Yönetimi Karşılaştırması 20

1.4. Yeni Kamu Yönetimi Ekseninde: Küreselleşme ve Yerelleşme 23

1.4.1. Yeni Kamu Yönetiminin Küreselleşme ile İlişkisi 23

1.4.2. Yeni Kamu Yönetiminin Yerelleşme ile İlişkisi	24
1.5. Etik	25
1.5.1. Etik Kavramı ve Teorisi.....	25
1.5.2. Etiğin Amacı, Önemi ve Nitelikleri	26
1.5.3. Etik Türleri	28
1.5.4. Etik Düzeyler	30
1.5.5. Etiğin Ahlak, Kültür, Hukuk ve Siyasetle Bağı.....	32

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAMU YÖNETİMİ ETİĞİ VE YENİ KAMU YÖNETİMİNİN ETİK KAYNAKLI BOYUTU.....	36 - 54
2.1. Kamu Yönetiminde Etik.....	36
2.1.1. Kamu Yönetiminde Etik Dışı Davranışlar ve Yozlaşma Olgusu	40
2.1.2. Kamu Yönetiminde Oluşan Etik Dışı Davranışların Azaltılması Noktasında “Etik Liderlik”	45
2.1.3. Kamu Yönetiminde Etik Eğitimi	46
2.2. Yeni Kamu Yönetimi ve Etik İlişkisi	47
2.2.1. Yeni Kamu Yönetimi Etiğinin Toplam Kalite Yönetimi ile İlişkisi	51
2.2.2. Yeni Kamu Yönetimi Etiğinin Yönetişim ile İlişkisi	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE’DE YENİ KAMU YÖNETİMİ VE ETİK BAĞLAMINDA KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU’NUN ANALİZİ	55 - 81
3.1. Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi ve Etiğin Kavramsal ve Yasal Alt Yapısı.....	55
3.1.1. Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı.....	55
3.1.2. Türk Kamu Yönetimi Etiği	63
3.1.3. Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi Esaslı Etik Sistemine Geçiş ve Bazı Etik Uygulamalar	65
3.2. Kamu Görevlileri Etik Kurulu ve Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ile Değerlendirilmesi.....	69

3.2.1. Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Kurul Üyeleri, Kapsadığı Kamu Görevlileri ve Etik Komisyon	70
3.2.2. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun Uygulamaları, Kararları ve Raporları.....	72
3.2.3. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun Etik Dışı Faaliyetleri Engellemedeki Rolü Ve Etkinliği	75
3.3. Genel Olarak Yeni Kamu Yönetimi Açısından Etik Kurulunun Değerlendirilmesi.....	78
SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER.....	83
KAYNAKÇA	87
ÖZGEÇMİŞ.....	103

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Yeni Kamu Yönetiminin İlkeleri	19
Tablo 2. Geleneksel Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetiminin Karşılaştırması	21
Tablo 3. Yeni Kamu Yönetimi Bağlamında Çalışmalar ve Değerlendirilme Ölçütleri.....	59
Tablo 4. Kamu Görevlilerinin Edinmesi Gereken Etik Davranışlar	67
Tablo 5. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İlkeleri Bağlamında Kamu Görevlileri Etik Kurulu	80

KISALTMALAR LİSTESİ

TÜRKÇE		İNGİLİZCE	
ABD	Amerika Birleşik Devletleri	GRECO	The Group of States against Corruption
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsleri		
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü		
YKİ	Yeni Kamu Yönetimi İşletmeciliği		
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi		
KMYKK	Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu		
TKY:	Toplam Kalite Yönetimi		
TDK:	Türk Dil Kurumu		
ANAP	Anavatan Partisi		
DMK:	Devlet Memurları Kanunu		
TÜSİAD:	Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği		
KAYA:	Kamu Yönetimi Araştırma Projesi		
Der.	Derleme		
vd.	Ve diğerleri		
vb.	Ve benzeri		
çev.	Çeviren		

TÜRKÇE		İNGİLİZCE
s.	Sayfa	
a.g.e.	Adı Geçen Eser	
ss.	Sayfa Sayısı	

GİRİŞ

Tarihsel süreçte bireyler birçok ortak çıkar ve ihtiyaçlarını karşılamak için işbirliği içerisinde birlikte yaşamaya başlamış ve neticede yönetim kavramı oluşmuştur. Toplumlar varoluşlarından bu yana kadar kendi değer anlayışlarını oluşturarak, kendi yönetsel anlayışlarını geliştirmiştir. Geçmişten bu güne kadar toplumun, yönetim sistemlerini kendi amaç ve ihtiyaçları doğrultusunda evrimleştirmesi yönetim anlayışında gelişimi de beraberinde getirmiştir. Bu amaç ve ihtiyaçlar doğrultusunda oluşan yönetim kavramının yasal ve idari düzenlemeler ile oluşturulması ise yönetimin resmiliğini pekiştirmiştir. Böylece yönetim anlayışı ile planlama, örgütleme ve denetleme faaliyetleri önem kazanmıştır. Halkın temel ihtiyaçlarının karşılanması için düzenlenen kamu politika faaliyetlerinin bütünü oluşturana sisteme “kamu yönetimi” denilmektedir. Devletin örgütsel yapılarındaki işlevsel kamu politikalarını kapsayan kamu yönetimi kavramı, kamu görevlilerinin ve kamu mallarının devletin amaçları doğrultusunda faaliyet göstermesini sağlamaktadır.

1970’li yıllarda ekonomik krizler sonrasında mevcut yönetim sistemi olan geleneksel kamu yönetiminin hantallaşmış yapısı ile bireylerin ihtiyaçlarına karşılık verememesi, yozlaşma ve yolsuzlukların yaygınlık göstermesi gibi nedenler ile sistem sorgulanarak etkisini kaybetme sürecine girmiştir. Bununla birlikte sistem yerini esnek piyasa yapılı, saydam, âdem-i merkezîyetçiliğe önem veren ve “*küçük devlet*” anlayışını öngören yeni bir anlayışa bırakmıştır. Yeni kamu yönetimi adı verilen bu anlayış ile kamu yönetiminde köklü düzenlemeler yapılmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının toplumun sorunlarına odaklanarak kamu kurum ve kuruluşlarının etik ilkelere uygun şekilde hareket etmesine yön verecek faaliyetlerde bulunması, bu oluşumun etik değerlere büyük önem verdiğinin göstergesidir.

Etik kavramı, insanların davranış ve tutumlarına uygun değer anlayışlarına değinen felsefe dalını oluşturmaktadır. Bireylerin hayatının şekillenmesini sağlayan iyi, kötü, doğru veya yanlış gibi kavramların ne olduğu hakkında kılavuzluk yapan etik kavramı, kamu yönetiminin insan odaklı düşüncesi neticesinde yönetimde önemli bir yer edinmiştir. Bireylerin gelişen süreç içerisinde eşitlik, özgürlük, kaliteli hizmet gibi

taleplerinin oluşması; kamu yönetimi anlayışının gelişmesini sağlamıştır. Bu yönde hareket eden yeni kamu yönetimi anlayışının etik ilke ve kurallara uygun şekilde çalışmalar yapması, kamu hizmetlerinde hâkim olan savurganlıklar, işlevsellik, yozlaşma ve bozulmayı engelleyeceği gibi toplumun devlete olan saygınlık ve güvenin de kuvvetlenmesini sağlayacaktır.

20. yüzyılın son çeyreğinde gelişen; devlet yönetiminin iyi veya kötü olarak sorgulanması, küreselleşme faaliyetleri ve ekonomik krizlerin kamu yönetimindeki işlevselliği olumsuz etkilemesi ve bunun yanında kamu yönetiminde artan etik dışı davranış ve yozlaşmalar sonucunda yeni bir kamu yönetimine geçilmesi gerektiği düşüncesi, kaçınılmaz bir gerçeği ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma ile geleneksel kamu yönetiminden yeni kamu yönetimine dönüşüm süreci sonucunda ortaya çıkan “etik” kavramı çerçevesinde etik davranış ve faaliyetlerin tarihçesi, özellikleri ve kamu yönetimine olan etkisine değinilerek kamu görevlilerinin etik karar alma kapasitelerini ve karakterlerini geliştirme yolunda atılan adımlar dikkate alınacaktır. Yeni kamu yönetimi anlayışının getirdiği yenilikler ışığında etik kavramının vücut bulmuş hali olan Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun faaliyet raporlarına ulaşılarak Türkiye’nin, kamuda etik davranışı sağlamada nasıl bir role sahip olduğunun belirlenmesine binaen Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde olumlu veya olumsuz olarak çözümlenmesi amaçlanmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma, yeni kamu yönetimi anlayışının incelenmesinde etik değer ve ilkelerin, kamu görevlilerine etki etmesi açısından Türkiye’de kurumsallaşan Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun etkinliğini değerlendirmek için hazırlanmıştır. Bu amaçlar çerçevesinde çalışmanın temel hipotezi, Türkiye’de yeni kamu yönetimi anlayışı ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun kuruluş, amaç ve ilkeleri açısından uyuşmasının olumlu olduğu yönündedir. Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun, yeni kamu yönetimi anlayışının temel ilkeleri bakımından bazı eksik ve aksak yönlerine rastlansa da kurul, yeni kamu yönetimi anlayışının etik anlamda uyguladığı en önemli faaliyeti oluşturmaktadır.

Çalışmanın kapsamını, Türkiye’nin yeni kamu yönetimi anlayışının, etik anlamda nerede olduğu ve yeni kamu yönetimi anlayışının günümüze kadar etik alanda yaptığı gelişim ve safhalar oluşturmaktadır. Kurum ve kuruluş olarak ise Türkiye’de faaliyette bulunan Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun tarihçesi, yapısı ve faaliyetleri, çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Ayrıca bu çalışmada, içerik olarak ilgili

disiplinler belirlenerek yapılan literatür taramasına ve bizzat Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun faaliyet raporlarının incelenmesine dayalı nitel bir yöntem kullanılmıştır.

Tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, geleneksel kamu yönetiminin tarihsel süreci, özellikleri ile eksik ve aksak yönlerine değinilerek kamu yönetimi dönüşümü sonrasında ortaya çıkan yeni kamu yönetimi anlayışının özellikleri ile yerelleşme ve küreselleşme gibi kavramlarla olan ilişkisine vurgu yapılmıştır. Bunun dışında yine bu bölümde etik kavramının amacı, nitelikleri, türleri ve diğer disiplinlerle olan ilişkisi ele alınmıştır.

İkinci bölümde, genel olarak kamu yönetiminde etik kavramına vurgu yapılmış olup kamu yönetimindeki etik dışı faaliyetlere değinilmiştir. Bu etik dışı faaliyetlerin azaltılması noktasında neler yapılması gerektiği ele alınmıştır. Ayrıca yeni kamu yönetiminde etik kavramı incelenerek toplam kalite yönetimi ve yönetim kavramları ile olan ilişkisi açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde ise, Türkiye'nin yeni kamu yönetimindeki yasal alt yapısı değerlendirilerek Türk kamu yönetimi etiği incelenmiştir. Bunun yanında Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun üyeleri, faaliyetleri ve raporlarına yer verilerek yeni kamu yönetimi anlayışının ilkeleri doğrultusunda kurulun işleyişi analiz edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. YENİ KAMU YÖNETİMİ VE ETİK: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Geleneksel Kamu Yönetimi

19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak 20. yüzyılın son çeyreğine kadar kamu yönetimi sisteminde hüküm süren anlayış, geleneksel kamu yönetimi anlayışıdır.¹ Bu anlayış ilk oluştuğu yıllarda diğer kamu yönetimi sistemlerinden ayrılarak kendi bünyesinde yeni ilkeler ve önemli düşünceler barındırmıştır.²

Geleneksel kamu yönetimi anlayışının ortaya çıkması ve gelişiminde akıllara Wilson, Weber, Taylor ve Fayol gibi düşünürler gelir.³ Bu düşünürlerin geleneksel kamu yönetimine katkı sağlayan teorileri ise; Woodrow Wilson'un siyaset-yönetim farkını ortaya koyan Yönetimin İncelenmesi, Frederick Taylor'un Bilimsel Yönetimin İlkeleri, Fayol'un Genel ve Endüstriyel Yönetim anlayışı ve büyük ölçüde bu düşüncüyü şekillendiren Max Weber'in Bürokrasi Teorisi'dir.⁴

1.1.1. Geleneksel Kamu Yönetiminin Tarihsel Süreci

Günümüze kadar kamu yönetimi sisteminde birçok sistem değişikliğine gidilmişse de tüm modellerin geleneksel kamu yönetiminden izler taşıdığı görülmektedir.⁵ Neo-klasik yönetim yaklaşımı, daha sonra modern yönetim anlayışı olarak aşama kat eden bu kuram, yönetim bilimine faydası bulunan önemli bir görüştür.⁶

1854 yılında İngiltere'de ortaya atılan Nortcote –Trevelyan raporu, geleneksel kamu yönetiminin temelini oluşturmuştur. Bu raporda kamu hizmetleri için özenli ve düzenli şekilde sistem kurularak bu hizmetlerin; mesleki yeterliliğe sahip, nitelikli

¹ Çağatay Halaç , “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Gümrük İdaresine Yansımaları”, **Gümrük & Ticaret Dergisi**, Sayı. 3, 2014, s. 34.

² Yusuf Uysal, “Klasik Kamu Yönetiminden Yeni Kamu İşletmeciliği Ve Post-YKİ'ye Kamu Hizmetlerinin Değişimi Ve Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme”, **International Journal of Management and Administration**, Cilt.4, Sayı.7, 2020, s.118.

³ Selçuk Denek, “Yeni Kamu Hizmeti Düşüncesi: Değişen Kamu Hizmeti Anlayışı”, **Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt.4, Sayı.1, 2019, s.422.

⁴ Uysal, a.g.e., s.118.

⁵ Murat Akçakaya, “Geleneksel Kamu Yönetiminden Yeni Kamu Yönetimine Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişimi”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı.34, 2017, s.10.

⁶ Abdullah Turan, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Bağlamında Örgüt Kültürü Ve Liderlik etkileşimi”, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 2011, Karaman, s.6.

personellerle donatılmasının gerekliliği anlatılmak istenmiştir. Raporda merkeziyetçi bir yönetim anlayışına vurgu yapılarak bu düzenin iyi işleyebilmesi için de kamu personel ihtiyacının, aleni ve tarafsız sınavlarla belirlenmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Rapor, geleneksel kamu yönetimindeki etkisini bu tür örgütsel ve verimli personel sistemiyle pekiştirmiştir. 1883 yılında ise yine bu rapordan etkilenecek memurlukta oluşan birtakım adam kayırmacılıkların önüne geçebilmek için ABD’de kabul edilen Pendleton Yasası(Kamusal Hizmet Yasası), geleneksel kamu yönetimi anlayışını etkileyen önemli bir diğer etkeni oluşturmuştur.⁷

1.1.2. Geleneksel Kamu Yönetiminin Temel Özellikleri

Geleneksel kamu yönetimi, yönetim sistemini ve bu sistemi oluşturan ana yapılar arasındaki ilişkiyi inceler. Geleneksel kamu yönetiminde önem verilen ana yapı; işlevsel ve dikey süreçler, iş bölümü, denetim ve yapı gibi temel yapı birimlerini kapsamaktadır. Ayrıca geleneksel kamu yönetiminde dikkat edilmesi gereken şey, örgütün şekle dayanan düzenidir.⁸ Bu paradigmada kamu idarecileri için olması gerekli kurumsal yönetim şekli, siyasetin karar ve amaçlarını dış etkilere uzaklaştırarak onları eksiksiz bir şekilde gerçekleştirmek koşuluyla bir dizi kurallar otoritesi altında varlığını devam ettirmektedir.⁹

Geleneksel kamu yönetimi, Weberyen bürokrasiye dayanır.¹⁰ Sanayi toplumunun etkisi ile doğmuş olan geleneksel kamu yönetimi anlayışı, merkeziyetçi teşkilatlanmayı rasyonellik ve kanunilik ile harmanlayarak ayrıntılı kurallara bağlı olarak Weberyen bürokrasiye dayalı biçimselliği esas alan bir yönetim sistemi oluşturmuştur.¹¹ Disiplinin ana kaynağının yasalar olduğunu belirleyen Weberyen bürokrasi, otoriteye boyun eğmeyi gerçekleştirebilmek için hiyerarşinin kaçınılmaz olduğunu öngörmüştür.¹² Geleneksel kamu yönetimi anlayışı, kendi bünyesinde katı,

⁷ Mehmet Gülten, “Geleneksel Kamu Yönetiminden Kamu İşletmeciliğine Geçiş: “Personel Yönetiminde Farklılaşma Ve Türkiye’ye Yansımaları”, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 2019, Sivas, 5-6.

⁸ Rafet Çevikbaş, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Ve Türkiye Uygulamaları”, **Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi**, Cilt.1, Sayı.2,2012, s.14.

⁹ Murat Yıldırım, “Kamu yönetiminde takdir yetkisi: Geleneksel ve yeni kamu yönetimi arasında karşılaştırmalı bir inceleme”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt.7, Sayı.2, 2010, s.845.

¹⁰ Ercan Oktay ve Abdullah Turan, “Kamu Yöneticilerinin Yeni Kamu Yönetimi Örgüt Kültürünü Ne Ölçüde İçselleştirdiklerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, **Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**, Cilt.8, Sayı.3, 2018, s.482.

¹¹ Karaçor S. ve Oltulu A, “Demokrasi Ve Yönetişim Boyutu İle Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı”, **SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Cilt.11, Sayı.22, 2009, s.406.

¹² Akçakaya, a.g.e., s.11.

hiyerarşik, gayri şahsi ve bir bakıma kariyeri esas alan özellikler taşımaktadır.¹³ Yönetimdeki şahsi ilişkiler ile sistemin düzgün işlemeyeceğini kabul eden bu anlayış, sistemde kuralları kendisine zorunlu kılan gayri şahsi bir yapı geliştirmiştir. Yönetimdeki gayri şahsiliğin sorumluluk ve faaliyetler açısından olumlu sonuçlar sağlayacağı düşünülmektedir.¹⁴

Refah devleti anlayışının da etkisiyle devlet sosyal ve ekonomik alanda ağırlık kazanmıştır. Bu yönetim anlayışında hâkim düşünce; devletin doğrudan kamusal mal ve hizmet üretimini kendi örgütleri eliyle yürütmesinin gerekliliğidir.¹⁵ Bu nedenle geleneksel kamu yönetimi anlayışı, özel sektörden çok, kamu sektörünün hizmetlere hâkim olmasını ister ve hizmetlerde özel sektörün uzlaşamayan bir yapısı olduğunu kabul etmektedir.¹⁶

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı, siyaset ve yönetim konularının birbirinden ayrılması gerektiği üzerinde yoğunlaşmıştır.¹⁷ Çünkü kamu yönetiminde siyasi gücün görevi, sistemde yapılması gerekli görevleri belirlemek iken, kamu yöneticilerinin görevi ise yapılması gerekli bu görevleri belirli stratejiler ile yerine getirmektir.¹⁸ Bu yüzden siyasetçilerin, kamu yönetimine müdahale konusunda uzak kalması yeğlenmektedir.¹⁹

1.1.3. Geleneksel Kamu Yönetimi'nin Aksak Yönlerine Eleştiriler ve Dönüşüm Süreci

Geleneksel kamu yönetimi anlayışının hâkim olduğu zamanlarda ve sonrasında insanların ihtiyaçları, istekleri ve yaşamdan umutları da bir hayli değişim göstermiştir. Bu gibi değişimler sonuç itibarıyla devletlerin örgütsel anlamda da sistemlerinin değişimine sebebiyet vermiştir.²⁰ 1960'lı yıllarda baş gösteren ekonomik buhran göstergeleri, 1970'lerde kendini belli etmiştir. Bu dönem sürecinde ekonomide kamu harcamaları aşırı derecede artarak devam ederken bütçenin bunu karşılama gücü giderek

¹³ Karaçor ve Oltulu, a.g.e., s.406.

¹⁴ Orhan Gökçe ve Erol Turan, "Kamu Yönetiminin Dönüşümü Ve Dönüşümün Temel Unsurları", **SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Cilt.8, Sayı.15, 2000, s.179.

¹⁵ Bedrettin Kesgin, **Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi**, Açılım Kitap, Birinci baskı, İstanbul, 2014, s.247.

¹⁶ Gülten, a.g.e., s.13.

¹⁷ Kesgin, a.g.e., s.247.

¹⁸ Gülten, a.g.e., s.13.

¹⁹ Sebahattin Gültekin, "Kamu Yöneticileri Ve Kamu Politikası: Kamu Yönetimi Paradigmaları Çerçevesinde Teorik Bir Analiz", **Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt: 26, Sayı: 3-4, 2012, s.87.

²⁰ Denek, a.g.e., s.419.

düşmüştür.²¹ Sonuç olarak devletin, emek ve sermaye ilişkileri bozularak sermayeyi negatif yönde etkileyen bir durum ortaya çıkmıştır.²² Böylece bu paradigma, devletin ekonomik anlamda refah seviyesinin azalmasına ve toplumsal hürriyetlere yönelik engeller çıkarılması konusunda tepkilere sebep olmuştur.²³ Bu tepkilerin başlıca sebebi, geleneksel kamu yönetimi sisteminin, isteklere cevap veremeyecek kadar hantallaşmış olmasıdır.²⁴ Kamu hizmetlerinde oluşan bu hantallık dolayısıyla; hizmetlerdeki verimlilik, işlevsellik ve kalite gibi kavramlar sistemi terk etmeye başlamıştır.²⁵

Geleneksel kamu yönetiminde en fazla eleştirilen nokta, genel itibariyle bürokrasi ve katı hiyerarşik örgütlenme şeklidir.²⁶ Baskı, ciddi disiplin ve otorite kontrolünün gelişmesi ve sonuçlardan ziyade girdilere dikkat edilmesi sonucunda girişimcilik önlenmekle birlikte bürokrasinin verimliliği de olumsuz yönde etkilenmiştir.²⁷ Böylece Weber'in tahminlerinin dışında kalarak bürokratik yapı girişimciliği engellemiş, risk alma konusunda yetkililer cesaretsiz kalmış ve kaynakların kullanılması konusunda savurganlık baş göstermiştir.²⁸

Geleneksel kamu yönetiminde değişim ve dönüşümü zorunlu kılan bir başka sebep ise; bu yönetim şeklinde gizlilik ve dışa kapalılık halinin var olmasıdır. Şeffaflığın bulunmaması, yapılan etkilere tepki verilmemesi durumu ve verilen hükümlerde herhangi bir gerekçe izah edilmemesi; gerek kamu sisteminde, gerek toplum üzerinde güç hegemonyası oluşturması bakımından eleştirilerin kuvvetlenmesine sebebiyet vermiştir.²⁹

Geleneksel kamu yönetiminde kuralcı ve katı hiyerarşik yönetim hâkim olduğundan insan faktörü göz ardı edilmiştir.³⁰ Kamusal kararlara kamu personelini bile dâhil etmeyen sistem, vatandaşın yönetime katılmasına oldukça karşıdır. Bunun sebebi ise tarafsızlığı sağlamak olarak gösterilmiştir. Kamusal kararlarda işlevsizleşen kamu

²¹ Burcu Bozkuş, “**Türk Kamu Yönetiminde Yönetişim Tartışmaları Ve Yönetişimin Kamu Yönetiminde Uygulanabilirliği**”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2009, Konya, s. 14.

²² Hasan Engin Şener, “Yeni Sağ”, <http://hasanenginsener.freesevers.com/yenisag.htm>, Erişim Tarihi: 01/11/2020.

²³ Aytuğ Altın, “Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim”, **Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.1, Sayı.2, 2013, s.109.

²⁴ Gökçe ve Turan, a.g.e., s.179.

²⁵ Bozkuş, a.g.e., s.14.

²⁶ Gökçe ve Turan, a.g.e., s.179.

²⁷ Karaçor ve Oltulu, a.g.e., s.406.

²⁸ Ahmet Taner, “Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Arayışları ve Hesap Verme Sorumluluğuna Etkileri”, **Sayıştay Dergisi**, Sayı 85, 2012, s.38.

²⁹ Emine Çelikoğlu, “**Yönetişimin Kurumsallaşma Üzerine Etkileri: AB Ülkeleri Ve Türkiye Örneği**”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2015, Ankara, s.16.

³⁰ Çelikoğlu, a.g.e., s.15-16.

personelleri arasında iletişimin de bir hayli zor olması, problemleri tetikleyerek üstler ve astlar arasında güven sıkıntısını ortaya çıkarmıştır. Bu da işlerin devamlılığı konusunu sekteye uğratmıştır.³¹ Bununla beraber sistemde sorumluluklar yerine getirilmemiş ve memurlar kuralcılığın ardına sığınarak kendilerini denetimden muhafaza etmeye çalışmışlardır. Bunun sonucunda denetlenemeyen ve yeniliğe karşı olan personel sınıfı ortaya çıkmıştır.³² Denetlenemeyen bu personel sınıfının işlerini belli düzende yapmamaları, gerekli bilgi, beceri ve şartlara hâkim olamadıkları bir koşulda çalıştırılmaları, kaliteli hizmet sunumlarında verimli olamayacakları neticesini doğurmuştur.³³ Sonuç itibariyle, tüm bu yaşananlar; kamu yönetiminin sıkıntılı ilerlemesinin; esneklik, demokrasi, girişimcilik, bireysel düşünce ve yerellik gibi konuların gelişimine engel olarak birçok yeni soruna davetiye çıkarmıştır. Nihayet eleştirilen bu anlayıştan, yeni performans odaklı bir anlayışa dönüşüm olması talep edilmeye başlanmıştır.³⁴

20. Yüzyıldan itibaren ortaya çıkan küreselleşme kavramı ile savaşlar, devletin ilerleme ve büyümesinde en büyük engeli teşkil eden ekonomik buhranlar, kamu yönetiminin kapsam ve metotlarında dönüşüme uğramasının önünü açmıştır.³⁵ 1970’lerde başlayan ekonomik krizler ve bireyi merkeze alan liberal hareketin de baş göstermesiyle birlikte devletin piyasadaki durumu gündeme gelmeye başlamıştır.³⁶ 1970’lerin sonuna doğru gözlenen en belirgin nokta, devletin yönetim yapısındaki işlevsizlik ve hantallığa çözüm bulabilmek için ekonominin yapısal ve işlevsel olarak küçültülmesi yoluna gidilerek özel sektörün ekonomiye daha fazla dâhil edilmesi konusunun üzerinde durulmasıdır. Yönetimde özel sektörün etkisinin arttığı bu dönemlerde kamu hizmetlerinde piyasa araçlarının çokça kullanılması hedeflenmiştir.³⁷ Özel sektörü kamuda temel alan Post-fordist düşünce ve örgütlenme ile Weberyen politikadaki küresel değişim ve gelişimler, sanayi kapitalizminde yaşanan bunalımlar hemen hemen aynı dönemlere rastlamıştır. Bu dönemlerde ekonomide hâkim olan

³¹ Oktay ve Turan, a.g.e., s.482.

³² Çeliksoy, a.g.e., s.15-16.

³³ Ulvi Saran, “Kamu Kesiminde Küresel Taleplere Yönelik Stratejik Değişim Ve Yeniden Yapılanma Yaklaşımı”, **Sü İİbf Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Cilt.5, Sayı.10, 2005, s.39.

³⁴ Oktay ve Turan, a.g.e., s.482.

³⁵ Uysal, a.g.e., s.113.

³⁶ Karıcı, a.g.e., s.41.

³⁷ Uysal, a.g.e., s.113.

Keynesçi düşünce, yerini Friedmancı düşünceye bırakmıştır.³⁸ Ekonomi alanında yaşanan bu ve benzeri gelişmeler, geleneksel kamu yönetiminin ilerleyişinde yaşanan sıkıntılara bir de özel sektörde meydana gelen değişimler de eklenerek bu düşünce sisteminin dönüşüme girme sürecini başlamıştır.³⁹ Böylece istihdamda, emeğin sistematize edilmesinde, hizmet kalitesinde ve teknolojik etkinlikte egemen olan katı, hiyerarşik ve verimsiz düzenlemelerden bir hayli uzaklaşmış oldu. Bunun yerine daha esnek, yalın ve açıklık ilkesine hâkim normlar ile kamu yönetiminde dönüşüm sağlanmaya çalışılmıştır.⁴⁰

Türkiye de dünyada yaşanan bu küreselleşme sonucu oluşan dönüşümden 1980’lerde etkilenmeye başlamıştır. Devletin problemlerine cevap veremez hale gelen geleneksel kamu yönetimi anlayışı, yavaş yavaş kabuk değiştirmeye başlamıştır. Bununla birlikte Türkiye, devletin yönetim bünyesinde yer alan kuralcı, merkeziyetçi ve bürokratik yapı yerine daha ılımlı, açıklık unsurunun hâkim olduğu, bürokrasi ilkesinden daha uzak olan bir yönetim anlayışına yönelmiştir.⁴¹ Geleneksel kamu yönetiminden yeni kamu yönetimine geçilen bu süreçte kamu hizmetlerinin sunumu ve yönetim yapısı, toplum-devlet arasındaki ilişkiler konularında önemli dönüşümler meydana gelmiştir.⁴² 1980’lerde Türkiye’de de dışa dönük büyüme stratejileri gelişmiş, serbest piyasa düzeni çerçevesinde özelleştirme esas alınarak sistemsal piyasa kurulları yönetimde aktif rol almaya başlamıştır.⁴³ Ayrıca 2006 yılı ile birlikte tümüyle yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun etkisi ile kamu yönetiminde rasyonel bir anlayış türemiştir. Bu kanuna göre sistemin mali yönetim ve denetimi yeni şeklini alarak yönetimde rol alan kurumların görev ve sorumlulukları değişmiş ve sistem yeniden düzenlenmiştir.⁴⁴

Dönüşüm ile birlikte devlet ile toplum arasında hiyerarşik örgütlenme nitelik değiştirmiştir. Artık toplum ve devlet ilişkilerini düzenleyen sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, yerel yönetimler ve özel sektör kurumları vb. bazı aktörler, sistemin

³⁸ Gökhan Kalağan, “1980 Sonrası Geleneksel Bürokratik Yönetim Paradigmasında Değişim Ve Yönetim - Siyasal Yeniden Yapılanma Arayışları”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi**, Cilt.1, Sayı. 1, 2009, s.97.

³⁹ Fatma Akar, “Yeni Kamu İşletmeciliği Paradigmasının Türk Kamu Bürokrasisinde Kamu Personeli İstihdam Şekilleri Üzerine Etkileri”, **Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi**, Cilt. 1, Sayı. 3, 2018, s.484.

⁴⁰ Kalağan, a.g.e., s.97.

⁴¹ Emine Yay ve Mehmet Aktel, “1980 Sonrası Dönemde Türk Kamu Yönetiminde Zihinsel Dönüşüm”, **Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi**, Cilt.7, Sayı.2, 2015, s.1-2.

⁴² Uysal, a.g.e., s.112.

⁴³ Kadir Caner Doğan, “Türkiye’de 1980 Sonrası Kamu Yönetiminde Reform Politikalarına Yön Veren Kavramsal / Teorik Düşünceler Ve Kurumsal Düzenlemeler”, **Türk İdare Dergisi**, Sayı 479, 2014, s.124.

⁴⁴ Ahmet Önal, “Kamu Yönetimi Anlayışındaki Değişim ve İç Denetim”, **Denetim**, Sayı 10, 2012, s.17-18.

bünyesine yerleşmeye başlamıştır. Bu aktörler verimli şekilde çalışarak hizmetlerin sunumunda üretim ve yönetimde kaliteyi sistemleştirmeye çalışmışlardır.⁴⁵ Böylece teknolojik yeniliklerin yönetime etki etmesi çerçevesinde, mahalli yönetimlerin sunduğu hizmetlerin niteliğinin çoğalmas ve küreselleşme sonucunda yönetimde ve örgütsel yapıda sistem yapılanarak gelişmiştir.⁴⁶

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş aşamasında olup bu durumun getirdiği esneklik, demokratiklik, çoğulculuk, adalet, eşitlik, yerellik vb. kavramlara uzak kalmıştır. Gittikçe olgunlaşan teknolojik hayata ve küreselleşme dönüşümlerine adapte olamayan bu anlayış ile devam eden ve çoğalan problemlerin çözilememesi yeni bir paradigma dönüşümüne adım atılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Kamuda meydana gelen verim vermeyen, tesirsiz, sıkı bürokratik yönetim ve yavaş işleyen hizmetler, geleneksel kamu yönetimi anlayışının rafa kaldırılmasını zorunlu kılmıştır.⁴⁷ Sanayi devriminin de etkisiyle bu süreçte; yönetsel açıdan kamuda hizmetlerin sunumunda iş bölümü ve uzmanlaşma çalışmaları, mahalli yönetimlerin düzenlenmesi, ulus-devlet anlayışındaki değişim, hiyerarşik bürokrasi vb. konuların ülkelerin yönetim sistemlerine geçmesinde birçok düzenlemeler yapılmıştır.⁴⁸ Bu düzenlemelere adını veren “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı” önce batıda, daha sonra tüm dünyada kendini göstermiştir. Devletin işleyişinde meydana gelmiş olan bu değişimin daha iyi anlaşılması bakımından yeni kamu yönetimi anlayışının tanımı, kökeni, ilkeleri ve niteliklerine ayrı ayrı değinilmekte fayda görülmektedir.

1.2. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı

1980’li yıllarda kamu yönetiminde meydana gelen değişme sonucunda geleneksel kamu yönetimi anlayışı geçerli olma durumunu kaybederek yeni kamu yönetimi anlayışının gelişimini hızlandırmıştır.⁴⁹ Geleneksel kamu yönetimi anlayışının eksiklik ve aksaklıklarına karşılık olarak yirminci yüzyılın son evresinde, kamu sisteminde meydana gelen bu yeni model önceki kamu yönetiminden olan birtakım problemleri ortadan kaldırarak veya hafifleterek kamu sektörüne yeni bir düzen

⁴⁵ İdris Eryıldız, “Avrupa Birliği Yolunda Reform: Kamu Yönetimi Temel Kanunu”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 2006, Konya, s.38.

⁴⁶ Abdullah Yılmaz, “AB’ye Uyum Sürecinde Türk Kamu Yönetiminin Dönüşümü Üzerine Notlar”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 17, 2007, s.222.

⁴⁷ Bozkuş, a.g.e., s.15.

⁴⁸ Abdulkadir Aksoy, “Geleneksel Devletten Modern Devlete: Sanayi Devrimi Ve Kamu Yönetimi Düşüncesinde Değişim”, **Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi**, Cilt:2, Sayı 3, 2016,s. 35.

⁴⁹ Çeliksoy, a.g.e., s.71.

kazandırmıştır.⁵⁰ Yeni kamu yönetimi anlayışı; hizmetlerde girdilerden çok, çıktılara odaklı olarak ilerleme sağlayan ve bu konuda geleneksel kamu yönetimi anlayışından ayrılışı savunan bir akımdır.⁵¹ Yeni kamu yönetimi anlayışının can alıcı noktası ise, geleneksel kamu yönetimi anlayışının kamu hizmetlerinde kurallara bağlı kalan meşruluğundan ayrılarak yapılan işlerde sonuca odaklı olmayı içselleştirmesidir. Bu şekilde kamu kurum ve kuruluşlarının değerlendirilme şekli değişerek kamu hizmetlerinin ihtiyaçlara ne yönde destek verildiği konusu önem kazanmıştır. Nitekim yeni kamu yönetimi anlayışında üretilen malların kalitesi ve sunulan hizmetin verimliliği bu anlayışın, geleneksel kamu yönetimi anlayışından ayrıldığı önemli noktalardandır.⁵²

Yeni kamu yönetimi anlayışı, kamu hizmetlerinin sunulmasında piyasa araçlarının devreye girmesi gerekliliğini, bilgi teknolojilerinin de hâkim olduğu işbirliği çerçevesinde, yetki dağılımını kullanarak belirli bir nizama göre yapılanmayı amaç edinen dinamik bir yönetim anlayışı geliştirmiştir.⁵³ Bu yönetim anlayışı; kuralları, önemli değerleri, metotları ve tecrübe edilmiş kamu yönetimi pratiklerini kendi bünyesinde harmanlayan bir sentez oluşturmuştur. Yeni kamu yönetimi anlayışı, bireye değer vererek, bireyin yönetilmesi konusundaki hassasiyetine birçok düzenleme ve çalışmaları ekleyerek kendi hedefleri çerçevesinde düzenlenmiştir.⁵⁴

1.2.1. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Tanımı ve Kökeni

Jamess Perry ve Kenneth Kreamer'in beraber yayınladıkları, "Kamu Yönetimi: Kamu ve Özel Yaklaşımlar" (Public Administration: Public and Private Approaches) adlı kitapta 'kamu işletmeciliği' terimi ilk defa kullanılmıştır. Bu terimden yola çıkılarak yeni kamu yönetimi anlayışı, genel çerçevede kamunun verimli şekilde işlerlik kazanmasını hedefleyen, güçlü performans ve standartlara ulaşabilme amacı taşıyan, takdir yetkisine sıkı sıkıya bağlı kamu yöneticilerinin sonuca dayalı yönetim anlayışı

⁵⁰ Eryıldız, a.g.e., s.40.

⁵¹ Mehmet Boztepe, "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Geleneksel Kamu Personel Rejimi Üzerine Etkileri", **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** / Cilt: 20, Sayı: 3, , 2018, s.192.

⁵² Doğan Nadi Leblebici, Uğur Ömürgönülşen, Mehmet Devrim Aydın, Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımında Önemli Bir Araç: Toplam Kalite Yönetimi", **H.Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 19, Sayı 1, 2001, s.125.

⁵³ Taner, a.g.e., s.28.

⁵⁴ M. Akif Özer, "Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi", **Sayıştay Dergisi**, sayı 59, 2015, s.6.

olarak betimlenmektedir.⁵⁵ Bu anlayış, kamu yönetiminin hizmet esas ve uygulamalarında bazı değişimler geçirilmesini ve örgütsel açıdan yeni bir yöntem sunulmasını amaç edinmiştir. Yeni kamu yönetimi anlayışı, geleneksel yönetimdeki “katı, hiyerarşik ve bürokratik esaslı” durumdan çıkarak “esnek ve piyasa tabanlı” yönetim şekline geçiş noktasında kademe kademe ilerlemiştir.⁵⁶ 1980-1990 yıllarının geliştirdiği “küçük devlet, güçlü piyasa” düşüncesinde yerini bulan yeni kamu yönetimi anlayışı, özel sektör düşüncesinin ve çalışmalarının yönetimde söz sahibi olmasını sağlayan paradigma olarak tanımlanmaktadır.⁵⁷

İngiltere başbakanı Margaret Thatcher, tarihte yeni kamu yönetimi anlayışının ilk uygulayıcısı olarak kabul edilir. Yeni sağ düşüncesine hâkim olan ve devletin küçülmesini öngörerek yapılanmayı gerçekleştirmeyi amaçlayan ABD’nin yeni kamu yönetimi uygulayıcısı ise Ronald Reagan’dır. Avustralya ve Yeni Zelanda gibi birçok ülkenin reform çalışmalarında çığır açmasını sağlayan bu düşünce zamanla diğer ülkelere yayılmıştır.⁵⁸ İlk zamanlarda ABD ve İngiltere gibi devletlerde uygulama alanına sahip olan bu düşünce akımı, “Reaganizm, Thatcherizm” gibi isimlerle anılmıştır.⁵⁹ Yeni kamu yönetimi anlayışının akademik kaynaklarda yaygın kullanılan diğer isimleri ise; “Piyasa Temelli Kamu Yönetimi”, “Girişimci idare” ve “Yeni Kamu İşletmeciliği”dir.⁶⁰ Memişoğlu’nun da belirttiği gibi:

YKİ, Amerika’da Hükümetin Yeniden Keşfi (Reinventing Government), İngiltere’de Gelecek Adımlar Acente Reformu (Next 38 Steps Agencies Reform) ve Kanada’da Vision 2000 isimleri altında uygulamaya koyulmuştur.⁶¹

Yeni kamu yönetiminin doğduğu zaman dilimi ve etkinliği belirgin bir şekilde literatürde yerini almıştır. Modernizm, Pozitivizm, rasyonalist düşünceye ve bazı kısımlarca Liberalizme karşıt olarak ortaya çıkan yeni kamu yönetimi anlayışı, 1968,

⁵⁵ Betül Şeyma Alkan, “Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımından Hareketle Kamu İdarelerinde Mali Analiz Uygulaması”, *Üiüid-Ijeas*, (17. Uik Özel Sayısı), 2018, s. 801.

⁵⁶ Kadir Caner Doğan, “Yeni Kamu Yönetimi ve Etik Anlayışının Türk Kamu Yönetiminde Kurumsallaşması: Kamu Görevlileri Etik Kurulu Örneği”, *Ternational Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, Cilt.10, Sayı.10, 2015, s. 388.

⁵⁷ Güliden, a.g.e., s.27.

⁵⁸ Aziz Belli, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Bağlamında Yerinden Yönetimin Ve Yerel Yönetimlerin Değerlendirilmesi”, *Akademik Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi*, Cilt.9, Sayı.16, 2017, s.102.

⁵⁹ Bülent Şener ve Çağrı Çolak, “Türkiye’de Yeni Sağ’ın Kamu Yönetimi Anlayışı: Turgut Özal Ve Anap”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 18, 2015, s.393.

⁶⁰ Eliz Sinem Sahillioğlu, “Geleneksel Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetimi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2005, Ankara, s.19.

⁶¹ Dilek Memişoğlu, “Yeni Kamu Yönetimi Ve Yerel Yönetimler Reformu”, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2006, Isparta s.37-38.

Syracuse Üniversitesi'nde yapılan Minnowbrook Konferanslarıyla adından çokça söz ettirmiştir. Bu konferansı, o günlerin hâkim kamu yönetimi düşüncesinden farklı yönetsel düşüncelere sahip olan akademisyenler düzenlemişlerdir.⁶² Dwight Waldo ve George Frederickson, yeni kamu yönetimi anlayışının oluşumu ve geliştirilmesinde ön ayak olmuş olup bu yazarlar, John Rawls'tan ve onun eseri olan “Bir Adalet Teorisi(A Theory of Justice)”’nden ilham almışlardır. Minnowbrook Konferansı, yirmi yıl aralıklarla iki defa yapılarak bu anlayışa yeni nitelikler kazandırmak konusunda destek olmuştur. Birinci Minnowbrook Konferansında kamu yönetiminde müşteri odaklı düşünce, ahlak ve erdem konuları, girişimcilik ile güncel sosyal sorunlar üzerinde durulmuş iken, ikinci Minnowbrook Konferansında ise; etik davranış şekli, toplumda eşitlik, insanların birbiriyle olan ilişki durumları, kamu yönetiminde uzmanlaşma ve kamu düzeni gibi konular ele alınmıştır.⁶³

Yeni kamu yönetimi anlayışından bahseden birçok kaynak bulunmaktadır. Ancak bunların en önemlisi, 1991 yılında adından çokça söz ettiren “Her Mevsim için Kamu Yönetimi (A Public Management for All Seasons)” başlıklı makaledir.⁶⁴ İlk defa bu çalışmada Christopher Hood’un düzenleyerek bahsettiği geleneksel kamu yönetimi anlayışının, yeni kamu yönetimi anlayışı dâhilinde değiştirilen ilkelerine değinilmiştir. Bunlar; yönetimde aktif olarak katılım, sonuca dayanan yönetim teorisi, artan rekabet, piyasada özel sektör uygulamalarının yer alması, kaynakların kullanılmasında sıkı düzen, personellerin iş durumlarını analiz etmek, denetimini sağlamak ve önemli faaliyetlerin uygun bölümlere ayrılmasıdır.⁶⁵

⁶² Mısra Cigeroğlu Öztepe, “**Kamu Yönetiminde Etik Sorunu: Türk Kamu Yönetiminde Etik Sisteminin Eleştirel Çözümlemesi**”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi, 2013, Ankara, s.120-121.

⁶³ Memişoğlu, a.g.e., s.34.

⁶⁴ Gülsüm Korkut, Osman Kürşat Acar, Alim Tetik, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı İle Değişen Kamu Hizmeti Ve Türkiye İş Kurumu”, **İş ve Hayat**, Cilt.1, Sayı.2 2015, s.110.

⁶⁵ Gülden, a.g.e., s.27-28.

1.2.2. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Temel Özellikleri ve İlkeleri

Yeni kamu yönetimi anlayışının amacı, kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve faaliyetlerinde modern dünyaya uyum sağlayabilecek düzenlemeler gerçekleştirebilmesini sağlamaktır.⁶⁶

Yeni kamu yönetiminin ortaya çıkmasında birçok neden vardır. Bunlardan bazıları; ekonomik, siyasi ve sosyal sebeplerdir. Bunlara açıklık getirmek gerekirse;

Ekonomik sebepler: Devletin refahını savunan bu anlayış ile ekonomide durgunluk ve kriz havasını dağıtmak için kurumsallaşmış bazı uygulamalarda değişim meydana gelmiştir. Bu değişim ile birlikte kamu harcamalarının azaltılmasını sağlanması, kaynakların kullanımı konusunda önemli disiplinler geliştirilmesi ve devletin küçültülmesi yolunda düzenlemeler olmuştur.

Sosyal sebepler: Toplumda eğitimin artması sonucu insanlar haklarını arama konusunda daha bilinçli hale gelmişlerdir. İnsanlar, siyasi iktidara daha az boyun eğen ve kamu yöneticilerinden beklentilerinin topluma fayda açısından daha ön planda olması gerektiği şuurunda olarak hizmet talebinde bulunmuşlardır.

Siyasi sebepler: Yeni Sağ akımının amaç ve kurallarının, yeni kamu yönetimi anlayışıyla bütünleşmesi serbest piyasa düzeninde bu yaklaşımların ortak hareket noktasını oluşturmıştır. Ayrıca yeni kamu yönetiminin öncü düşünürlerinden olan İngiltere başbakanı Thatcher, muhafazakâr iktidarın eleştirileri ile yeni kamu yönetiminin, kamu sektörüne etki ederek küçültülmesi ve devletin uygulamalarında müdahalenin kısıtlanması gerektiği konularının pekişmesine yardımcı olmuştur.⁶⁷ Bu anlayış ile devletin yönetimi açısından üç tane reform geliştirilmiştir. Bunlar sınırlı (minimal) devlet, serbest piyasa ekonomisi ve işletme yönetim anlayışıdır.⁶⁸ Bu yönetim anlayışında, neo-liberal politikaların etkisi ile devletin ekonomiye müdahalesi sınırlandırılmıştır. Sonuç olarak ekonomide serbest bir piyasa egemen olup daha dar ve sistemleştirici bir anlayış hâkim olmaya başlamıştır.⁶⁹

⁶⁶ Yunus Emre Öztürk, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Bağlamında Yönetişim Kavramı, Türkiye’de Uygulanabilirliği Ve Bir Yönetişim Aracı Olarak Yerel Gündem 21 Uygulaması (Mersin Örneği)”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi**, Cilt 9, Sayı 1-2, 2006, s.251.

⁶⁷ Mustafa Kurt M. ve Özlem Yaşar Uğurlu, “Yeni Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımının Gelişiminde Avrupa Birliği’nin Rolü: İlerleme Raporları İçerik Analizi”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi**, Cilt.9, Sayı.2, 2007, s.83-84.

⁶⁸ Belli, a.g.e., s.107.

⁶⁹ Hamza Bahadır Eser, Dilek Memişoğlu, Gökhan Özdamar, “Sosyal Siyasetin Üretilmesi Sürecinde Refah Devletinden Neo-Liberal Devlete Geçiş: Devletin Kamu Hizmeti Sunma İşlevinin Değişimi”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt.16, Sayı.2, 2011, s.211.

Sezer'e göre yeni kamu yönetiminin yenilik getiren önemli özellikleri şunlardır;⁷⁰

- Geleneksel kamu yönetimin ilke ve uygulamalarından ziyade özel sektör ilke ve uygulamalarını yansıtan bir “yönetim” (managerialism) kültürü.
- Daha çok yönetsel yetki devri (delegation), desantralizasyon ve örgütsel farklılık,
- Ekonomi, etkinlik ve etkililiğe olan vurgu,
- Performans ölçümü, standartlar ve hedeflerin belirlenmesi,
- Bazı durumlarda performansa göre ücret ödemeyi içeren esnek ödeme koşulları,
- Müşteri tercihleri ve hizmet kalitesine olan önemli vurgu,
- Kamu sektörü bünyesinde sözleşmeye dayalı ilişkilerin geliştirilmesi ve “hizmet sunan” ile “ hizmet satın alan” (client-contractor) rollerinin ayrılması,
- Kamu sektöründe rekabetin, piyasaların ve piyasa benzeri yaklaşımların geliştirilmesi.

Akademik kaynaklarda yeni kamu yönetiminin ortaya çıkışında iki ayrı süreç ele alınmaktadır. Bunlardan ilki, kurumsal ekonomi fikridir. Bu düşünce şeffaflık, açıklık ve rekabeti destekleyerek motivasyon oluşturmayı savunmuştur. Bu düşüncenin altında yatan sebep ise ikinci dünya savaşının ortaya çıkardığı sorumluluk duygusu, maliyet ve insanların kamudaki tercihleridir. Bu düşünce ile yönetim anlayışı şeffaf, tartışılabilir ve esnek hale gelmiştir. Bir diğer süreç ise ekonomiye özel sektör uygulamalarının dâhil edilmesi sayılabilir. Bu süreç ise hizmetlerin yönetilmesi, kalitesi, örgütsel olarak hareket edilmesi ve personellerin yetki devrinde bulunabilmesi gibi daha birçok alanda performansın artırılmasına öncülük ederek yönetimde uzmanlaşmanın kapılarını aralamıştır.⁷¹ Kamu hizmetlerinin takdim edilmesinde devletin yanına eklenen özel sektör erkleri, devletin eksik olduğu veya belirli alanları bıraktığı konularda, bu boşluğu doldurmaya çalışmıştır. Kamu hizmeti terimi artık eski anlamını kaybederek bu hizmetler, bu güçlerce yürütölmeye başlanmıştır. Artık kamu hizmetlerinin daha verimli olması bağlamında piyasalarda özel kişiler yetki üstlenmişlerdir.⁷²

Yeni kamu yönetimi yaklaşımı, kamu yönetiminde özel sektör personellerinin de kamu personeli gibi davranmalarını sağlamıştır. Böylece kamu kesiminin yeni nitelikler ile geliştirilmesini hedef olarak belirlemiştir.⁷³ Özel sektördeki yeni projelerin geleceğe

⁷⁰ Özcan Sezer, “Küreselleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yapısal Ve İşlevsel Dönüşümü”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2008, Ankara, s.159-160.

⁷¹ Özer, a.g.e., s.8.

⁷² Eser ve diğerleri, a.g.e., s.211.

⁷³ Akar, a.g.e., 485.

dönük hedeflerle birleştirilmesi, kalıplaşmış katı kuralların kaldırılıp destek sağlanabilen kaynaklardan elde edilen esnek kuralların uygulanması, denetleyici ve merkeziyetçi yapıya fırsat verilmemesi gibi konularda yeni kamu yönetimi anlayışı, alanında bir ilke imza atmıştır. Bunun dışında sosyal eşitliği sağlamak amacıyla; “kullanıcı öder” uygulaması, personellerinin esnek çalışabilmesine ortam hazırlama ve müşteri odaklı kamu hizmeti konusunda da bir hayli ilerleme sağlanmıştır.⁷⁴

Yeni kamu yönetimi anlayışı için önemli olan nokta, üretilen malın kalitesinin yanında sunumunun da ne kadar etkin olduğudur. Önem verdiği bu konunun gelişimi için, ortaklığı benimseyerek ürün tedarikçileri ile müşterilerin iletişim kurmasını sağlayan platformlar oluşmasını sağlamaktadır. Bunun yanında sözleşme ilkesinin hâkim olduğu bir sektör şekillendirerek ve kıyas yaparak rekabet ilkesinin gelişimini sağlamaktadır. En nihayetinde müşteri faydasını göz önüne alan güçlü metotlar uygulanmaktadır.⁷⁵

“Devlet ne yapmalı?”, sorusu yeni kamu yönetimi anlayışının savunucuları tarafından çokça düşünülmüş ve buna yanıt aranmaya çalışılmıştır. Bu soruya karşı, devletin “verimlilik noktasında gelişim sağlamak” olması gerektiği yanıtı çözüm olmaktadır.⁷⁶ Yeni kamu yönetiminin hedeflediği yönetim performansına ulaşabilesinin başında hizmetlerde verimlilik kavramını pekiştirmesi gelmektedir. Verimlilik, gerekenden az sürede ve az güç ile optimal ve kaliteli çıktıyı elde edebilme kabiliyetidir.⁷⁷ Bürokrasinin verimliliği sağlamak üzere oluşturulması fikrine karşı çıkan bu anlayışın savunucuları, bunun tam tersini yani bürokrasinin verimsizliğe sebep olacağı düşüncesi üzerinde durmuşlardır.⁷⁸ Bürokrasi kavramının işlevsizliğini çözmek için girişimcilik üzerinde durulmasının şart olduğu da yine yeni kamu yönetimi savunucuları tarafından ileri sürülen bir düşüncedir.⁷⁹

Yeni kamu yönetiminin amaç ve nitelikleri çerçevesinde; şeffaflık ilkesine uygun, sonuca dayalı performansı ölçüt olarak, merkezi yönetimin ağırlığından

⁷⁴ Salih, Batal, “Türkiye’de Yönetim Kültürünün Dönüşümü Ve Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Temel Dinamikleri”, *Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2012, s.226.

⁷⁵ Abdullah Turan, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Bağlamında Örgüt Kültürü Ve Liderlik Etkileşimi”, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 2011, Karaman, s.90.

⁷⁶ Aylin İdikut Özpençe ve Özay Özpençe, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ile AB Üyelik Sürecinin Uyum Yasası: Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanunu”, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt 25, 2013, s.202.

⁷⁷ Ahmet Hamdi Aydın, *Kamu Yönetimine Giriş Temel konular. Yeni Yaklaşımlar*, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2016, s.236-237.

⁷⁸ Hamza Al, *Yeni Kamu Yönetimi Ülke Deneyimleri*, 1. Basım, Değişim Yayınları, İstanbul, 2008, s.15.

⁷⁹ Aylin İdikut Özpençe ve Özay Özpençe, a.g.e., s.202.

kurtularak ve kamu harcamalarının artmasına sebep olan maliyetleri azaltma yoluna gidilerek hizmetlerde kalite elde edilebileceği düşünülmektedir.⁸⁰ Ekonomik tutumlarında serbestlik, gönüllülük ve demokratik reformları uygulayan bu anlayış, devletin gücünün ekonomide sınırlandırılmasını isteyerek buna karşın yeni bir güç haline gelen sivil toplum örgütlerinin görev ve yetkilerini artırmıştır.⁸¹

Yeni kamu yönetimi anlayışında önemli olan noktalardan biri de “hesap verilebilirlik” kavramıdır. “Hesap verilebilirlik” kelime anlamı olarak, denetlenme, hesaba çekilme gibi anlamlara sahiptir. Hesap verilebilirlik, bir kişiden daha üst düzey bir otoriteye karşı kişinin yaptığı davranışların doğruluğunu izah etme yükümlülüğü taşıdığı sosyal bağı ifade eden bir kavramdır.⁸² Yeni kamu yönetimi anlayışının amaçlarına ulaşabilmesi açısından kamu yönetiminin hizmetler konusunda direkt hesap verme yoluna gitmesi onun uygulamalarında etkinliği başarıyla elde edebileceğini göstermektedir.⁸³ Nitekim yeni kamu yönetimi anlayışına göre örgüt personelleri yalnızca yasa ile denetlenmemektedir. Bunun yanında örgütsel hizmetlerin etik kurallara uygun olup olmadığı, etkinlik ve verimlilik kavramlarına ne derece uyulduğu, işlevsellikte kayırmacılığın olup olmadığı gibi durumlar da yeni kamu yönetiminin hesap verilebilirlik kavramı çerçevesinde önem verdiği kıstaslardır. Bu şekilde örgütte “*profesyonel hesap verilebilirlik*” kavramı işlevsellik kazanmaktadır.⁸⁴

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)’na üye olan birçok ülke, yeni kamu yönetiminin sahip olduğu birçok düşüncüyü kendi devlet yapılarında özümsemişlerdir.⁸⁵ OECD, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi kurumların, yeni kamu yönetimi anlayışının gelişmesinde ve bunun ülkeler üzerinde dayanak oluşturması konusunda ciddi yardımları olmuştur. Ve hatta artık bu durum, bu kurumlarca devletlerin üzerinde baskı mekanizması bile oluşturmuştur.⁸⁶

⁸⁰ Alkan, a.g.e., s.802.

⁸¹ Uysal, a.g.e., s.122.

⁸² Cemal Öztürk, “**Kamu Yönetiminde Stratejik Yaklaşımlar**”, Sage Yayıncılık Reklam Matbaacılık, 1. Basım, Ankara, 2016, s.24.

⁸³ Asım Balcı, “Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar ve Kamu Hizmet Sunumuna Etkileri”, Aktan, C. ve Saran, U. (Der.) **Yönetimde ve Kamu Hizmetlerinde Kalite**, Hizmet-İş Sendikası Yayınları, İstanbul, 2005, s.21.

⁸⁴ Gülden, a.g.e., s.44.

⁸⁵ Leblebici ve diğerleri, a.g.d., s.129.

⁸⁶ Boztepe, a.g.e., s.192.

Yeni kamu yönetimi anlayışı, birliğin çoğulculuk ile meydana geleceğini ve böylece kültür çeşitliliğinin artacağı bir düşünce şekli geliştirmiştir.⁸⁷ Bunun yanında insanların yönetime katılımı, yönetimde merkeziyetçi yapının yumuşatılmasına yardımcı olurken yönetimde yozlaşma sorununun üstesinden gelme noktasında etkili olmuştur. Böylece yönetimde reform ve yönetimin rasyonel şekilde ilerlemesi çoğulculuk ve halkın yönetime katılması ile mümkün görülmüştür.⁸⁸

Yukarıda belirtilenlerin bir özeti olarak 1980'den sonra etkisini gösteren yeni kamu yönetimi yaklaşımı, esnek katılımcı, piyasalarda rekabeti savunan, özerklik, yerellik, şeffaflık, açıklık gibi kavramları yönetimde esas alan, üretimde disiplin ve kalite, personellerin hedefe yönelimini sağlama, hesap verilebilirlik gibi kavramları kamu yönetimi alanına kendi değer nitelikleriyle katan, geleneksel kamu yönetiminden bu noktalarda ayrılan büyük bir anlayış olmuştur.⁸⁹ Ayrıca yeni kamu yönetimi anlayışının özelliklerine bakılarak bu anlayışın bir süreden sonra kamu yönetimi anlayışından işletme anlayışına doğru yön değiştirdiği bariz bir şekilde kendisini göstermektedir.⁹⁰

⁸⁷ Demokan Demirel, "Modernizmden Postmodernizme Kamu Yönetimi", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt. 24, Sayı. 2, 2014, s.176.

⁸⁸ Aydın, a.g.e., s.218-219.

⁸⁹ Doğan, "Yeni Kamu Yönetimi ve Etik...", s.389.

⁹⁰ Uysal, a.g.e., s.122.

Tablo 1. Yeni Kamu Yönetiminin İlkeleri

	<i>Özellik</i>	<i>Açıklama</i>	<i>Gerekçe</i>
1	Uzman ve tecrübeli yönetim	Faaliyetlerin önemli yöneticilerce etkin ve açık denetimi ve takdiri	Hesap verilebilirlik kavramının sistemlerde var olmasını gerektirir.
2	Açık ölçünlü performans kıstasları	Ulaşılabilecek hedeflerin belirlenmesi ve nicelik bildiren durumların tanımlanması	Hesap verilebilirlik performanslarının belirlenmesini ve etkinliğinin amaçlara bağlılığını gerektirir.
3	Girdilerden ziyade çıktılara vurgu yapmak	Kaynak temini ve teşviklerin performansa uyarlanması, merkeziyetçi yönetimin azaltılması ve katı olmayan personel idaresi	Süreçlerden ziyade sonuçları merkeze alma ihtiyacı
4	Birimlerin gruplandırılması	Daha önceki ayrılmayan hizmetlerin ve yönetim mekanizmasının ürün ve tasarımlar çerçevesinde koordine edilen birimlere ayrılması	Birimlerin, ayrı hizmet ve üretim kazançları yaratma ihtiyacına binaen kamu sektöründe anlaşmalar ve imtiyaz düzenlemelerinde verimlilik üstünlüğünden yararlanmak
5	Rekabetin artması	Vadeli sözleşmeler ve ihale usullerine geçiş	Rekabet maliyetlerin azaltılması, standartların yükseltilmesi anlamı taşır
6	Özel sektör uygulama ve metodlarına yönelim	Kamu hizmetleri yönetiminde katı disiplin yerine işe alınma sistemlerinde yumuşatma ve esneklik, halkın dediğine kulak verme yöntemine yönelmek	Özel sektörün belirgin avantajlı uygulamalarını kamu sistemlerine dâhil etmek
7	Kaynak kullanımında tasarruf ve düzen	Maliyetlerin azaltılması, hizmetlerde disiplini artırma, sendikal emirlere mukavemet	Kamuda ihtiyacı tespit etmek ve optimum verime kavuşmak

Kaynak: Ulutürk, 2015: 399.

1.3. Yeni Kamu Yönetimi ile Geleneksel Kamu Yönetimi Karşılaştırması

Sosyal, ekonomik ve siyasi birçok sebepten dolayı değişimin zorunlu olduğu küreselleşme sürecinde kamu yönetiminin de etkilenmemesi gibi bir durum söz konusu olmamaktadır. Tarih boyunca devletler, toplumun isteklerine yanıt verebilmek amacıyla kamu yönetimi sistemlerini de değiştirip yenilemeyi kendilerine vazife bilmişlerdir.⁹¹ Geleneksel kamu yönetimi anlayışına yapılan eleştiriler sonucu oluşan yeni kamu yönetimi anlayışı, 1980'li yılların ekonomik, sosyal ve idari açıdan sorgulanmasına sebep olmuş ve değişimi zorunlu hale getirmiştir.⁹²

Geleneksel kamu yönetimi döneminde hâkim olan ve yeni kamu yönetimi döneminde değişen niteliklerden bazıları şunlardır; hiyerarşik düzenden daha piyasalaşmış bir düzene geçmek, kademeli olarak gelişimden esnek bir yapıya dönüşüm, baskıcı kurallar altında ezilmekten sorumluluğun bilincinde olarak elinden geleni yapma düşüncesi, belli metotları uygulama zorunluluğundan uzaklaşarak hedefine yönelerek iş yapmak, liderlerin emir ve komutalarından kurtularak müşteri odaklı çalışmaya yönelik uygulamalardır.⁹³ Geleneksel kamu yönetimi anlayışında devletin ekonomideki rol ve müdahalesi bir hayli fazla iken yeni kamu yönetimi anlayışında devletin görevi sadece bir yönlendirmeden ibarettir. Dolayısıyla devletin görevi, siyasi yönetimde vatandaşın ihtiyacına ve tercihlerine yönelik olarak sivil örgütleri ve özel güçleri bu sisteme dâhil etmektir.⁹⁴

Geleneksel kamu yönetiminde toplum yararı düşüncesi göz önünde tutulurken, yeni kamu yönetimi anlayışında ise bireycilik ve bireyin yararı daha önemlidir. Bir diğer fark ise; geleneksel kamu yönetiminde geleneksel ölçü ve yapılara önem verilirken yeni kamu yönetimi anlayışında ise ekonomik değerler ön plana alınıp rekabetin artması amaçlanmıştır. Yeni kamu yönetimi ile geleneksel kamu yönetiminin boyunduruğu altında olduğu merkezi yapı önemini kaybederek yerel yapılar yönetimde ve hizmet sunumunda değer kazanmıştır.⁹⁵ Merkezi yönetimin aksine yerel yönetimlere yeni haklar veren ve hizmetin sunumunda ve özelliklerinde gelişime sebep olan uygulamaların kalite kontrolünü sağlamayı hedef bilen bu anlayışa göre vatandaşın

⁹¹Hülya Eşki, "Kamu Yönetiminde Değişim ve Yeni Yönetim Modelleri", *Sosyal Ekonomik Araştırma Dergisi*, Cilt.9, Sayı. 17, 2009, s.498.

⁹² Kesgin, a.g.e., s.248.

⁹³ Veysel Eren, "Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Paradigma", *I.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 25, 2001, s. 118.

⁹⁴ Eşki, a.g.e., s.496.

⁹⁵ Aylin İdikut Özpençe ve Özay Özpençe, a.g.e., s.206.

seçim ve düşüncelerine ekstra önem verilmektedir. Hizmetlerin sunumunda maliyetin azaltılmasını sağlamak ve etkin hizmet yönetimine sahip olabilmek amacıyla “*alternatif sunum mekanizmalarının*” kullanılması gerekli görülmüştür.⁹⁶

Tablo 2. Geleneksel Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetiminin Karşılaştırması

Geleneksel Kamu Yönetimi	Yeni Kamu Yönetimi
Toplum odaklı demokrasi	Birey odaklı demokrasi
Toplum sözleşmesi	İktisadi sözleşme
Toplumcu yaklaşım	Bireyci yaklaşım
Kamu yararı	Birey yararı
Toplumsal sorumluluk	Sınırlı devlet
Geleneksel yapılar	Ekonomik yapılar
Siyasi hesap verebilirlik	İdari hesap verebilirlik
Toplumu temsil etmek	Uzmanlık
El birliği	Rekabet
Sert bürokrasi	Daraltılmış merkezi bürokrasi
Hiyerarşi	Yatay rgt sistemi
Güçlü merkezi yapı	Yerel yönetimler
Merkezi denetim	Performans odaklı hizmet
Çok personel	Az ve profesyonel personel
Durağan ve sürekli evre	Esnek ve büyük evre
Kanuni güvence	Fayda/maliyet tahlili
Konuma yönelik problemler	Etkililik, ekonomik, etkinlik, kalite ve karlılığa ilişkin sorunlar
Kanuni uygulamalar ile kural ve yasakları detaylıca ortaya koymak	Yasal düzenlemelerin sayıca azaltılması ve sadeleştirilmesi
Yetki ve yetkinin yerine getirilememesi konularında kaygı	Amaçların oluşup oluşmaması ile ilgili kaygılar

Tablo 2. (Devamı)

⁹⁶ Demirel, a.g.e., s.175.

Geleneksel Kamu Yönetimi	Yeni Kamu Yönetimi
Kural ve yasaklar	Roller ve kamu hizmetleri ölçütleri
Vatandaş odaklılık	Müşteri odaklılık
Emir-komuta zinciri	Karar alma sürecine ve yönetime katılım
Hareketsizlik	Dinamiklik
Eşit ücret	Başarıya göre ücret
Klasik yönetim alışkanlıkları	Tasarlanmış uygulama yönetimi
Genel devlet muhasebesi ve bütçe tasarısı	5018 sayılı KMYKK
Kamu sektörünün yerleşmiş hâkimiyeti	Özel sektörden daha fazla faydalanma gayesi
Kamunun tek başına sahip çıkması	Pazar cinsi yönetim araçları ile rekabet,
Genel mülkiyet kavramı	Mülkiyet kavramının yeniden yapılandırılması
Zaman ve eylem değerlendirmesi ve insani ilişkiler	Sonuç, performans, sorumluluk, hassaslık ve toplam kalite yönetimi

Kaynak: Özpençe ve Özpençe, 2013: 205-206.

Yukarıda gösterilen tabloya genel itibariyle bakıldığında geleneksel kamu yönetiminden yeni kamu yönetimine doğru oluşan değişim ölçütleri ifade edilmektedir. Tablo, geleneksel kamu yönetiminde eşitlik ilkesinin, yeni kamu yönetiminde ise özgürlük ilkesinin hâkim olduğunu göstermektedir. Her iki yaklaşımın da genel itibariyle demokratik ilkelere uyum sağladığı görülmektedir. Fakat ele alınan bu iki yönetim anlayışının ayrımı; bu demokratik ilkeler ilişkisi içerisinde toplumcu anlayış ile bireyci anlayışın birbirine ne kadar karşı olduğunu belirtmektedir.⁹⁷ Nitekim bireyci anlayışta bireyin özerk olduğu düşüncesi hâkim olmaktadır toplumcu anlayışta toplumsal kimlik ön planda olmaktadır. Bu durum kamu yönetimi sistemlerine etki ederek ilke ve kuralların daha sert veya daha esnek olması konusunda ciddi farklılıklar oluşturmaktadır.

⁹⁷ Karıcı, a.g.e., s.60.

1.4. Yeni Kamu Yönetimi Ekseninde: Küreselleşme ve Yerelleşme

Geleneksel kamu yönetiminde kalkınmanın ana kaynağının devlet olduğu düşüncesi, zamanla kalkınmanın önündeki tek engelin devlet olduğu yönünde dönüşüme uğramıştır. Bu duruma çözüm yolu olarak düşünülen devletin küçültülmesi ve müdahale alanının daraltılmasının ise yerelleşme ve küreselleşme kavramları ile mümkün olacağı kararlaştırılmıştır.⁹⁸ Küreselleşme ve yerelleşme kavramları genel itibariyle tüm ülkelerin yönetim sistemine dâhil olarak birçok uluslararası topluluklarca kabul görülmüştür. Özerklik, katılım ve âdem-i merkeziyetçiliği içine alan yerellik kavramı ile devletler, küreselleşmenin sebep olduğu olumsuzluklara demokratik uygulamalar oluşturarak çözüme kavuşmayı amaç edinmiştir.⁹⁹

1.4.1. Yeni Kamu Yönetiminin Küreselleşme ile İlişkisi

Kamu yönetimini etkisi altına alan küreselleşme kavramı, genel bir anlam ifade edemese de, genel olarak bir süreç içerisinde incelenerek sonuçlarının değerlendirilmesiyle anlam bulmuştur.¹⁰⁰ 1980’li yıllarda yeni kamu yönetimi anlayışının başlangıç nedenini oluşturan ekonomik, siyasi, sosyal ve teknolojik değişimlerin meydana gelmesi ile birlikte birçok alanı etkileyen küreselleşme süreci oluşmaya başlamıştır. Küreselleşme süreciyle birlikte birbirinden haberi olmayan birçok topluluk, siyasi uygulamalar çatısı altında iletişim kanallarını kullanarak ortak uygulamalarda toplanmışlardır.

Küreselleşme ile merkeziyetçi bir anlayıştan yerel yönetim anlayışına, toplum bilincinden bireyciliğe dönüşüm yapılmıştır.¹⁰¹ Ayrıca sistemin düzgün işlemesi açısından teknolojinin gelişmesi, örgütler üzerinde baskıların çoğalmasını da beraberinde getirmiştir. Bunun sonucunda örgütler bürokrasinin katı kurallarını yıkarak yeni yönetim biçimlerinde kendini göstermeye başlamıştır.¹⁰²

Küreselleşme süreci ile bir yandan devletlerarası ekonomik ve siyasal platformlarda bütünleşme yöneliminin güç kazanması ile devletler çeşitli alanlarda dönüşüme uğrarken bir yandan da yerel kamu yönetimlerin de artık değişime ayak

⁹⁸ Karıcı, a.g.e., s.42.

⁹⁹ Mahmut Umut Ferman Akbulut ve Mehmet Göküş, “Küreselleşme ve Yerelleşme Sürecinde Bölgesel Kalkınma Ajansları”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 2017, Cilt.20, Sayı.1, s.80.

¹⁰⁰ Akçakaya, a.g.e., s.107.

¹⁰¹ Konur Alp Demir, “Klasik Kamu Yönetimi Yapısından Yerelleşmeye Geçiş: Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme”, *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2014, s.152.

¹⁰² Oktay ve Turan, a.g.e., s.483.

uydurmasına yardımcı olmuştur. Yeni kamu yönetiminde küreselleşmenin etkisi ile yeni süreçlerin başlaması ve bilgi çağının gelişmesi, uygulamalarda iyiye gidilmesinde etkili olmuştur.¹⁰³ Küreselleşme ve teknolojinin artması ile toplumun beklentileri de artmıştır. Devletin fonksiyonlarının yerine getirilmesinde aksaklıkları fark eden toplum, özel sektörün uygulamalarının devreye girmesinde önemli etkiye sahip olmuştur.¹⁰⁴ Yeni kamu yönetimi anlayışını destekleyen küreselleşme olgusu ile kamu yönetiminde verimlilik, esneklik, etkinlik ve şeffaflık gibi kavramların etkisi artmıştır.

1.4.2. Yeni Kamu Yönetiminin Yerelleşme ile İlişkisi

Yerelleşme, kavram olarak en kısa ifade ile merkezi yönetimin daraltılması manasındadır.¹⁰⁵ Kamu yönetiminde meydana gelen değişim ile hizmetin genel olarak yerel idarelerce yönetilmesi savunulmuş olup, hizmetin bizzat yerinde olması gerekliliğini ortaya koyan “hizmette yerellik (subsidiarite)” kavramı yönetimde etkinleşmeye başlamıştır. Kamu hizmetinin sunumundan kaynaklanan bu dönüşüm ile artık hizmetlerde, geleneksel kamu yönetimi Weberyen bürokrasisinin tekelleşme politikası terkedilerek yönetimin yerelleşmesi çerçevesinde ve yönetim uygulamalarına denk bir şekilde pazar taktiklerine uygun teknoloji bir potada eritilerek kullanılmaya başlanmıştır.¹⁰⁶

Yerelleşme ile birlikte devletler, yönetim sistemlerinde birçok hedef belirlemişlerdir. Bunlar; bütçede gelir gider dengesini sağlamlaştırmak, ekonomik sıkıntıları azaltmak, kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak, yönetimde hesap verilebilirlik ve şeffaflık kavramlarına işlerlik kazandırmaktır.¹⁰⁷ Ayrıca yerelleşmeyle önemi artan bölgeselleşme siyaseti ile kamu yönetimi yeni bir anlayışa bürünmüştür. Küresel sermayeye hâkim olan yerel idareler, Yeni Sağ anlayışının getirdiği yerelleşme politikalarıyla birlikte hareket alanını genişletmiştir. Devletin karar alma gücünün zayıflayıp ulus üstü güçlerin piyasalarda etkinliğinin arttığı bu süreçte ulusal kalkınmadan ziyade öncelikle yereli kalkındırmak ön plana alınmıştır.¹⁰⁸

¹⁰³ Akçakaya, a.g.e., s.108.

¹⁰⁴ Murat Okcu ve Bekir Parlak, Elvettin Akman, **Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2015, s.276.

¹⁰⁵ Demir, a.g.e., s.156.

¹⁰⁶ İsmail Kurun, “Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımının Kamu Hizmetlerinin Sunulmasına Etkisi: Belediyeler Örneği”, **Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 8, Sayı 16, 2017, s.90.

¹⁰⁷ Demir, a.g.e., s.156.

¹⁰⁸ Akbulut ve Göküş, a.g.e., s.83.

Yeni kamu yönetimi anlayışı ile kapsam alanı genişleyen yerel yönetimler, daha önceden sadece meslek örgütleri ile coğrafik ve hizmet bakımından yerinden yönetimleri kapsar iken daha sonradan gönüllü girişimcileri, sivil toplum kuruluşlarını, yurttaş teşkilatlanmaları da bünyesine almıştır. Bu şekilde yerelleşmenin önemi artarak, yerel halkın ihtiyaçlarına daha verimli bir şekilde cevap verilmiştir.¹⁰⁹

1.5. Etik

1.5.1. Etik Kavramı ve Teorisi

Etik kavramı, bir insanın davranış şekillerinden oluşan ahlaki ölçütlerin tümü olarak belirlenebilirken insanların doğru ve yanlış ayırmakta kullanacağı şahsi kriterler olarak da tanımlanabilmektedir.¹¹⁰ Diğer bir ifadeyle ise etik, insanlara işlerinde yardımcı olmayı sağlayan bir disiplin ile belirli ilke ve normlarla etkinliklerin nasıl yapıldığı hakkında bilgi veren ölçütlerdir. Bu ölçütleri belirli bir süreçle sınırlayan kavram, yapılan etkinliklerde hangi konuların yapılacağını veya yapılamayacağını veyahut neyin uygulanıp uygulanmayacağını belirlemede yardımcı olmaktadır. Etik, insanların meydana getirdiği değer yargılarını ve belirli kuralların iyi veya kötü, doğru ya da yanlış, onaylanabilir ya da onaylanamaz gibi nitelemeler ile inceleyen felsefenin bir alt dalını oluşturmaktadır.¹¹¹ Etik, ahlaki değerlerin nasıl ve ne şekilde oluştuğu üzerinde durarak bir şeyin iyi, doğru veya onaylanabilirlik niteliğine nasıl ulaştığını değerlendirir.¹¹²

Yunanca “davranış, karakter ve töre” anlamlarına gelmekte olan “ethos” kelimesinden türetilen etik kavramı, zamanla bu anlamından uzaklaşarak ahlaki davranış kalıpları ve buna uygun tutum geliştirmesiyle gündeme gelmeye başlamıştır. Toplumsal ve kültürel değişimler sonucu anlamı farklılaşan bu kavram ile töre ve geleneklerdeki ayrışmalar da ilişkilerdeki dönüşümleri tetiklemiştir. Artık etik kavramı belirli insan topluluğunu veya belirli bir felsefe disiplini değil de bütün sınıflarda ve bütün ahlaki ilkelerde, sistemlerde, yasalarda, ayrı ayrı tüm bireylerin hayatlarında yer

¹⁰⁹ Belli, a.g.e., s.113.

¹¹⁰ Emel Bahar, **Meslek Etiği**, Detay Yayıncılık, Ankara, 2014, s.1.

¹¹¹ Bahar, a.g.e., s.1.

¹¹² Ferit Uslu, “İşletmelerde Etik Değerlerin Uygulanmasının Örgütsel Bağlılığa Etkisinde Örgütsel Adaletin Aracı Rolü”, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, 2018, Elazığ, s.3.

edinmeye başlamıştır.¹¹³ Nitekim bu kavram için önemli olan nokta; toplumlardaki dil, din, ırk ve farklı coğrafi yapılara bağlı kalmadan evrensel olmayı ve etkisini devam ettirecek objektifliği yakalamaktır.¹¹⁴

Felsefe disiplini ile ilişkili olan etik kavramı, bilimsel birçok disiplinin de ilgi odağı olmuştur. Tıp etiği, polis etiği, hukuk etiği, çevre etiği, ticaret/iş etiği vb. bunlardan bazılarıdır. Böylece birçok meslek birimleri de etik ilke ve etik kodları birleştirerek faaliyetlerinde başarıyı sağlamak adına üyelerin etik değerlerde daha bilinçli bir şekilde hareket etmeleri için eğitim vermiştir.¹¹⁵ Yapılan bu etik eğitimiyle adaletin sağlanması bakımından da bireylere fayda sağlayan ve risklerden uzak tutmayı amaçlayan dengeyi sağlama gücü edinilmeye çalışılmıştır.¹¹⁶

Davranış şekillerinden oluşan ve toplumlar arasında pek de değişim göstermeyen etik ilke ve değerlerin hâkim olduğu dört önemli ölçüt bulunmaktadır. Bunlar; adalet, bireysellik, faydacılık ve insan haklarıdır. Adalet ilkesi, verilen kararların vicdana sığabilen, dayanıklı, tutarlı ve realist olmasını sağlar. Bireysellik ilkesi, bireye önem vererek bireyin amaçlarına uygun hareket etmesini ve kazançlar elde etmesini sağlamaktadır. Faydacılık ilkesi, tüm bireylerin maksimum faydasını meydana getiren konularda, insan hakları ilkesi ise bireyin varlığı ve insani hakları konularında kendini göstermiştir.¹¹⁷

1.5.2. Etiğin Amacı, Önemi ve Nitelikleri

Geçmişten günümüze değin çevrede, insanların hayatlarında, devletlerin politikalarında, örgütlerde varlığını sürdürmüş ve sürdürecektir olan etik kavramı, yazılı olmayan kurallarda, toplumun zarar görmemesi adına, davranış kalıplarına uygun olarak hareket edilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle etik ilke ve kurallar toplumun refahı, bireylerin birbiriyle olan bağı ve karşılıklı hak ve hürriyetleri bakımından olmazsa olmaz kurallardır.¹¹⁸

¹¹³ Öztepe, a.g.e., s.9-10.

¹¹⁴ Uslu, a.g.e., s.3.

¹¹⁵ Murşit Işık, "Kamu Etiği Açısından Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Sunulan "E-Okul Veli Bilgilendirme Sisteminin Değerlendirilmesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt:2, Sayı: 10, 2009, s.30.

¹¹⁶ Uslu, a.g.e., s.5.

¹¹⁷ Raci Kılavuz, "Etik Sistemleri Ve Kamu Yönetimi Etiği Açısından Görünümleri", **I.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, 30, 2004, s. 16.

¹¹⁸ Uslu, a.g.e., s.5.

İnsanın ahlaki açıdan kendisinin söz sahibi olması ve başka güçlere veya kişilere boyun eğmemesi etik kavramının esas amacını oluşturmaktadır. Özgürlüğü mutlak kabul eden bu kavrama göre, bireylerin geçerli talep ve ahlaki haklarının kuramsal çerçevede tanınması gerekmektedir. Çünkü etik kavramı, insan için ahlakı iyi olan davranışları kabul ederken diğer ahlak dışı olan davranışları reddeder. Diğer önemli amaç ise bireylerin kuramsal çerçevede tanımış olduğu geçerli bu taleplerinin eleştirel anlamda nasıl değerlendirmesi gerektiğini bilmesi gerekmektedir. Yani insan, özgürlüğünü salt bilgiden çıkarıp pratiğe dökmesi gerekmektedir.¹¹⁹ Bunun dışında etiğin diğer bir amacı ise; ahlaki eylemin bireylerin keyfince yapabileceği bir eylem olmadığını ve bu eylemin insanı insan yapan önemli özelliklerin açıklaması olduğunu belirterek insanı sevebilmeyi insanlara göstermektir.¹²⁰ Kısacası etik; iyi bir toplum düzeni için ve rasyonel mutluluğu yakalamak için gayret etmektedir.¹²¹

Etik kavramı birçok özelliğe sahiptir. Bunlardan bazılarını maddeler halinde göstermek gerekirse;

- Neyin iyi, neyin kötü olduğunu ayırt etmeye çalışır,
- Etik, bilincin doğru gelişmesine ve önem verilen noktaya dikkat çeker,
- Kavramların gündelik hayatta role uygun olarak doğru kullanılması konusunda aydınlatma yapar,
- Bireylerin ve grupların yaşamlarını etik bir temele sabit tutar,
- İnsanların birbiri arasındaki etkileşimini ahlaki norm ve değerler ile pekiştirerek inceleme yapar,
- İyi bir birey olabilme yolunda olması gerekli davranış ve tutumları açıklar.¹²²

Etik kavramının önemine vurgu yapmak gerekirse; bu kavram ile birlikte insanlar, sorumluluklarının farkında olmayı, hoşgörü, özgürlük, adalet ve eşitlik gibi özellikleri değerlerine katmayı amaçlayan bir yaşama şekli ve ahlakı edinmişlerdir. Bunun yanında etik kavramı, insanların istediği özgürlük alanının diğer insanların özgürlük alanına girmeyecek şekilde bir mesafe belirlemesini insanlara aşlamıştır. Böylece insanları demokratik bir toplum olması konusunda eğiten bu kavram ile insanlar artık toplumun faydasını ve nelerin ahlaki olarak iyi olduğu konusunda karar verebilme kabiliyetini elde etmişlerdir.¹²³

¹¹⁹ Bahar, a.g.e., s.6.

¹²⁰ Raci Kılavuz, **Kamu Yönetiminde Etik ve Bir Sorun Alanı Olarak Yozlaşma**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s.31.

¹²¹ Nihat Yılmaz, ve Kadir Caner Doğan, “Max Weber’de Etik-Siyaset İlişkisi”, Uluğ F., Ertan K.A. ve Özgen H. (Der.), **Kamu Etiği Seçilmiş Kongre bildirileri**, TODAİE Yayın, Ankara, 2014, s.13.

¹²² Bahar, a.g.e., s.7.

¹²³ Uslu, a.g.e., s.69.

1.5.3. Etik Türleri

Etik türleri, iynin ne olduğu konusu bakımından ayrılmış ve dört başlık altında toplanmıştır. Bunlar betimleyici etik, normatif etik, meta etik ve uygulamalı etikdir. Bunları incelemek amacıyla madde başlıkları açıklanmıştır.¹²⁴

Betimleyici Etik: Eylemlerde ahlaki değerlerin olduğu veya olması gerektiği halleriyle ilgilenen bu etik türünde ahlak konusuna bilimsel olarak değinilmiştir. Betimleyici etik, inandığımız ahlaki değerleri sosyolojik ve psikolojik bir platformda değerlendirerek bizlere doğru olanı vermeye çalışır.¹²⁵ Bu etik anlayışının amacı, kural koymak olmayıp insan eylem ve davranışlarının sonuçlarını değerlendirmektir.¹²⁶

Normatif Etik: Bireylerin nasıl yaşaması gerektiği veya nasıl bir insan olması gerektiği veyahut nasıl davranmaları gerektiği vb. konularda yardımcı olan bir etik türüdür. Bu etik türü ahlaki norm ve değerleri bir gerekçeye bağlayarak yerleşmesini sağlamaktadır. Bunu sağlarken “*en iyi üst*”e atıf yapar ya da uyulmasını istediği en üst derece ahlak prensibinin devreye girmesini talep eder.¹²⁷ Bunu uygularken meşruluk kazanmak amacıyla ahlaki ilke ve değerleri göz önüne koyarak kendisini haklı göstermektedir.¹²⁸ Ahlaki normlar üzerine şekillenen normatif etik türü, insanların devletin kararına uymadığı sivil itaatsizlik tutumlarını ve savaş durumlarını temel alarak bunları anlamak ve açıklamak gereksiniminde bulunmaktadır.¹²⁹

Normatif etik ile kişi, eleştiri yeteneğini kazanarak herhangi bir karar aşamasına geçmeden önce ahlaki ölçütlerle durumu tekrar tekrar değerlendirmeyi, incelemeyi ve gözden geçirme kontrollerini edinmiş olmaktadır. Bu etik türünün riski ise, neyi nasıl yapacağı önceden tanımlanması ile birlikte durumun kolayca ideolojiye çevrilmesidir. Bu yönden betimleyici etik türü, normatif etik türüne göre daha elverişli kalmaktadır.¹³⁰

¹²⁴ Gizem Erım, “Kamu Yönetiminde Etik Anlayışı: Türk Kamu Yönetimi Ve İngiliz Kamu Yönetiminde Etik Uygulamaların Karşılaştırmalı Analizi”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 2018,Konya, s.7.

¹²⁵ Abdülsemet Yaman, “Türk Kamu Yönetiminde Etik Uygulamaları Ve Kamu Çalışanlarının Etik Değerlere Bağlılığının Değerlendirilmesi: İçişleri Bakanlığı Örnelemi”, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2013, Malatya, s.13.

¹²⁶ Erım, a.g.e., s.8.

¹²⁷ Annemarie Pieper, **Etike Giriş**, (Çev. Veysel Atayman-Gönül Sezer), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1999, s.224.

¹²⁸ Kılavuz, “Kamu Yönetiminde Etik...”, s.29.

¹²⁹ Yaman, a.g.e., s.9.

¹³⁰ Yaman, a.g.e., s.15.

Meta Etik: Anglosakson geleneği ile gündeme gelen meta etik kavramının görevi, dilin akla yatan incelemesi ve kavramların analiz edilmesidir.¹³¹ İnsanların fikir, düşünce veya dilinde çıkan her bir telaffuzun ahlaki açıdan değerlendirilmesinde, ahlaki normlar ile haklılığının sağlanmasında ve desteklenmesinde görev almaktadır.¹³² Meta etik, üstlendiği görevden ötürü “eleştirel etik” veya “analitik etik” olarak da adlandırılmaktadır. Çünkü ahlakın sınırları içine giren her türlü konuda eleştiri ve çözümleme yapmakla görevlidir.¹³³

Meta etik ahlakın doğruladığı konuları araştırır ve nasıl doğrular olduğunu ve kaynağını nereden aldığıyla ilgilenir. Bu haliyle meta etik, ahlak kavramının nedenselliğini oluşturur. Bununla birlikte etiğin göreceli olup olmaması ve insanların menfaatlerine uygun davranıp davranmaması da meta etiğin kapsamına girmektedir.¹³⁴

Uygulamalı Etik: Diğer etik türleriyle kıyaslandığında kökeni 20. Yüzyıl ortalarına kadar gitmektedir. Geleneksel bir yapıda olan uygulamalı etik kavramı, düşüncenin başlangıcından bu yana sosyal hayatta hep var olan bir kavramdır.¹³⁵ Çünkü bu kavram, güncel durumlarla ilgilenmekte olup ortaya çıkan tartışmaların pratik ahlak kuralları ile çözümlenmesi üzerine çalışmaktadır. Bunu uygularken ise soyut durumdaki bilgilerden somut durumdaki bilgilere ulaşma çabası içerisindedir.¹³⁶

Uygulamalı etik kavramı, ahlaki norm ve değerleri belirli meslek gruplarında ortaya çıkan çözümsüz etiksel yapılarda ve ikilemlerde kullanılması üzerine teori geliştirmektedir. Bunu uygulayan filozof ve düşünürler ahlaki teorilerin dışında etiksel ilkelerle uygulama yapmayı seçmişlerdir. Bunun nedeni olarak, toplumsal politikayı desteklemek anlamında tüm ahlaki teorilerden çok, tek bir etik ilkeyi benimsemek bireylerce daha mantıklı bulunması olarak gösterilebilir.¹³⁷

¹³¹ Berrak Deniz Çetinkaya, “Bireysel Etik Değerlerin Örgütsel Bağlılık Kapsamında Whistleblowing (Bilgi Sızdırma) Davranışı Üzerindeki Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017, Eskişehir, s.5.

¹³² Kılavuz, “Kamu Yönetiminde Etik...”, s.29.

¹³³ Erim, a.g.e., s.9.

¹³⁴ Yaman, a.g.e., s.16.

¹³⁵ Alim Yılmaz, “Felsefenin sunduğu bir imkan olarak Uygulamalı Etik”, Akgün, B., Özipek, B. B., Helvacı, A., Gencer, B., Yılmaz, M., Armağan, M. (Der.), **Muhafazakar Düşünce Dergisi**, Sayı 19-20, Cantekin Matbaacılık, Ankara, 2009, s.72.

¹³⁶ Kılavuz, “Kamu Yönetiminde Etik...”, s.30.

¹³⁷ Yaman, a.g.e. s.18.

1.5.4. Etik Düzeyler

Dört ayrı başlıkta toparlanabilecek etik düzeyleri şunlardır: Bireysel Düzeyde Etik, Örgütsel Düzeyde Etik, Toplumsal Düzeyde Etik ve Global Düzeyde Etik.

Bireysel Düzeyde Etik: Tek bir bireyin davranış şekillerine hâkim olan bilince vurgu yapar. Bu bilinç bireyin hayatında etkili olduğu değerler, inançlar ve normlar ile meydana gelmektedir. Bireyin çevresinde gördüğü değerleri ne kadar özümlediği ve kendisine bunu ne kadar aşıladığına önem verilir.¹³⁸ Bu durum bireyin ahlakına etki etmektedir. Bununla birlikte birey diğer bireylerle olan ilişkilerinde kendisinden beklenen hal ve davranışlar konusunda bilinçli hareket etmiş olur.¹³⁹

Bireysel etik, bireyin bir şeyi neden sevip sevmediğini, neden bir düşünceyi savunup savunmadığını veya neden bir şeyi kabul edip etmediği hakkında bireyden yana ipuçları taşır. Bu ve benzeri kararlarda bireyin kendi şartlarına göre düşünerek bir sonuca varması ile bireysel etik kavramı birçok değerlendirmede bulunur.¹⁴⁰ Nitekim teorik olarak öğrenilen bireysel etik kavramı, pratik anlamda bireyin düşünce ve eylemlerinde uygulama alanı bulmaktadır.¹⁴¹

Gerçek ve doğru bireyin kendi içinde yer alır. Bireysel etik ile kişi kendi vicdanına göre doğru ve yanlış ayrımını yapar ve davranış pusulasını buna göre ayarlar. Buber, kişinin, beklentisi dışında bir olayla karşılaştığı sırada etik kurallar kitabına bakma fırsatı olamayacak ve bundan ötürü kişinin o olayla ilgili nasıl bir tepki veya karar vermesi konusunda kendisinden başka danışacağı bir pusulanın olmadığından bahsetmektedir.¹⁴²

Örgütsel Düzeyde Etik: Belirli amaçları gerçekleştirmek amaçlı toplanan insan gruplarına örgüt denmektedir. Birbirine kültürel ve inanç açısından benzemeyen birçok insanı bir araya getirerek çalışmalar yapılmasını sağlayan sistemde, örgütsel etik kavramı önem kazanmaktadır.¹⁴³

¹³⁸ Bahar, a.g.e., s.27.

¹³⁹ Kadir Çalık, “**Kamu Yönetiminde Etik Değerlerden Sapma: Bir Kamu Örgütü Üzerine Alan Araştırması**”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2012, Ankara, s.11.

¹⁴⁰ Uslu, a.g.e., s.14-15.

¹⁴¹ Hasan Gülve Hakan Gökçe, “Örgütsel Etik ve Bileşenleri”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 13, Sayı 1, 2008 s.381.

¹⁴² Kılavuz, “Etik Sistemleri ve...”, s.25.

¹⁴³ Gül ve Gökçe, a.g.e., s.381.

Örgüt üyelerinin kendi arasındaki ilişkilerin ve örgüt içi sistemin düzenini sağlayan etken, etik değerlendirmeler ve kurallardır. Örgütsel yapılardan etkilenebilecek olan müşteri, rakip, çalışan vb. kişiler için zorunlu olarak etik kural ve ilkeler uygulanıp kurumsal duruma getirilmesi gerekmektedir. Farklı kültürden olan üyelerin diğer üyeler ile aynı davranışlarda bulunmasını yasal olarak yerine getirmek örgütsel etiğin olmazsa olmazıdır.¹⁴⁴

Örgütsel etik, hem kurum içinde hem de kurum dışında oluşan sorunların giderilmesinde, üyelerin nasıl davranması ve kurum kültürünü kurum üyelerinin etik davranışlarıyla nasıl sağlaması gerektiği konularında yardımcı olmaktadır. Bu şekilde kurum çelişkili olmayan ve güvenilir bir yapı oluşturacaktır.¹⁴⁵

Toplumsal Düzeyde Etik: Her insanın inancı, düşünceleri ve davranışları farklılık göstermektedir. Ancak bir topluluk olarak yaşadığımız için birbirimizin haklarına zarar vermeden bir düzen çerçevesinde birlikte yaşamak durumunda kalınmaktadır. Bu yüzden insanların kendi isteklerini yerine getirirken toplumun kurallarını da göz ardı etmemesi gerekmektedir. Tam da bu noktada toplumsal etik kavramı gündeme gelmektedir.¹⁴⁶

Toplumsal etik kuralları, toplumda uzlaşmayı sağlamak amacıyla iyiyi kötüyü, doğruyu yanlış tüm detaylarıyla ortaya koymaktadır. Toplum yararına kurulmuş işletmelerin ve örgütlerin bütünlüğünü sağlamak adına toplumsal etik kuralları düzenlemektedir. Toplumun yararı grupların çıkarlarından üstün tutularak toplum düzeyinde anlaşma sağlanmaktadır.¹⁴⁷

Global Düzeyde Etik: Dünyada yaşanan, teknolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel değişimler küreselleşme kavramını ortaya çıkarmıştır. Küreselleşen dünyada ise etik ilkelere daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır.¹⁴⁸ Küresel etik olarak da adlandırılan

¹⁴⁴ Bahar, a.g.e., s.28.

¹⁴⁵ Lütfullah Kahraman, “**Kamu Yönetiminde Etik Kültür Ve Etik Liderlik: Kamu Görevlileri Etik Kurulu Üzerinden Bir İnceleme**”, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 2020, Karaman, s.54-55.

¹⁴⁶ Bahar, a.g.e., s.29.

¹⁴⁷ Gül ve Gökçe, a.g.e., s.382.

¹⁴⁸ Fatih Özdemir ve Gülfer Özer, “Turizmde Global Etik İlkelerin Uygulanma Düzeyleri: İskenderun Teknik Üniversitesi Örneği”, **BENGİ Dünya Yörük-Türkmen Araştırmaları Dergisi**, Cilt 2018, Sayı 2, 2018, s. 69.

global etik kavramı ile toplumun huzuru dikkate alınarak, global anlamda oluşan çürük yapı ve işletmelerde oluşan toplumsal problemler giderilmeye çalışılmaktadır.¹⁴⁹

Uluslararası düzeyde faaliyet gösteren işletmeler, ilişki kurduğu ülkelerin ve örgütlerin etik kural ve değerlerine ne kadar yabancı olsalar da iş amacından dolayı bunlara uymak zorundadırlar. İşletmeler, bu konuda daha başarılı olmaları için global etik kurallarına hakim olmalı ve buna göre hareket etmelidir.¹⁵⁰

1.5.5. Etiğin Ahlak, Kültür, Hukuk ve Siyasetle Bağı

Etiğin Ahlakla İlişkisi: Birbirine sıkça karıştırılan “etik” ve “ahlak” kavramlarının ayırt edilmesinde fayda görülmektedir. Yukarıda anlatılanlardan yola çıkılarak etik kavramı, bir bilgi alanının adı olmakla birlikte felsefenin temel ve ön alanını oluşturmaktadır. Ahlak kavramı ise, toplumu bağlayan tarihsel bir olguya bağlı olan alanı ifade etmektedir.¹⁵¹ Ahlakın insanlara yol gösterici tarafı ağır basarken buna karşılık etik kavramının ise ahlaki değerlerdeki kapsam alanına ve bu değerlerin kaynağına ve müeyyidelerine önem verdiği görülmektedir. Bundan yola çıkılarak etik teoride kalmış olup neyin doğru olup neyin yanlış olduğu hakkında bilgi verirken, ahlak ise bunun pratiğe aktarılmasını isteyerek doğru ve yanlışlardan uzak durmamızı emreder.¹⁵²

Etik kavramı, ahlaki tüm problemleri yüzeysel olarak ilkelere bağlı bir şekilde açıklar. Bundan yola çıkılarak etik, ahlaki amaçların tüm insanlar için ulaşılacak bir amaç olduğu konusunda yol göstermez. O, sadece ahlaki ölçütleri belirler ve buna göre hangi amacın en iyi olabileceğini değerlendirir. Nitekim etik; iyi olanla ilgilenmez, iyi olana nasıl ulaşılacağı hakkında bilgi verir.¹⁵³ Ahlak ise kültürel değer ve ulaşılması gereken ülküler anlamında doğru ve yanlışlara nasıl uygun hareket edilmesi gerektiği

¹⁴⁹ “Küreselleşme Etik Kodlar ve Örgütler”, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası, 2007, https://www.emo.org.tr/ekler/4edc6ebfdae2e23_ek.pdf, Erişim Tarihi: 26/01/2021.

¹⁵⁰ Bahar, a.g.e., s.30.

¹⁵¹ Cahit Cengizhan, “Etik Kavramı ile İlgili Temel Kavramlar”, 2010, <https://cahitcengizhan.com/etik-kavrami-etik-ile-ilgili-temel-kavramlar/>, Erişim Tarihi: 17/01/2021.

¹⁵² Ferhat Akdemir, “Ahlak mı? Etik mi?: Etimolojik ve Epistemolojik Bir Çözümleme”. Uluğ, F., Ertan K.A. ve Özgen H. (Der.), **Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri**, TODAİE Yayın, Ankara, 2014, s.6.

¹⁵³ Kılavuz, “Kamu Yönetiminde Etik...”, s.34.

hakkında bilgi verir.¹⁵⁴ Uygun hareket edilmediği takdirde ise toplumca kınamalara ve ayıplanmalara sebep olan cezalandırıcı norm ve davranışlar harekete geçmektedir.¹⁵⁵

Sonuç olarak, etik kavramı, daha evrensel ve salt bilgiye dayanırken, ahlak ise her yerde değişen, kültürle birlikte farklılık gösteren bir yapı oluşturmaktadır.¹⁵⁶ Ahlak kavramına göre belirli ilkeler ve kurallar ışığında insanlar kendisine göre standart davranış şekilleri gösterirken; etik kavramına göre ise, bu davranış şekillerinin felsefi olarak belirli inceleme ve değerlendirmelerden geçerek çözümlenmeleri yapılmaktadır.¹⁵⁷

Etik'in Kültür ile İlişkisi: Kültür kavramını herkesçe kabul edilen tek bir cümleye sığdırabilmek güçtür. Çünkü insanların oluşturduğu değerlerin kapsamı bir hayli geniş olmakla birlikte, kültür kavramına günden güne daha farklı değerler eklenmeye devam etmektedir. Kısaca özetlemek gerekirse; kültür, bir toplumun hayat biçimini şekillendiren kuşaktan kuşağa aktarılabilen değer, inanç ve uygulamaların tümüne verilen isimdir.¹⁵⁸

Etik ile kültür, daima iç içe olan birbiri ile alakalı olan kavramlardır. Kültür, içinde yaşanan çevrenin oluşturduğu ahlaki kodlara göre süregelen yaşantılardır. Bu ahlaki kodlar; ahlaki değerler çerçevesinde sistemleşerek, insanların iyi kötü, doğru yanlış vb. tercihlerinde, etik konusundan yararlanmaktadır. Hiçbir surette, insanların yaşam ve düşünce yapısının şekillenmesinde etki sahibi olan kültür kavramından değerler yargılarını inceleyen etik kavramı ayrı düşünülemez.¹⁵⁹ Çünkü etik kavramı, içinde bulunulan dönemi ve o kültürü yansıtarak davranış kalıplarını, kurallarını ve yükümlülüklerini buna göre oluşturmaktadır.¹⁶⁰ Sonuç itibarıyla, kültür kavramı ile etik kavramının temellerini aynı yapılar oluşturmaktadır.¹⁶¹

Etik'in Hukukla İlişkisi: Genel itibarıyla hukuk, toplumun düzenini sağlamak adına oluşturulmuş insan ilişkilerini ve insanların devletle olan ilişkilerini düzenleyen

¹⁵⁴ Bahar, a.g.e., s.18.

¹⁵⁵ Meral Aydın, “Çalışanların Demografik Özellikleri Ve Bireysel Etik Değerleri Arasındaki İlişki: Kamu Sektöründe Bir Uygulama”, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2006, Kütahya, s.8.

¹⁵⁶ Kadir Caner Doğan, “Yeni Kamu Yönetimi ve...”, s.389.

¹⁵⁷ Özdemir, a.g.e., s.182.

¹⁵⁸ Bahar, a.g.e., s.40.

¹⁵⁹ Erim, a.g.e., s.13.

¹⁶⁰ Bahar, a.g.e., s.40.

¹⁶¹ Gül ve Gökçe, a.g.e., s.380.

kuralların tümüne verilen ad olarak tanımlanabilmektedir. Etik değer ve kuralların zamanla hukuk kuralına dönüştüğü görülmektedir. Örnek vermek gerekirse; hırsızlık, adam öldürme, dolandırıcılık, sahtecilik vb. etik bakımından olumsuz değerlendirilen bu davranışlar, hukuk düzeninin de cezayla caydırıcılığı olan olumsuz davranışlardır.¹⁶² Etik kavramının uyguladığı herhangi bir resmi yaptırım yok iken son zamanlarda artık etik ilkelerle ilgili uygulanan yaptırımlar da oluşmaya başlamıştır.¹⁶³

Hukuk kuralları, ceza ve müeyyidelere dayanırken, etik kurallar ise insan davranışlarının olumlu yönlerine dayanmaktadır. Toplumun düzen içerisinde ilerleyebilmesi için hukuk kuralları ile etik kuralların birbiriyle bağdaşması gerekmektedir. Kapsam alanının hukuktan daha geniş olduğu etik kavramı, adaletin sağlanması bakımından hukuk kurallarının tükendiği yerde de devreye girmektedir.¹⁶⁴ Sonuç itibarıyla etik, hukuk kurallarının düzenlenmediği veya düzenlendiği halde belirsizliklerin olduğu noktalarda, bireylere yardımcı olmakta ve kamu hizmetlerinin düzgün ilerleyebilmesinde etki sahibi olmaktadır.¹⁶⁵

Etiğin Siyasetle İlişkisi: Siyaset, toplumdaki maddi ve manevi kaynakların otoritesi anlamına gelmekte olup, uzlaşma ve kopuşları da içinde barındıran bir sistemdir.¹⁶⁶ 20. Yüzyılın sonlarından beri yaşanan krizlerin ortaya çıkardığı siyasi ve yönetsel yozlaşmanın önünü kesebilmek adına etik kavramına ve etiğin gerektirdiği kurallara ihtiyaç duyulmuştur.¹⁶⁷ Bu yönüyle tarihi ve sosyolojik yönden bir ihtiyaç olarak değerlendirilen etik ve siyaset ilişkisi, siyaset ve sosyal bilimlerin ilgilendiği en önemli alanlarından birisidir. Siyasette başrol sahibi olan insanın etik değerleri iyi anlaması ve bunu pratiğe dökebilmesi, geçmişten günümüze değin siyaset-toplum açısından beklenen bir durum olarak kabul edilmektedir.¹⁶⁸

“Siyasi etik” kavramı, günümüzde adından sıklıkla söz ettirmeye başlamıştır. Bu kavram; siyasette söz sahibi olan yönetici ve yönetilen olarak ahlaki anlamda karşılıklı

¹⁶² Öztepe, a.g.e., s.32.

¹⁶³ Çalık, a.g.e., s.8-9.

¹⁶⁴ Özer, a.g.e., s.6.

¹⁶⁵ Bilal Eryılmaz ve Hale Biricikoğlu, “Kamu Yönetiminde Hesap Verebilirlik ve Etik”, **İş Ahlakı Dergisi**, Cilt 4, Sayı 7, 2011, s.35.

¹⁶⁶ Gökhan Tuncel, “Türkiye’de Siyasi Partiler ve Kamusal Etik: Kamusal Etik Açısından 2002-2011 Dönemi Seçim Propagandalarının Değerlendirilmesi” Uluğ, F., Ertan, K. A. ve Özgen, H. (Der.), **Kamu Etiği Seçilmiş Kongre bildirileri**, TODAİE Yayın, Ankara, 2014, s.141.

¹⁶⁷ Öztepe, a.g.e., s.36.

¹⁶⁸ Muhittin Bilge, “Gelenekselden Moderne Etik ve Siyaset”, **ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 8, Sayı 15, 2012, s. 97.

güç bağlantılarının gelişmesini sağlayan faaliyetlerde olması gereken kural ve ilkelerdeki ahlaki düzeyi göstermektedir. Siyaset toplumun çıkarlarının düzenlenmesinde ve tutarsızlıkları çözme konusunda ahlaki ilkelerden yararlanmaktadır. Böylece güç ilişkileri bir nevi korunmakla birlikte bu sistemlerin meşrulaşması konusunda yargı kararları önem arz etmektedir.¹⁶⁹

Siyasetin etik ilke ve kurallar dâhilinde uygulanmasını gerekli kılan birçok faaliyet vardır. Yolsuzluk, yozlaşma, usule ters düşen hediye almak, haksız menfaat elde etmek bunlardan bazılarıdır.¹⁷⁰ Ayrıca siyaset ve etik ilişkisinin, siyasi partilerin seçim döneminde halk desteğini sağlayabilmek açısından ortaya koyduğu davranış ve sarf ettiği sözlerde de etkisini göstermesi beklenmektedir. Çünkü halk desteğini sağlayabilmek açısından bir yandan kendilerinin halka tanıtılması diğer yandan rakip partileri olumsuz şekilde ithaf edilmesi ile etik kuralları sıklıkla çiğnemektedirler. Bu gibi sebeplerden ötürü, ahlak ve etik kavramlarının siyasetle bağıntılı olması gerekliliği söz konusudur.¹⁷¹ Siyaset ve etik ilişkisinden yola çıkılarak her bir bireyin kurtuluşunu önemseyen deontolojik etik anlayışa göre, siyasi iktidarın toplumsal olmaktan çok, ahlaksal amacının olması gerektiği vurgulanmaktadır.¹⁷² Çünkü deontolojik etik yaklaşımında toplum içerisinde insan hak ve özgürlüklerinin uygulanması ve bireysel faydacılığın ön planda olmasının yanında, ahlaki açıdan devletin menfaatine uygun olan politikalar oluşturulmasına önem verilmektedir.¹⁷³

¹⁶⁹ Öztepe, a.g.e., s.37-38.

¹⁷⁰ Çağlar Erbek, “Siyasal Etik”, <http://www.caglarerbek.com/2013/01/siyasal-etik.html>, 2012, Erişim Tarihi: 10/02/2021.

¹⁷¹ Tuncel, a.g.e., s.141-142.

¹⁷² Alain Touraine, **Demokrasi Nedir?**, (Çev): O Kunal, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1997, s.270.

¹⁷³ Mustafa Atatorun, “Uluslararası Etik Ve Zygmunt Bauman”, **Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt.2, Sayı.27, s.323.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAMU YÖNETİMİ ETİĞİ VE YENİ KAMU YÖNETİMİNİN ETİK KAYNAKLI BOYUTU

2.1. Kamu Yönetiminde Etik

Kamu yönetiminde etik konusunu daha iyi anlayabilmek kapsamında kamu yönetimi kavramını açıklamakta fayda görülmektedir. Kamu yönetimi, devletin mükellef olduğu kamu hizmetleri konusunda anayasa ve yasalara bağlı olmak şartıyla yürütme erkine de uygun hareket ederek kamu yararını gözeten hizmetler sunmayı amaç edinen kurum ve kuruluşlardır.¹⁷⁴ Kamu yönetimi, nitelik bakımından kendi içerisinde işlevsel ve yapısal olarak ikiye ayrılmaktadır. İşlevsellik niteliği, iktidarı ele alan siyasilerin politikaları uygulaması iken, yapısal niteliği ise, devletin bünyesinde yer alan örgütsel yapılanmadır. Kamu yönetimi, işlevsel anlamda etik konusundan etkilenmektedir. Bunun nedeni olarak, etikle alakalı problemlerin kamu politikalarının uygulanmasında ve bürokrasinin yürütülmesinde yaşanan sıkıntılarla ilgili olduğu belirtilmektedir.¹⁷⁵

“*Kamu Yönetiminde Etik veya Yönetim Etiği*” terimi İngilizcede “*Administrative Ethics*” terimine denk gelen bir kavramdır.¹⁷⁶ Kamu yönetiminde etik konusunun ne zaman ortaya çıktığı hakkında birçok düşünce yer almaktadır. Bunlardan ilki; önemli düşünürlerden olan Nigro ve Richardons, (ABD)1940’larda yayınlanan *Public Administratin Review-PAR* adıyla bilinen dergide kamu yönetiminde yönetsel etik kavramının etkisini vurgulamışlardır. Buna karşın Cooper ise akademik disiplin çerçevesinde ilk etiksel konulara yer veren kamu yönetiminin 1970’li yıllara tekabül

¹⁷⁴ Zeynep Duyar, “**Türk Yönetim Kültüründe Siyasetnamelerde Etik Değerler Ve 2000 Yılı Sonrası Türk Kamu Yönetiminde Etik Anlayış Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz**”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 2019, Kırıkkale, s.28.

¹⁷⁵ Buğra Karadağ, “**Kamu Yönetiminde Etik: Feke Kaymakamlığı Örneği**”, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2018, Samsun, s.38.

¹⁷⁶ Mustafa Önen ve Ali Yıldırım, “Kamu Yönetiminde Etik Denetimi: OECD Ülkeleri Örneği”, **Akademik Yaklaşımlar Dergisi**, Cilt. 5, Sayı. 1, 2014, s.112.

ettiğini ileri sürmüştür.¹⁷⁷ Nitekim Duyar, devletlerin kamu yönetiminde etik ilke ve değerleri kabul etmelerinin sebeplerini şöyle sıralamaktadır:¹⁷⁸

- a) Güven ve yönetim açığını kapatma,
- b) Yurttaşların daha kaliteli hizmet beklentisi,
- c) İyi yönetim gündemi,
- d) Uluslararası örgütlerin öncülüğü,
- e) Yeni kamu yönetimi reformlarının kamuda değer sistemini değiştirmesi.

Kamu yönetimi etiği açısından devletin vatandaşlara karşı olan yükümlülüklerinden dolayı etik kavramının yönetimdeki halinin daha uzun vadeli olarak bulundurulması gerekmektedir. Devletin bu yükümlülüğünün bir kısım gruba değil de, tüm vatandaşa karşı olmasından ötürü kamu yöneticileri ve kamu görevlilerinin kamu gücüne ve kamu yararına hâkim olmaları gerekmektedir. Kamu yararı kavramı, kamu etiğinin olmazsa olmaz ilkelerinden olan adalet, dürüstlük ve eşitlik gibi konularla bağdaştığından dolayı kamu çalışanlarının kamu yararına önem vermesi gerekmektedir.¹⁷⁹ Etik, kamu gücüyle donanımlı hale gelen kamu yararı konusunun yanlış ve aykırı kullanılmaması açısından dengeleyici bir etken oluşturmaktadır. Bunun amacı ise, devlet ve devlet kurumlarına karşı olan güvenin zedelenmesini önlemektir.¹⁸⁰ Nitekim, kamu yönetiminde etik değerlere önem vermek; halkın kamu kurum ve kuruluşlarına, yargı sistemine, siyasete güvenmelerini ve buna bağlı kalmalarını sağlamaktadır.¹⁸¹

Dünya genelinde yaşanan etik dışı davranışların önüne geçilmesi konusunda hukuk eksik kalmakta olup etik kavramı bu konuda popüler duruma gelmiştir.¹⁸² Etik kavramı, kamu yönetiminin problemlerine çare olarak uygulanmıştır ve bundan dolayı etiğin kamu yönetimindeki etkisi büyüktür.¹⁸³ Farklı disiplinlerde gelişerek kendini gösteren etik kavramı, kamu yönetiminde değer ve norm anlamında etkisini göstermektedir.¹⁸⁴ Değerler, kamu yönetiminde iyi olan davranışlara ulaşabilmek adına yol gösterici olmaktadır. Bu haliyle etik, kamu yönetiminde değerler sistemini

¹⁷⁷ Kılavuz, “Kamu Yönetiminde Etik...”, s.45.

¹⁷⁸ Duyar, a.g.e., s.29.

¹⁷⁹ Namık Kemal Öztürk, “Etik ve Kamu Yönetimi”, Balcı, A., Nohutçu A., Öztürk, N. K., Coşkun, B. (Der.), **Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s.261.

¹⁸⁰ Cüneyt Yüksel, “Kamu Yönetiminde Etik ve Türk Kamu Yönetiminde Etik Hakkında Yeni Yasal Düzenlemeler”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Cilt. 64, Sayı 2, 2006, s.185.

¹⁸¹ Murat Altun, Ahmet Sayer, Abdülkadir Barutçu, “Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kararları Işığında Kamuda Görülen Etik Dışı Davranışlar Ve Yolsuzluklar”, **Sayıştay Dergisi**, Sayı.91, 2013, s.33.

¹⁸² Usta, a.g.e., s.40.

¹⁸³ Eşki, a.g.e., s.153.

¹⁸⁴ Çalık, a.g.e., s.5.

oluşturmaktadır. Kamu hizmetlerinde etkin olması beklenen etik değerler, kamu görevlileri için yönetimde neyin iyi neyin kötü olabileceği hakkında bilgi vermektedir.¹⁸⁵ Kamu yönetiminde etkin durumda olan kamu görevlilerinin hizmetlerini ifa ederken nasıl davranış sergileyecekleri ve bu davranışların dayanağının nasıl bir felsefi disipline ait olacağı ahlaki değerler hakkında iki farklı görüş ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilki, eylemin sonuçlarını düşünerek eylemin ahlaki bakımdan değerli veya değerli olmadığını belirten görüş; bir diğeri ise eylemi meydana getiren düşüncenin özelliğine göre ahlaki bakımdan değerli veya değersiz olarak belirtilen görüştür. Kamu yönetimi yönetsel etiğinin felsefi temellerini oluşturan bu iki görüşten ilki, yapılan davranış ve tutumlarda faydacılığı ölçüt olarak alan ve temsilcisinin Mill ve Bentham olduğu *Teleolojik anlayıştır*.¹⁸⁶ “En yüksek iyi”yi hedefleyen bu anlayışa göre; bireysel mutluluk, kendini ortaya koymak veya çok sayıdaki insanın büyük mutluluğa ulaşması, en önemli amaçlarındandır.¹⁸⁷ İkinci görüş ise yapılan davranış ve tutumlarda iyi niyeti, değerleri, ödev ve sorumlulukları ölçüt olarak alan, temsilcisinin Kant olduğu *Deontolojik anlayıştır*.¹⁸⁸ Bu yaklaşım ise ahlakın temeline ulaşabilmek adına insanların birçok ödevle sahip olduğunu açıklamaktadır. Eylemlerin yapılmasını istemedeki bahsi geçen istem duygusu, bireyin sorumlu olduğu ödevleri yapmasına imkân verdiği ölçüde o eylemin ahlaki olabileceğini belirtmektedir.¹⁸⁹

Kamu görevlileri hukuk normlarını kullanarak vatandaşlara kamusal mal ve hizmet sunmada görevlilerdir.¹⁹⁰ Bu konuda kamu yönetimi mekanizmasının işlevsel ve verimli şekilde yürütülmesi için kamu görevlilerine birçok görev düşmektedir. Kamu görevlileri görevlerini ifa ederken dürüst bir şekilde hizmet yürütmeleri gerekmektedir. Çalışılan kurumun hizmetlerinde etik kültürü oluşturup bunu tüm kamu görevlileri ile içselleştirmesi beklenmektedir. Ayrıca oluşturulan bu kurum kültürü farklı koşullarda değiştirilebilen bir yapıda olmalıdır.¹⁹¹ Etiğe uygun bir yönetim sisteminin hâkim olduğu kamu yönetiminde görevli tüm kamu çalışanlarının aynı şartlarda aynı hareket etmesini sağlayan standart tutum ve eylem gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Belirli

¹⁸⁵ Sefa Usta ve Mustafa Kocaoğlu, “Kamu Yönetiminde Etik Davranış İlkeleri: Kırşehir Belediyesi Çalışanlarının Etik Algıları Üzerine Bir Araştırma”, Süleyman Demirel Üniversitesi, **İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt.20, Sayı.3, 2015, s.155.

¹⁸⁶ Kılavuz, “Etik Sistemleri ve...”, s.27.

¹⁸⁷ Duyar, a.g.e., s.14.

¹⁸⁸ Kılavuz, “Etik Sistemleri ve...”, s.27.

¹⁸⁹ Duyar, a.g.e., s.15.

¹⁹⁰ Karadağ, a.g.e., s.40.

¹⁹¹ Eşki, a.g.e., s.153.

olaylarda belirli ahlak ölçülerini ve iyi davranış şekillerinin saptanmasını sağlayan bir yönetim şekli geliştirmek etiğe uygun bir yönetim şekli geliştirmenin şartlarındanıdır.¹⁹² Kamu yönetiminde etiksel anlamda; tarafsızlık, nezaket, kamu yararı, adalet duygusu, görev sorumluluğu, hesap verilebilirlik, hizmetlerde saydamlık, etkililik, etkinlik, şeffaflık, verimlilik ve kalite gibi kavramlar kamu yöneticileri ve kamu görevlilerinin karar almaları konusunda ve eylemlerinde yol gösterici kıstaslardandır.¹⁹³

Kamu yönetimi etik kuralları; anayasa, yasalar, kamu yönetimi disiplinlerinde kodifiye edilmesidir. Etik davranış kodları ise bahsi geçen mevzuatta dağınık halde olan kuralların bir bütün hale getirilerek meydana getirilmesidir. Şartların değişimi ile kendisini güncelleyen bu kodların gelişimine sivil toplum örgütlerinin önemi yadsınamaz büyüklüktedir.¹⁹⁴ Odalar, barolar, kadın örgütleri, meslek kuruluşları, öğrenci ve insan hakları gibi benzer teşkilatlanmalardan oluşan sivil toplum örgütleri, kendisini geliştiren kodlar ile birlikte önemli teşebbüslerde bulunarak kamu görevlileri üzerinde etik yapılanmayı sağlamaktadırlar.¹⁹⁵ Dolayısıyla kamu görevlilerinin etik konularda bir takım açmazlar ile karşılaşmaları sonucunda anayasa, kanunlar, kamu yararı düşüncesi, aile, meslek ve insanlık değerlerinin yanında sivil toplum örgütlerinden de yararlanarak karara varmaları önem arz etmektedir.¹⁹⁶

Sonuç itibariyle kamu yönetiminde etik kavramı, bir durum olmaktan çıkıp süregelen bir faaliyet olması gerekmektedir. Yani etik ilkeler, kamu yönetiminde olmazsa olmaz kurallar olmaktan çıkarılarak etkinliğinin, aktif olarak devam eden bir yönetim sürecine dönüştürülmesi beklenmektedir.¹⁹⁷ Kamu yönetiminde etik bağlamda sorumluluğu olan tüm personellerin, etik konusunu daimi olarak gündemlerinde tutmalarını sağlayan etik kültürün yönetim ile içselleşmesi konusunda ciddi bir bilinç oluşturmaları amaçlanmaktadır.¹⁹⁸

¹⁹² Alper Özmen, “**Kamu Yönetiminde Etik Davranışlar: Kocaeli Tapu Sicil Müdürlüğünde Bir Uygulama**”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2008, Sakarya, s.49.

¹⁹³ Eryılmaz ve Biricikoğlu, a.g.e., s.35.

¹⁹⁴ Bilal Eryılmaz, “Etik Kültürü Geliştirmek”, **Türk İdare Dergisi**, Sayı. 459, 2008, s.8.

¹⁹⁵ Serdar Kenan Gül, “Kamu Yönetiminde Ve Güvenlik Hizmetlerinde Hesap Verebilirlik”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt:10, Sayı.4, 2008, s.76.

¹⁹⁶ Özdemir, a.g.e., s.183.

¹⁹⁷ Duyar, a.g.e., s.30.

¹⁹⁸ Yaşar Uzun, “Kamu İdarelerinde Etik Yönetim Altyapısı ve Değerlendirilmesi”, **Ombudsman Akademik**, Cilt.3, Sayı: 6, 2017, s.107.

2.1.1. Kamu Yönetiminde Etik Dışı Davranışlar ve Yozlaşma Olgusu

Etik norm ve değerlere uygun olarak hazırlanan yönetim anlayışı, kamu yönetiminin iyi işleyebilmesi açısından oldukça önemlidir.¹⁹⁹ Ancak, kamu yönetiminde yöneticilerin ve kamu çalışanlarının işlerinde işlevselliği kaybettiğinde hukuki, siyasi, ekonomik ve örgütsel anlamda reform hareketlerine başvurularak bu yönetimin etik yapısını geliştirmek unutulmaktadır.²⁰⁰ Kamu yönetimi içinde meydana gelen etik dışı davranışların önüne geçme konusunda hali hazırda olan denetim metotları eksik kalabilmektedir. Bu süreçte, bazen kamu kaynaklarının geri alınması mümkün olmamaktadır. Bu tür durumlarda başvurulacak nokta kamu yönetiminde etik kavramıdır. Bu konuda etki sahibi olan etik kurallar ile kamu çalışanları etik ilkelerle kendilerine sınır belirleyerek etik dışı davranışların azalmasını sağlayacaklardır.²⁰¹

Ateş, kamuda hâkim olarak görülen etik olmayan davranışlardan şöyle bahsetmektedir:²⁰²

Kamu yönetiminde en sık karşılaşılan etik dışı davranışlar arasında haksız mal edinme, irtikâp (kötü iş yapma, kötülük etme), ihtilas (aşırma), zimmete para geçirme, kaçakçılık, resmi ihaleye fesat karıştırma, görevin gerektirdiklerini yapmaktan kaçınma, yetkiyi kötüye kullanma, gücün istismar edilmesi (korkutmak ve işkence yapmak), kayırmacılık ve ayrımcılık yapmak, ihmal, yaranma (dalkavukluk), hakaret, kötü alışkanlıklar, dedikodu ve araçlar yoluyla iş yürütme gibi eylem ve uygulamalar bulunmaktadır.

Modern dönemlerde rastlanan toplumların tutarsızlıkları, değer ve ilkelerin tahribine neden olmuştur. Bunun sonucunda toplumda birçok alanda yozlaşmalar meydana gelmektedir.²⁰³ Yozlaşma kavramı, bir şeyin kendine has niteliklerinde değişime uğraması veya kendi niteliklerinden uzaklaşması olarak tanımlanabilmektedir. Diğer bir anlamıyla özünden uzaklaşma ve kendi doğasındaki iyi nitelikleri daha sonra kaybetmesi olarak nitelenmiştir. Dolayısıyla yozlaşma kelimesi kısaca, iyi halden kötü hale dönüşüm yaşanması sonucu bozulmayı ifade etmektedir. Kamu yönetiminde bahsi geçen yozlaşma ise kamusal kaynakların kişilerin kendi menfaatleri doğrultusunda

¹⁹⁹ Altun ve diğerleri, a.g.e., s.33.

²⁰⁰ Rafet Çevikbaş, “Yönetimde Etik ve Yozlaşma”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt.20, Sayı.1, 2006, s.265.

²⁰¹ Önen ve Yıldırım, a.g.e., s.113.

²⁰² Ferhat Ateş, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışında Etik Değerlerin Yeri ve Önemi”, *II. Kop Bölgesel Kalkınma Sempozyumu*, Çimke Basım Yayın, Konya, 2015, s.288.

²⁰³ Usta, a.g.e., s.40.

kullanılmasından ötürü oluşan toplumun ahlak dışı değer ve davranışlarıdır.²⁰⁴ Siyasal alanda söz sahibi olan seçmen, bürokrat, siyasetçi, baskı grubu gibi güçler; maddi veya manevi menfaatleri için yasalardan ve ahlak kurallarından sapmaktadırlar. Kamu hizmetini yerine getirirken kayırmacılık, rüşvet, aracıya müracaat, usulsüz atamalar, siyasi kimliğe göre hizmet vb. ahlak dışı davranışlar kamu yönetiminde yaşanan yozlaşma türlerine örnek verilebilir.²⁰⁵

Bozulma ve yolsuzlukların yoğun olmasının altında birçok neden yatmaktadır. Bunlardan ilki, çalışan görevlilerin kötü niyetli olmasından kaynaklanmakta iken farklı bir neden ise, tayinlerinin yeni gerçekleşmesi sebebiyle kamu çalışanlarının idari ve siyasi değerler bakımından eksik durumda olmalarından da kaynaklanabilmektedir.²⁰⁶ Yasal olmayan ödeme veya rüşvet alan kamu çalışanı, yapılmaması gerekli bir faaliyeti yerine getirmek veya yapılması gerekli onay sürecini azaltmak adına da bu tür girişimlerde bulunabilmektedir.²⁰⁷ Temel olarak yönetim mekanizmasının zaaflarından yararlanarak meydana gelen bu tür yozlaşmalar, kamu yönetiminde etik kavramının yönetimde etkisini kaybetmesi ile güçlenmektedir.²⁰⁸

Yozlaşma türlerinden en yakını olan rüşvet, yapılan rüşvet olayının, rüşvet alan ve veren kişi açısından karşılıklı olarak gizli kalınmasından dolayı rüşvet olgusunun bilimsel çalışmalarda ayrıntılı olarak ele alınmasını güçleştirmiştir. Hem rüşveti alan hem de veren kişinin suç işlediği belirtilen bu olumsuz davranış şeklinin sistematik olarak tespit edilmesi noktasında önemli sıkıntılar yaşanmaktadır.²⁰⁹ Rüşvet, kelime anlamı olarak karar verme konusunda yetkili olan kişilerin yetkisini kötüye kullanarak elde ettiği kazançtır. Üretimsiz bir gelir aktarımı olarak ortaya çıkan bu davranış biçimi, kamu yönetiminde genel olarak kamu görevlilerinin görevlerini yaptığı sırada ortaya çıkabilmektedir.²¹⁰ Suç teşkil edilen rüşvet eylemi yapıldığı sırada ise verimlilik, etkinlik ve hizmette öncelik gibi kavramlar önemini yitirerek kaynakların

²⁰⁴ Bahar, a.g.e., s.93.

²⁰⁵ Kılavuz, "Kamu Yönetiminde Etik...", s.176-177.

²⁰⁶ Namık Kemal Öztürk, "Kamu Yöneticilerinin Kararlarında Etik Değerler", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt.31, Sayı.2, 1998, s.82.

²⁰⁷ Ahmet Salih İkiz, "Hindistan'da Yolsuzluk Olgusu ve Türkiye İçin Öneriler, Uluğ, F., Ertan, K. A. ve Özgen, H. (Der.), **Kamu Etiği Seçilmiş Kongre bildirileri**, , TODAİE Yayın, Ankara, 2014, s. 213.

²⁰⁸ Bilal Eryılmaz, **Kamu Yönetimi Düşünceler-Yapılar- Fonksiyonlar- Politikalar**, Umuttepe Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, 2016, s.404.

²⁰⁹ Kılavuz, "Kamu Yönetiminde Etik...", s.207.

²¹⁰ Orhan Çoban, "Bir Siyasal Yozlaşma Türü Olarak Rüşvet ve Ekonomik Etkileri", **İ. Ü Siyasal Fakültesi Dergisi**, Cilt 20, 1999, s.35-36.

savurganlığı baş göstermektedir.²¹¹ Kamuda oluşan maddi yozlaşma türlerinden bir diğeri de irtikap(haraç/zorla yiyeçilik)'tır. Rüşvetin özel bir çeşidi olan irtikap, rüşvetten farklı olarak, tek taraflı olarak yapılmaktadır. Yani irtikapta kamu çalışanı, karşısındaki vatandaş rüşvet vermeye mecbur bırakılmaktadır.²¹² Bunun dışında, etik bilincin yerleşmediği ülkelerde, sadece kendi çıkarlarını olumsuz yönde etkileyen rüşvet olgusundan zarar gören kişiler tepki oluşturmaya çalışmaktadır. Çünkü onlar kendisi dışındaki bireylere böyle bir zarar gelmeyeceğini veya gelse bile çok uzun vakit alacağını düşünmektedirler. Hâlbuki tek bir bireyin dahi bu konuda zarar görmesi, tüm toplumun zarar görmesine davetiye çıkarmaktadır.²¹³

Gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin gelişimine engel olan yozlaşma türlerinden biri de yolsuzluktur.²¹⁴ Dünya gündeminde çokça yer verilen bürokratik yolsuzlukların içerisine, devletin en üst kademelerinde görev yapan bürokratların elde ettiği yüklü haksız menfaatlerden en alçakta yer alan kamu görevlilerinin elde ettiği küçük haksız menfaatlere kadar tüm yozlaşmalar dâhil edilmektedir.²¹⁵ Siyasi ve bürokratik yapı, kamu yönetiminde yolsuzluk ve yozlaşmaların çoğalmasına etki edebilmektedir. Bu konunun çözüme kavuşturulması noktasında politikacı veyahut kamu görevlilerine büyük görevler düşmektedir. Politikacı ve kamu görevlileri, yönetimde etik değerlerden ayrılan noktaları tespit etmeliler ve buna uygun olan altyapıyı oluşturmalarıdır.²¹⁶

Kamu yönetiminde yine sıklıkla oluşan yozlaşma türlerinden biri de kayırmacılık ve kollamacılıktır.²¹⁷ Kamu çalışanlarının kendisi, ailesi ve üçüncü şahıslar adına leh olabilecek kişilerin işe alınmasında aracı olmaları, kayırmacılık kavramının özetini oluşturmaktadır.²¹⁸ Anayasada yer alan kamuya personel alımında gerekli ölçütleri taşıyan kişilerin alınması gerektiği kararı yer almasına rağmen liyakat

²¹¹ Eryıldız, a.g.e., s.66.

²¹² Kılavuz, "Kamu Yönetiminde Etik...", s.216.

²¹³ Karadağ, a.g.e., s.69.

²¹⁴ Özdemir, a.g.e., s.187.

²¹⁵ İkiz, a.g.e., s.213.

²¹⁶ Ahmet Yatkın, **Kamuda Etik Yönetimi**, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti, 1.Basım, Ankara, 2015, s.207.

²¹⁷ Coşkun Can Aktan ve Osman Kürşat Acar, **Kamu Yönetiminde Kayırmacılık**, SOBİAD Hukuk ve İktisat Araştırmaları Yayınları, İzmir, 2021, s.4.

²¹⁸ Cüneyt Yüksel, "Türk Kamu Yönetiminde Etik Mevzuatı Değerlendirmesi ve Çözüm Önerileri", **Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, 18-19 Kasım Esentepe Kampüsü, Sakarya, 2005, s.353.

faktörünün göz ardı edilip, işe alımlarda eş, dost, akraba veya arkadaşların göz önüne alınan bir faktör olması, bu yozlaşma türünün işlevsel problemlerindendir.²¹⁹

Türkçede “İltimas” veya “torpil” kelimelerine karşılık gelen kayırmacılık eyleminde rol oynayan kişiler, haksız halde kamu kaynaklarından faydalanmaktadırlar. Özsemerci, geleneksel bağlantıların ve akraba kayırmacılıklarının az gelişmiş ülkelerde daha fazla görüldüğünden bahsetmektedir. Medeniyetten ve bireyci düşünceden uzak olan bu ülkelerde kamu görevlileri, birey olarak davranışta bulunmanın, karışık ve güçlü olan yönetimle başa çıkmanın zor olduğunu düşünmektedirler. Bundan dolayı da kendilerine benzeyen kişi toplulukları ve hemşeri zihniyetinin bulunduğu yönetim şekli ile kamuda yer almak istemektedirler.²²⁰ Bu yozlaşma türünün olduğu devletlerde kaynaklar planlı bir şekilde dağıtılmamakta ve ihtiyaçlara önem verilmemektedir.²²¹ Kamu yönetiminde etik dışı davranışlardan olan kayırmacılık da diğer yozlaşma türleri gibi milli güvenliği tehdit etmekte ve verimsiz kamu görevlilerine istinaden ekonomik kalkınmanın önüne set çekmektedir.²²² Nitekim kamu yönetimi sistemlerinde meydana gelen etik olmayan davranışlar ve yozlaşmalar, yerli ve yabancı yatırımların ülkemize aktarımı açısından olumsuz etkiye sahiptir. Etik olmayan davranışlar sonucu oluşan yolsuzluklar çerçevesinde ülkeye aktarılacak yatırımların onay aşamasında, kamu görevlileri rüşvet gibi kişisel menfaatler elde ederek bu davranış biçimiyle keyfi bir vergi özelliği ortaya çıkarmaktadırlar. Dolayısıyla yatırımcılar bu tarz olumsuz davranışlarda bulunan ülke ekonomisine yatırım yapmaktan çekinmektedirler.²²³ Kamu görevlisinin rüşvet alması ve kayırmacılığı yürütmesi, devletin kanun ve düzenini yıkarak devletin velayetinin çökertilmesine sebebiyet verir. Devlet memurunun buna dikkat etmemesi ile yerli ve yabancı vatandaşların devlete olan güveni sarsılır ve kamu çıkarı bertaraf edilmiş olur.²²⁴

Kamu yönetiminde başarılı olan kamu yöneticilerinin etik tutumlarının temeli ahlaki norm ve değerlere dayanmaktadır. Kamu yöneticileri, kamuda hizmet veren kamu çalışanlarına saygılı ve dürüst davranmalıdır. Kamu yönetimi etiğinde kamu yöneticileri, işlerinde adaleti sağlamak ve onların deneyim kazanmasını sağlamak adına kendi bireysel işlerini yürütürken onlara özerklik tanınmalıdır. Kamu çalışanları bu

²¹⁹ Eryıldız, a.g.e., s.66.

²²⁰ Karadağ, a.g.e., s.73.

²²¹ Duyar, a.g.e., s.47.

²²² Aktan ve Acar, a.g.e., s.36.

²²³ Yüksel, “Kamu Yönetiminde Etik...”, s.187-188.

²²⁴ Kılavuz, “Kamu Yönetiminde Etik...”, s.209-210.

sayede performanslarını gösterebilme şansına sahip olarak kendilerini geliştirebileceklerdir. Böylece kamu görevlilerinin kamu yöneticisine duyduğu güven neticesinde performans ve işlerlik de doğal olarak artacaktır.²²⁵ Bunun dışında kamu idarelerinde etki sahibi olan vatandaşların kamu yönetici ve kamu çalışanlarına olan güven beklentileri, onların kamu etiği çerçevesinde olan doğruluk, dürüstlük ve tarafsızlık gibi etiksel uygulamalara yönlendirmekte ve etik alt yapının oluşmasını sağlamakla kalmayıp, bu etik davranış şekillerine uyulup uyulmadığının da kontrol edilmesinde etkili rol oynamaktadır. Bahsi geçen bu uygulamalar kamu idarelerinde olumsuz şekilde ilerliyorsa, yolsuzluk, verimsizlik, kalitesizlik ve usulsüzlükler baş göstererek yönetimde amaç ve gayelerden sapmalar oluşacaktır. Kurumların itibarı üzerinde etkili olan bu usulsüzlük ve yolsuzlukların azaltılması ve vatandaşlara kaliteli hizmet verilmesi bağlamında en önemli noktanın kamu görevlileri üzerindeki “doğruluk” ve “dürüstlük” kriterlerinin geliştiği bir kurum bilincini oluşturduğu yadsınamaz bir gerçektir.²²⁶ Bu konu hakkında önemli görülen şu sözlere yer vermek gerekirse:²²⁷

Kusursuz olmayan insanlardan oluşan bir dünyada kamu etiği, ancak bencil olmayan, dürüst bir kamu hizmeti ile sağlanabilir. Önemli olan bencil olmamak, dürüst olmak ve kamu yararı ile bireysel çıkar arasında tercih yaparken doğru kararı verebilmektir. Etik yönetim ancak bencil olmayan dürüst kamu yöneticileri ile sağlanabileceğinden, bu yöneticilere yaptıkları görevleri kapsamında ne gibi karar ve davranışların kamu yararına uygun olacağı çok iyi benimsenmelidir.

Felsefenin tarihçesi kadar eski bir konu olan kanunların hazırlanıp uygulanmasında rastlanan etik sorunlar, hukuki kuralları oluşturan, geliştiren, faaliyete geçiren tüm kişi ve kurumları bağlamaktadır. Devletin yasama, yürütme ve yargı kanallarında görevlendirilmiş kamu personellerinin etik sorunlarla karşılaştıklarında nasıl bir yol izlemeleri hakkındaki konu, yasama etiği, kamu etiği ve yargı etiği gibi kavramların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir.²²⁸ Yeni yeni ortaya çıkan bu tür kavramlar, kamu yönetimi etiği bağlamında yeni tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Yasalar ve bilimsel faaliyetler, bahsi geçen bu tartışmaları ve etik dışı faaliyetleri

²²⁵ Ahmet Yatkın, “Erdemli Kamu Yöneticilerinden Başarılı Kamu Yönetimine”, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt.1, Sayı. 4, 2017, s.640.

²²⁶ Uzun, a.g.e., s.121-122.

²²⁷ Tansal’dan aktaran Yatkın, Ahmet. s.636.

²²⁸ Usta ve Kocaoğlu, a.g.e., s.154.

tamamen sonlandıracak bir çözüm yolu bulamamaktadır. Ancak kamu görevlilerinin davranış ve tutumlarına binaen yeni bir yaşam tarzına hâkim olmaları etik dışı uygulamaların hafifletilmesine yardımcı olacaktır. Yeni bir yaşam tarzından bahsetmek gerekirse; kamu görevlileri bu süreçte eğitim kalitesini artırarak, yönetim disiplin ve mekanizmasını geliştirerek kurumdaki sosyal yapıyı, görev yapanların davranış ve isteklerini de bu konuda olumlu yönde etkilemektedir. Böylece kalıplaşmış ilke ve değerler, yenilenmiş olarak farklı bir kamu kültürü yaratacaktır.²²⁹ Kamu kültürü bünyesinde oluşan etik ilkeleri oluşturmak ve bu ilkelerin denetlenmesini sağlayacak kurumlar oluşturmak etik altyapının oluşması bağlamında uluslararası bir akım doğuracaktır. Böylece bir disiplin durumuna gelen kamu etiği kavramı ile kamu görevlileri hizmetlerinde etik duyarlılığa hâkim olacak kamu sistemi güç kazanacaktır.²³⁰

2.1.2. Kamu Yönetiminde Oluşan Etik Dışı Davranışların Azaltılması Noktasında “Etik Liderlik”

Tarihçesi oldukça eski olan liderlik kavramı, geçmişten günümüze kadar var olarak gelmiştir. Bundan dolayı “lider” ve “iyi lider” konusu her zaman incelenmiştir.²³¹ TDK’deki anlamı ile önder, şef anlamlarına gelen lider kavramı, diğer bir anlam olarak bir parti ya da kurumun en üst idaresinde yetkili olan kişi anlamlarına gelmektedir.²³² Etik liderlik ise üyelerin davranışları üzerinde etik değer ve kuralları baz alması ve amacını gerçekleştirmek uğruna üyeleri etik mevzuat ile etkileme sürecini ifade etmektedir. Bu sürece etki eden etik liderlerin sahip olduğu özellikler ise adaletli, taraf tutmayan, olumlu düşünen, içten ve insancıl olmalarıdır.²³³

Toor ve Ofori, iyi liderin yalnızca işlerini düzgün yapan yöneticiler olmasının yanında liderlikleri boyunca etik mevzuata uygun hareket eden yöneticiler olması gerektiğinden bahsetmektedir.²³⁴ Bir yönetimde etik gücün elde edilmesinde etik liderin etkisi küçümsenemeyecek kadar fazladır. Etik lider üyelerin yaptığı yanlışlara engel

²²⁹ Yatkın, “Erdemli Kamu Yöneticilerinden...”, s.637.

²³⁰ Yatkın, “Kamuda Etik Yönetimi...”, s.16.

²³¹ Ali Yağmur, “**Etik Liderliğin ve Etik İklimin Etik Dışı Davranışlara Etkisi: Ampirik Bir Çalışma**”, Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknolojileri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, Gebze, s.10.

²³² Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi 10/04/2021.

²³³ Duygu Kaplan, “**Yöneticilerin Etik Liderlik Davranışlarının Çalışanların İş Performansı Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkileri Üzerine Bir Alan Araştırması**”, Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İnsan Kaynakları Yönetimi Bilimi, 2020, Ankara, s.37.

²³⁴ Yağmur, a.g.e., s.10.

olmayı ve yanlışların uygulanmaması için çaba göstererek kurumun itibarını korumaktadır. Bunun gerçekleşebilmesi için kurum üyelerinin etik lidere uygun hareket etmesi gerekmektedir. Böylece kurumun temelinde etik ilkeler hâkim olarak yönetici ve üyeler arasında ortak bir güven ortamının oluşmasına yardımcı olacaktır.²³⁵ Kişide liderlik vasfı ile etik ilke ve değerlerin birleşmesi ile vücut bulan etik liderlik kavramının ön koşulu, liderin hedeflenen ülkülere inanarak bunların sistemleşmesi için girişimde bulunmasıdır.²³⁶ Liderler hedeflenen bu ülkülerinde en iyiye ulaşabilmek için ortak yararlarla uyum sağlayarak girişimlerini bu doğrultuda geliştirmektedirler.²³⁷

Personellerin işe alımında, işten çıkartılmasında, terfiinde ve yapılması gereken hizmetlerin sınırlarının oluşturulmasında kıstasları belirleyen etik liderlerin kurumun güvenliği ve kurumda oluşan etik dışı davranışların azaltılması konusunda önemli sorumlulukları vardır. Özellikle personelin işe alınma safhasında ayrımcılık ve kayırmacılıkların önüne geçilebilmesi etik liderlerin dikkate aldıkları önemli noktalardan biridir.²³⁸ Liderler etik dışı uygulamalardan uzak; eşitlikçi, adaletli, tarafsız ve insan haklarına saygılı personellerin güvenli ve işlevsel bir kurumda çalışabilmeleri için adil ücret tarifesi uygulayarak ve katılımın oluşmasını sağlayarak liyakat odaklı görev payı yapmaktadırlar. Etik liderler, ahlak ve etik ilkelere uyumun sağlanması açısından personellere farkındalık kazandıran eğitimler ve rehberlik eğitimleri ile etik kültürün oluşturulmasını sağlayarak etik dışı davranışların en alt seviyeye inmesi için yaptırımlar uygulamaktadırlar. Personellerin rol model olması için ve başarıda kalıcılığı yakalamak için liderler kurumlarına uygun kamu yönetimi politikaları oluşturmaktadırlar.²³⁹

2.1.3. Kamu Yönetiminde Etik Eğitimi

Etik kültürün toplumda bulunması ve uygulanabilir hale gelmesi konusunda insanların etik ilke ve kurallar hakkında bilinçli olmaları gerekmektedir. Bu bilincin oluşmasında etkili olan etik eğitim, insanların davranış ve tutumlarını olumlu yönde etkileyerek toplumda etik seviyenin artırılması konusunda başarı sağlamaktadır.

²³⁵ Chinara Mammadova, “Çalışanların Etik-Dışı Davranışlarını Azaltmada Etik Liderliğin Rolü: Ampirik Bir Çalışma”, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları, 2015, İstanbul, s.7.

²³⁶ Zafer Aykanat ve Ali Yıldırım, “Etik Liderlik ve Örgütsel Adalet İlişkisi: Teorik ve Uygulamalı Bir Araştırma”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.22, Sayı.2, 2012, s. 261.

²³⁷ Kaplan, a.g.e., s.42.

²³⁸ Mammadova, a.g.e., s.29-30.

²³⁹ Kahraman, a.g.e., s.48.

Böylece etik eğitim ile birlikte etik ilke ve kurallar daha anlaşılır ve uygulanabilir hale gelmektedir.²⁴⁰ Etik eğitimi hizmet sunumunda kaliteyi olumlu yönde etkilemesi ile birlikte çalışanları etik olmayan davranışlardan alıkoyan bir kıstas olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu eğitimler, çalışanları ahlaklı olma konusunda eğitmekle birlikte bu eğitimler çalışanların yanlış davranışta bulunmalarını engellemek için yapılmaktadır.²⁴¹

Dünya genelinde personele etik eğitim verme ve rehber olmayı kendilerine görev olarak bilen çok sayıda kurum bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Genel Sekreterlik bünyesinde oluşturulan Etik Ofisi, yozlaşma ve etik dışı davranışların engellenmesi konusunda etik ilke ve kurallar ile etik davranışların benimsenmesi konusunda çalışanlara etik eğitim vermek ve rehber olmak ile görevlendirilen etik bilincin oluşmasını sağlayan kurumlardan birisidir. Keza, bu kurumlardan olan Dünya Bankası bünyesinde yer alan Etik Ofisi ve ABD’de bulunan Federal Etik Daireleri de mevcut etik dışı davranışlara yaptırım oluşturmak, disiplini sağlamak ve etik eğitim vermekle görevlendirilmiştir.²⁴² Türkiye’de ise Kamu Görevlileri Etik Kurulu bu işi üstlenmektedir. Kurul, etik eğitim konusunda birçok çalışma, araştırma, program ve etkinlikler oluşturmaktadır.²⁴³

2.2. Yeni Kamu Yönetimi ve Etik İlişkisi

1970’lerden itibaren devam eden yeni kamu yönetimi anlayışı, toplum problemlerine odaklanarak kamu kurumlarındaki idarecilerin ahlak ve etik kurallara ne denli önem verdiği üzerinde durmaktadır.²⁴⁴ Etkisini 1980’lerden sonra gösteren yeni kamu yönetimi anlayışı kapsamında dünyada meydana gelen küreselleşme bağlamında küçük ve etkili devlet düşüncesine geçiş, teknolojinin gelişimi ile birlikte ise sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ivme kazanmıştır. Yine bu anlayış ile siyasi, sosyal ve kültürel anlamda değerler önem kazanarak kamu yönetimi alanında ilerlemeler sağlanmıştır.²⁴⁵ Kamu yönetiminde yaşanan değişim ve ilerlemelerde verilen emeklerin

²⁴⁰ Hakan Akca, “**Kamu Yönetimi Eğitimi ve Öğretimi İçerisinde Etik Eğitiminin Yeri Ve Önemi**”, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2019, Denizli, s.98.

²⁴¹ Öztürk, “Etik ve Kamu Yönetimi...”, s.279.

²⁴² Eryılmaz ve Biricikoğlu, a.g.e., s.42-43.

²⁴³ Çalık, a.g.e., s.106.

²⁴⁴ Cahit Emre ve Bülent Duru, “Kültürel Değerler Ahlak ve Türkiye’de Kamu Yönetimi”, **Mülkiye**, cilt.26, Sayı.236. 2002, s.15.

²⁴⁵ Doğan, “Yeni Kamu Yönetimi ve...”, s.390.

başarısını etkileyen ve kalıcı olmasını sağlayan en önemli faktörü ise etik kural ve ilkeler oluşturmaktadır.²⁴⁶ Yeni kamu yönetimi düşünürlerinden olan olan Harmon, kamu yönetiminde etik kural ve ilkelerin önemine değinmek suretiyle, yeni kamu yönetiminde yöneticilerin değer ve isteklerini karşılayabilecek yönetsel açıdan disiplinin olması gerektiğine değinmiştir.²⁴⁷ Nitekim iyi bir yönetimi sağlamak adına rasyonel ve ekonomik adımlar için etkinlik ve verimliliği yakalama noktasında etik kurallara ihtiyaç duyulmaktadır.²⁴⁸

Geleneksel kamu yönetimi anlayışının hâkim olduğu dönemlerde ortaya çıkan devletin aşırı büyümesi problemi ve bununla birlikte sistemin hantallaşarak halka cevap veremeyecek duruma gelmesi, kötü yönetim ve etik olmayan davranış kalıplarının çoğalmasını etkileyerek yolsuzlukların baş göstermesine sebebiyet vermiştir. Bu durumda devletin acilen etik değer ve kuralları sisteme uygun hale getirmesi beklenmiştir.²⁴⁹ Bu konuya çözüm bulabilmek adına etik davranışların dayatılarak mı yoksa kişisel benimsenme ile mi edinilmesi gerektiği hakkındaki tartışmalar gündeme gelmeye başlamıştır.²⁵⁰ Bu noktada geleneksel kamu yönetimi anlayışından sonra ortaya çıkan yeni kamu yönetimi anlayışına göre, yapılan yeniliklerin kamu yönetimine uygun hale getirilmesi dolayısıyla etik kuralların sisteme doğal olarak dâhil olacağı anlayışı hâkim olmuştur.²⁵¹ Nitekim kamu yönetiminin 1970’lerde etkili olduğu yazılı olan kamu görevlisi etik kuralları, 1980’lerde yeniden yapılandırılarak etik unsurunun sisteme dâhil edilmesi noktasında yazılı ve sert kurallar cazibesini yitirerek kamu görevlisinin ahlaki sorumluluk duygusuna kendisinin sahip olması ve bunu uygulaması beklenmiştir.²⁵² Kamu çalışanlarının, iş yerlerinde ve faaliyet alanlarında kendilerine yol gösterici olarak kendilerinin etik kod ve etik davranışları esas almaları teşvik edilmiştir.²⁵³ Bu konuda büyük Çin bilgisi Konfüçyüs’ün etik kural ve ilkeler hakkındaki düşüncesine yer vermekte fayda görülmektedir.²⁵⁴

²⁴⁶ Balcı, a.g.e., s.31.

²⁴⁷ Öztepe, a.g.e., s.124.

²⁴⁸ “Kamu Yönetimi ve Etik Değerler”, ARGE Danışmanlık, <https://arge.com/makale/kamu-yonetimi-ve-etik-degerler/>, Erişim Tarihi 10/02/2021.

²⁴⁹ Öztepe, a.g.e., s.133.

²⁵⁰ Ateş, a.g.e., s.287.

²⁵¹ Öztepe, a.g.e., s.133.

²⁵² Barış Övgün ve İlkay Tosun, “Yönetime İçkin Etikten Kamu Etiğine”, *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, Cilt. 73, Sayı. 2, 2018, s.454.

²⁵³ Hüseyin Özgür, “Yeni Kamu Yönetimi Hareketi” Acar M. ve Özgür H. (Der.), *Çağdaş Kamu Yönetimi I*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2014, s.198.

²⁵⁴ Kürşat Yılmaz, “Editörden: Etik dışı davranış olarak haksız yazarlık”, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt.2, Sayı.1, 2012.

İnsanları sadece yasa ve ceza ile yönetirseniz, onlar bir daha yanlış yapmayacaklar, ancak şeref ve utanma duygusuna da sahip olmayacaklardır. İnsanları erdemle ve etik kurallar ile yönetirseniz, o zaman onlar hem utanma duygusuna sahip olacaklar, hem de doğruyu yapmaya çalışacaklardır.

Yeni kamu yönetiminin oluşumunda etki sahibi olan 1968 Minnowbrook Konferansı ile etik kavramının salt verimlilikle eşitlenmesi sağlanmıştır. Kamu yönetiminde olması gerekli verimlilik ve ekonomi kıstaslarına bir de toplumsal eşitlik kıstası dâhil edilmiştir. Bu, yurttaşların sorumluluklarında ve yönetime aktif olarak katılımında dürüstlüğün hâkim olacağı anlayışını ortaya koymuştur. Tek bir kıstası kabul ederek hiyerarşiye bağlı olan çoğulculuk anlayışı bu konferans ile yerini değişen zaman ve şartlarda değişen kıstaslar üzerine geliştiren yeni kamu yönetimi anlayışına bırakmıştır.²⁵⁵ Yeni kamu yönetimi anlayışında, katılım odaklı demokratik yönetimi destekleyen insancıl etik ve sosyal eşitlik etiği gündeme gelmiştir. Bu etik anlayışlar ile birlikte eski reformcu anlayış terkedilerek kamu yönetimine daha radikal ve yeni etik ilkeler kazandırılarak yönetimde yeni bir felsefe geliştirilmek amaçlanmıştır.²⁵⁶ Bunun dışında, kökeni çok eskilere dayanan ancak yeni kamu yönetiminin ortaya çıkması ile olgunlaşan yönetsel etik kavramı da kamu yönetimi mekanizmasına birçok yenilik kazandırmıştır.²⁵⁷ 20. Yüzyılın ortalarından itibaren adından sıklıkla söz ettiren ve yöneticilerin faaliyetlerinde ahlak dışına çıkmadan doğru davranışlara ulaşmasını sağlayan yönetsel etik kavramı, iş hayatında yöneticilere yol gösteren ilke ve standartlar geliştirerek yeni kamu yönetimi anlayışında etki sahibi olmuştur.²⁵⁸ Yönetsel etik ile yönetimde güven, saygı, dürüstlük ve doğruluk gibi kavramların yönetici ve personel grubuna etki etmesi amaçlanmıştır. Bu şekilde kamuya olan güven artırılarak yönetimin daha etkin ve verimli işlemesi sağlanmıştır.²⁵⁹ Yeni kamu yönetimi düşünürlerinden olan Waldo, değer yargıları konusuna önem vererek bunu yönetimin zirvesine oturtmuştur. Bu konuda etik kavramından yararlanan Waldo, yönetimin sahasında, düşünme ve değer yükleme niteliklerine sahip olan insanı, kendi başına en önemli kıstas olarak öne çıkarmaktadır. Nitekim etik problemlerden uzak verimli bir ekonominin

²⁵⁵ Övgün ve Tosun, a.g.e., s.464.

²⁵⁶ Özgür, a.g.e., s.198.

²⁵⁷ Orhan Gökçeve Erhan Örselli, “Kamu Yönetiminde Etik ve Etik Dışı Davranış Algısı”, **İş Ahlakı Dergisi**, Cilt. 4, Sayı. 7, 2011, s.49.

²⁵⁸ Bahar, a.g.e., s.128.

²⁵⁹ Çetin Kaplan, “Kamu Yönetiminde Etik Ve Kamu Çalışanlarının Etik Kavramını Algılayışları”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt.14, Sayı.3, 2009, s.345-346.

oluşabilmesi, değer konularına önem vermeyi gerektirmektedir. Bürokrasi ile demokrasinin bağdaşmasından yana olan Waldo, demokrasinin özünü etik ve değer kavramları ile elde edebileceğini düşünmektedir.²⁶⁰ Geçmişten günümüze değin bakıldığında devletler; bürokrasi, siyaset ve yargısal değerleri etik kurallar ile harmanlayarak çağdaş hale gelebilmişlerdir. Buradan yola çıkılarak “siyasi yönetimler, değerlerin olmadığı durumda gelişemez” yorumunu yapmak doğru olacaktır. Kamu politikalarının oluşturulup uygulanmasına da etki eden değerlerin olmadığı durumda başarı elde edilemeyeceği öngörülmektedir.²⁶¹ Değer konusuna önem veren ve bu konu hakkında çalışmaları olan Frederickson ise, kamu yönetimi ruhunun değerlere bağlı olduğunu açıklarken, kamu yönetimine dâhil olan tüm bireylerin değer konusunun öneminin farkında olması gerektiğini belirtmiştir. Waldo’ya göre, “*kanuna bağlılık, dürüstlük, ahlakın profesyonel düsturlarını izlemek, kişisel ahlak ve anayasal prensiplere bağlılık*” vb. değer yargıları kamu yöneticisi ve tüm çalışanların faaliyetlerinde ölçüt olarak almaları gereken davranış şekilleridir.²⁶²

Frederickson, etik dışı davranışların artmasının nedenini “devlet” kavramdaki algının değişmesine bağlamaktadır. Frederickson, bu bakımdan yeni kamu yönetimi ile ortaya çıkan devletin özel bir işletme olarak algılanması konusunu eleştirmiştir. Etik dışı davranışların meydana gelişinin hizmetlerin özel sektöre devredilmesiyle başladığını düşünen Frederickson, özel sektörün hizmet yönetiminde yozlaşma ve bozulmaların artacağını vurgulamıştır. Ayrıca Frederickson, özel sektördeki çalışanların aksine kamu sektöründe çalışanların kamu yararını düşündükleri için etik kural ve ilkelere daha fazla uyacaklarını savunmuştur. Çünkü Frederickson, özelde çalışanların belirli bir liyakate sahip olmadığı, kurallarda esnekliğe yönelik çalışıldığı ve sadece karlılığın kıstas olarak alınmasından dolayı başarısızlığın mutlak olacağını düşünmektedir.²⁶³ Frederickson’un bu düşüncesinden hareketle etiğin gelişimine etki eden başka bir faktör olarak; kâr amacı gütmeyen işletmeler ve sivil toplum kuruluşlarının gelişimi örnek olarak verilmektedir.²⁶⁴ Çünkü bu tür kuruluşlar için önemli olan nokta, muhatabı oldukları kişilerin değer ve tutumlarını dikkate alarak güven ortamı oluşturmaya çalışmaktır. Böylelikle, doğal olarak ortaya çıkan etik

²⁶⁰ Öztepe, a.g.e., s.125.

²⁶¹ Yüksel, “Türk Kamu Yönetiminde...”,s.190.

²⁶² Öztepe, a.g.e., s.125.

²⁶³ Öztepe, a.g.e., s.126.

²⁶⁴ Doğan, “Yeni Kamu Yönetimi ve...”, s.390.

davranış ve ilkelerin sergilenmesi ise temel ölçüt olarak belirtilmiştir.²⁶⁵ Nitekim sivil toplumun amaçlarını başarılı ve kaliteli bir şekilde gerçekleştirebilmesi, etik köklere ne denli bağlı olmasıyla ilgili olduğundan sivil toplum da etik davranışların gelişimine katkı sağlamaktadır.²⁶⁶

Yeni kamu yönetimi anlayışıyla birlikte etik davranış kalıplarının geliştiği ve insanların daha duyarlı olduğundan bahsedilmiştir. Bunun gelişimine etki eden unsurlardan bir diğeri de teknoloji ve bilgi çağının gelişimidir. Teknolojinin gelişimiyle geleneksel yönetimin etik olmayan davranış kalıpları hafiflemeye başlamıştır. Fakat teknolojinin gelişimini kötüye kullanılan kısımlar da haliyle artmıştır. Kamu yönetiminde sıkça rastlanan yozlaşma ve yolsuzluklar, teknik olarak yapılan etik dışı davranışların başında gelmektedir.²⁶⁷ Bunun dışında yine, özel hayatın gereklerini hiçe sayan bilgilerin edinilmesi ve bu bilgilerin depolanıp saklanması, teknolojinin oluşturduğu etik dışı davranışlara örnek verilebilir. Böylelikle kişilerin sahip olduğu mahremiyet ve güven duygusu kötüye kullanılarak toplumlarda birçok yıkım meydana gelmektedir. Bu duruma uygun etik kural ve ilkeler geliştirilmediği takdirde ise toplumsal yıkımın etkisi derinleşebilmektedir.²⁶⁸ Sonuç itibari ile yeni kamu yönetimi anlayışını kamu yönetiminde ölçüt olarak alan ülkelerin etik değerler konusunda daha az sıkıntı yaşayacağını ve böylece yolsuzluklara daha az rastlanacağı belirtilmektedir. Bunun göstergesi olarak devletin ekonomiye müdahalesinin fazla olduğu ülkeler örnek verilebilir. Nitekim bu ülkelerde kırtasiyecilik arttığı için yolsuzluk ve rüşvet gibi etik dışı uygulamalar da haliyle artmaktadır.²⁶⁹

2.2.1. Yeni Kamu Yönetimi Etiğinin Toplam Kalite Yönetimi ile İlişkisi

1970'ler sonrasında meydana gelen sermaye krizi ile birlikte ortaya çıkan dönüşüm yeni kamu yönetimi anlayışını ortaya çıkarmakla birlikte kamu yönetimi etik mevzuatının, toplam kalite yönetimi ve yönetim gibi yeni kavramlar ile birlikte ele

²⁶⁵ Kayhan Ahmetoğulları ve Kahraman Çatı, "STK Mensuplarının Etik İklim Algısının Örgütsel Bağlılık Aracılığıyla Bireysel Performanslarına Etkisi", **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt.9, Sayı.20, 2017, s.286.

²⁶⁶ Yavuz Adugit, "Sivil Toplum Kuruluşlarının Etik Ve Epistemolojik Temelleri", **Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar**, Cilt. 6, Sayı. 2, 2013, s.146.

²⁶⁷ Ateş, a.g.e.,s .288.

²⁶⁸ Şafak Kaypak, Muzaffer Bimay, ve Vedat Yılmaz, "Dijital Çağda Kamu Yönetimi ve Etik", **Social Sciences Studies Journal**, Cilt 3, Sayı, 6, 2017, s.912.

²⁶⁹ Özcan Sezerve Cengiz Sarı, "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Türk Yargı Sistemine Etkileri", **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 9,Sayı 20, 2017, s.211.

alınması gerektiği sonucunu doğurmuştur.²⁷⁰ Böylece yeni kamu yönetimi düşüncesi ile etik yasalar yapılandırılmaya başlamıştır. Yeni Kamu Yönetimi anlayışı çerçevesinde toplam kalite yönetimini değerlendirmek etik yasalar bakımından faydalı olacaktır. Daimi iyileştirmenin olması için uygulanacak her türlü faaliyet ve metot olarak değerlendirilen toplam kalite yönetimi (TKY), etik mevzuatında birçok kavram üzerinde kendisini göstermiştir. “Katılımcılık” ve “insan odaklılık” gibi kavramlarda popüler hale gelen TKY, insanların özlemleri üzerinde de etki sahibi olmuştur.²⁷¹

TKY, müşterilerin arzu ve isteklerinin en kaliteli biçimde karşılanmasında etkili olan bir yönetim mekanizmasıdır. Bu mekanizmada müşteri odaklılık ön planda olup kurumun aktif olarak gelişebilmesi adına çalışanların kurum içerisinde uyumu sağlayarak hizmetlerini verimli bir şekilde yerine getirmesi önemlidir.²⁷² 1980’lerde gelişim gösteren yeni kamu yönetiminin getirdiği yeniliklerden olan TKY, kamu yönetiminde etkinlik, verimlilik ve kalitenin artırımı ve bu tür konularda meydana gelen problemlerin çözümü için sistemlerde yerini almıştır.²⁷³ Bunun dışında TKY, özel sektörün kamu sektörüne devrini uygun görmekte olup piyasanın daha etkin olabilmesi bağlamında kamu sektörünün daha etkin duruma getirilmesinde etkilidir.²⁷⁴ TKY’nin ilkeleri şu şekilde sıralanabilmektedir:²⁷⁵

- Kalitenin ön planda tutulması,
- Kalitenin firma stratejisinin temel bir unsuru haline getirilmesi,
- Çabanın herkes tarafından gösterilmesi,
- Üst yönetimin kaliteye bağlılığı ve desteği,
- Değişkenleri azaltmaya yönelik mamul ve sistem tasarımı

TKY, hangi sektörde hayata geçirilirse geçirilsin hizmetlerin sunumunda başarı ve kaliteyi yakalayarak performansı yükselttiği yok sayılamaz. Kamu yönetimlerinde bir araç olmak dışında amaç olarak benimsenen TKY, insanların ihtiyaçlarına binaen refahı

²⁷⁰ Sevgi Baydar Akgün, “Yönetim Etiği Açısından Türkiye’deki Kurumsallaşma Çabaları “Kamu Görevlileri Etik Kurulu””, 2017, <http://www.tid.gov.tr/Makaleler/81-111.sevgibaydarakgun.doc>, Erişim Tarihi: 06/05/2021.

²⁷¹ İbrahim Arap ve Levent Yılmaz, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının “Yeni” Kurumu: Kamu Görevlileri Etik Kurulu”, 2015, <https://docplayer.biz.tr/20526867-Yen-kamu-yonetim-anlayisinin-yen-kurumu-kamu-gorevleri-etk-kurulu-1.html>, Erişim Tarihi: 17/05/2021.

²⁷² Erhan Mergen, “Toplam Kalite Yönetimi”, **Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt.11, Sayı.1-2, 1993, s.27.

²⁷³ Ahmet Bora Tarhan ve Erhan Ezici, “Kamu Hizmetlerinin Üretiminde Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Toplam Kalite Yönetimi”, **Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, Cilt.3, Sayı. 2, 2011, s.13.

²⁷⁴ İbrahim Arap ve Levent Yılmaz, “Yeni Kavramlarla Yeni Yönetim Modeli: Kamu Görevlileri Etik Kurulu”, **Mustafa Şen vd.(Eds.)**, Cilt 2, 2005, s.258.

²⁷⁵ Eyüp Zengin ve Ayhan Erdal, “Hizmet Sektöründe Toplam Kalite Yönetimi”, **Journal of Qafqaz University**, Cilt.3, Sayı.1, 2000, s.46.

ve mutluluğu yakalaması açısından olumlu katkıları olduğu takdirde esasen amacına ulaşmaktadır.²⁷⁶

2.2.2. Yeni Kamu Yönetimi Etiğinin Yönetişim ile İlişkisi

Yönetişim kavramı, siyasal ve toplumsal bir platformda yetkili birçok aktörün birlikte oluşturduğu gayretler ile meydana gelen bir sistemdir.²⁷⁷ Yönetişim sistemi, yeni kamu yönetimi anlayışının temel uygulamalarına destek vererek ortaya çıkmış olup geleneksel kamu yönetimi anlayışının devlete yaptığı olumsuz etkilerin hafifletilmesini hedefleyerek, yeni bir devlet düzeni oluşturmayı amaçlamıştır.²⁷⁸ Oluşan devlet düzeninde yönetim anlayışı, kamu yönetiminin yeniden yapılanmasına yardımcı olan çağdaş bir yapıyı oluşturmaktadır. Geleneksel kamu yönetiminin hantallaşmış yürütme sisteminden etkilenen yapısının daha işlevsel bir hal almasını sağlamak amaçlı devreye giren yönetim kavramı ile kamu yönetimi yeni bir çizgi oluşturmuştur.²⁷⁹ Neo liberal düşüncenin bir sonucu olarak ortaya çıkan yönetim anlayışı, yeni kamu yönetiminin temel niteliklerini öne çıkararak geleneksel kamu yönetiminin hâkim olduğu çoğu alanda yapılanmayı şart görerek yeni prensipler oluşturmayı görev edinmiştir.²⁸⁰

Yönetişime göre vatandaş önemli siyasi karar alıcı ve paydaştır. Hükümetler ise bu paydaşların ihtiyaçlarına binaen doğru kararlar almakta ve bu konuda duyarlı olmaktadır.²⁸¹ Yeni kamu yönetimi çerçevesinde "yönetişim" kavramının etkisi ile vatandaşın beklentilerine göre hareket etme, şeffaflığa bağlı denetim, hesap verebilme ve katılım konusunda etkinliklerin artması önem kazanmaktadır.²⁸² Bunun dışında yönetim ile teknolojinin gelişiminin kamu yönetimine olumlu etkisi olduğu ve yönetimde liyakat ve etik ile birlikte insan hak ve özgürlüklerine önem verildiği benimsenmektedir.²⁸³

Son yıllarda ortaya çıkan ve kamu yönetimindeki problemleri çözmek, yeni kamu yönetimi niteliklerini sisteme dâhil edebilmek üzere oluşturulan "iyi yönetim"

²⁷⁶ Ahmet Nohutçu, "Sürdürülebilir Kamu Yönetimi Kalitesi İçin Toplam Kalite Yönetimi: Sorun Alanları, Uygulamalar ve Türk Kamu Yönetimine Uyarlanması" Balci, A., Nohutçu, A., Öztürk, N. K., Coşkun, B. **Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s.309.

²⁷⁷ Aydın, a.g.e., s.210.

²⁷⁸ Öztürk, a.g.e., s.231.

²⁷⁹ Demir, a.g.e., s.151.

²⁸⁰ Öztürk, a.g.e., s.231.

²⁸¹ Bozkuş, a.g.e., s.131.

²⁸² Balci, a.g.e., s.21.

²⁸³ Yatkın, "Kamuda Etik Yönetimi...", s.161.

kavramı ile etik dışı davranışlar önlenmeye çalışılmıştır.²⁸⁴ Yeni kamu yönetimi anlayışının ilk haline yeni düzenlemelerin eklenmesi ile iyi yönetim kavramı oluşturularak piyasaların işlevselliği artırılmış olup demokratik yönetimin temelleri sağlamlaştırılmıştır.²⁸⁵

Yönetişim kavramının yeni kamu yönetiminin geliştirilmesi ve çözüm aramak amacıyla araç olarak kullanıldığı uygulama, yerel gündem 21'dir. Demokratik katılımın artmasını hedefleyen, yerel kalkınma mekanizmasının problemlerinde uzun vadeli çözüm önerileri sunarak önemli plan ve projelerin yönetim anlayışı çerçevesinde yerel topluluklarca hayata geçirilmesini amaç edinen bu uygulama, yeni kamu yönetiminin yönetim alanında faaliyet gösterdiği önemli bir projedir.²⁸⁶

Yönetişim anlayışı, yeni kamu yönetimine aktif sivil toplum örgütlerinin de dâhil olması gerekliliğini savunmuştur. Buna dayanak olarak da devlette meydana gelen dönüşümleri, devletin aktif şekilde eyleme geçmesindeki hantallığı, merkeziyetçi yönetimin mevcut meşruiyet bunalımlarını ve kamudaki verimsizliği göstermektedir. Yönetimde karar alması gereken birçok temsil edilmeyen güçler olduğunun altını çizen bu anlayışa göre hükümetten olmayan bazı kurum ve kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve özel kişilerin de bu yapılanmada yerlerinin olduğu belirtilmiştir.²⁸⁷ Değişime önyak olan yönetim kavramı ile demokratik katılımın artması süreçler ve örgüt ilişkilerinin de gelişimine yardımcı olmuştur. Bu sayede yeni kamu yönetimi anlayışında sistem daha işlevsel ve verimli şekilde ilerlerken, hizmetlerde sonuca dayalı olan güçlü bir ekonomi programı hâkim olmuştur.²⁸⁸

Saydamlık, katılımcılık ve hesap verilebilirliği ana ilke olarak kabul eden yönetim kavramı ile kamu yönetim sisteminde görülen yozlaşmalar ve yolsuzluklara karşıt olarak oluşturulan yeni kamu yönetimi etiğinin amaçları örtüşmektedir. Nitekim yeni kamu yönetimi anlayışının getirdiği sonuçlardan olan yönetim kavramı ile özellikle az gelişmiş ülkelerde görülen etik dışı davranışların kamu yönetimi bakımından çözümlenmesi sonucunda kamu yönetimi etiğinde yönetimin önemi artmaya başlamıştır.²⁸⁹ Bu konuda başarının elde edilebilmesi için toplum genelinde

²⁸⁴ Öztepe, a.g.e., s.140.

²⁸⁵ Bilal Eryılmaz, **Kamu Yönetimi Düşünceler-Yapılar- Fonksiyonlar- Politikalar**, Umuttepe Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, 2016, s.61.

²⁸⁶ Öztürk, a.g.e., s.243.

²⁸⁷ Bozkuş, a.g.e., s.131.

²⁸⁸ Çeliksoy, a.g.e., s.85.

²⁸⁹ Öztepe, a.g.e., s. 143-144.

tüm aktörlerin yeni kamu yönetimi anlayışının ilkeleri ile yönetim kavramının prensiplerini tam anlamıyla özümsemeleri ve faaliyete geçirmeleri gerekmektedir.²⁹⁰

²⁹⁰ M. Akif Çukurçayır, M. Akif Özer ve Kasım Turgut, “Yerel Yönetimlerde Yolsuzlukla Mücadelede Yönetişim İlke ve Uygulamaları”, **Sayıştay Dergisi**, Sayı.86, 2012, s.22.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE’DE YENİ KAMU YÖNETİMİ VE ETİK BAĞLAMINDA KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU’NUN ANALİZİ

3.1. Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi ve Etiğin Kavramsal ve Yasal Alt Yapısı

3.1.1. Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı

Türkiye, uzun bir süre geleneksel kamu yönetiminin etkisi altında yönetimini sürdürmüştür. Diğer ülkeler gibi geleneksel kamu yönetiminin eksik ve aksak yönlerini gören ve küreselleşen hayata yönelik sosyal, siyasi ve ekonomik koşullara dair Türkiye’de 1980’li yıllarda yeni kamu yönetimi anlayışı doğmuştur.²⁹¹ Türkiye’de yeni kamu yönetimi anlayışının başlangıcı ve uygulanışı konusunda dünya geneline göre biraz geç kalındığı söylenebilir. Dünyada bu anlayışa geçişi mecbur hale getiren sebepler ülkemizde de yaşanmıştır. Bu sebepler; 1970 sonrasında görülen ekonomik kriz, petrol bunalımları, sosyal devlet anlayışının çökmesi, gündeme gelen yeni ekonomik ve siyasi fikirler, küreselleşme ve teknolojinin gelişimidir.²⁹² 1970’lerde yaşanan petrol krizleri sonucunda ülkemizde de ekonomik sıkıntılar baş göstermiş olup bütçede gelirler giderleri kapatamayacak duruma gelmiştir. Vatandaşların devletten beklentileri artmış ancak bürokrasi bunu karşılayamamıştır. Nitekim bu dönemde bahsi geçen gidişatı düzeltmek maksadıyla yeni kamu yönetimi anlayışı benimsenmiştir. Tüm bu etkenler, Türkiye’de de yeni kamu yönetimi reformlarının oluşmasına katkı sağlamıştır.²⁹³

Küresel siyasetin her daim takipçisi olan Türkiye, dünya genelinde oluşan dönüşüm ile birlikte meydana gelen yeni paradigmaya uyumunu “Yeni sağ” anlayışıyla

²⁹¹ Akar, a.g.e., s.481.

²⁹² Korkut ve diğerleri, a.g.e., s.111.

²⁹³ Eryıldız, a.g.e., s.10.

tanışarak sağlamıştır.²⁹⁴ Türkiye, “Yeni Sağ” düşüncesi ile geleneksel kamu yönetimi düşüncesinin uygulamalarını eleştirerek yeni bir anlayış ortaya çıkarmıştır. Yeni kamu yönetimi adı verilen bu anlayış, Türkiye’de 1980’li yıllarda Turgut Özal liderliği döneminde çokça gündeme gelmiştir. Yeni sağ düşüncesiyle Türkiye’deki yeni kamu yönetimi anlayışına ışık olan Özal, Türkiye’nin devletler arası ekonomik bir güce sahip olabilmesi açısından, yeni değişimleri yönetime entegre edilmesi gerektiğini benimsemiştir. ANAP dönemindeki en önemli amaç, bu dönüşümü sağlayacak reformlar gerçekleştirmek olmuştur.²⁹⁵ Bu reformlar ışığında yeniden yapılanmayı sağlayacak liberal ekonomi politikalarının yanına küreselleşme ve yerelleşme de dâhil edilerek devletin küçültülerek etkinliğinin büyütülmesi hedeflenmiştir.²⁹⁶

Yeni sağ düşüncesi temel olarak muhafazakârlık, liberalizm ve kamu tercihi kuramlarının birleşmesi ile oluşmaktadır.²⁹⁷ Dolayısıyla yeni sağ düşüncesi, siyasi ve idari alanlar temel olmak üzere tüm alanların liberalizm ile etkileşimi olarak da tanımlanabilir.²⁹⁸ Yeni sağ düşüncesi temelde iki amaç üzerine kurulmuştur. Bunlar; serbest piyasa düzeninin gelişmesini sağlayarak güçlü bir iktisadi profil oluşturmak, diğeri ise neo-liberal düşüncenin varsayımlarından olan serbest ekonomi ilkesi çerçevesinde devletin ekonomide müdahalesinin azaltılmasını sağlamak görüşleridir.²⁹⁹ Yeni sağ düşüncesi ile 1980’lerde devletin kentsel hizmetlerde kendini geri çektiği görülmüştür. Ulaşım, sağlık ve eğitim gibi konularda devletin hizmet yürütürken geri çekilemediği diğer konularda ise hizmetin yerine getirilmesi işini özel sektör devralmıştır. Devletin hizmet sağlayıcılığı bakımından etkinliğinin sınırlandırılması, yerel yönetimler kavramını güçlendirmiştir.³⁰⁰ Nitekim yeni sağ anlayışı, kamu sektörünü eleştirirken özel sektörü yücelten bir anlayış olmaktadır.³⁰¹

²⁹⁴ Elifcan Çoruk, “Türkiye’de Yeni Sağ’ın Vitriini Olarak Turgut Özal”, Yüksel Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Siyaset Bilimi Bilim Dalı, 2020, Ankara, s.3.

²⁹⁵ Şener ve Çolak, a.g.e., s.407-409.

²⁹⁶ Tuğçe Uğur Güler, “Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımının Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasına Etkisi: Manisa Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2019, Manisa, s.94.

²⁹⁷ Güler Arslan, “Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi Bağlamında Sağlık Hizmetlerinin Etkinliği ve Kalitesi Açısından Sağlıkta Dönüşüm”, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2015, Sivas, s.26.

²⁹⁸ Şener ve Çolak, a.g.e., s.399.

²⁹⁹ Mustafa Ökmen, Abdullah Can Yılmaz, Serhat Baştan, “Kamu Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar Ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler”, Ökmen, M. ve Yılmaz, A. (Der.), **Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetimi**, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004, s.36.

³⁰⁰ Sezer, a.g.e., s.76.

³⁰¹ Akar, a.g.e., s.481.

Yeni kamu yönetiminin Türkiye'ye etkisi ilk olarak Turgut Özal döneminde yayınlanan 24 Ocak 1980 kararları ile başlamıştır. Bu kararların amacı; ülke ekonomisinin dış ülkelerle olan rekabet piyasasına açılmasının yanında yabancı varlığa özendirilmesi, ihracatın artması, kamu sektörünün daraltılması, özel sektörün büyümesi, devletin müdahalesinin kısıtlanması gibi yapılanmalar ile serbest piyasa mekanizmasının yürütülmesini sağlamaktır.³⁰² Ayrıca yeni kamu yönetimi anlayışı ile Türkiye'de 1980 ve 1990'lı yıllarında kamu tekelleri kaldırılarak KİT (Kamu İktisadi Teşebbüsü) satışlarında çokça ilerleme sağlanmış olup özelleştirme uygulamaları başlamıştır.³⁰³ Bunun yanında sivil toplumun önemi artarken yerel yönetimlere ilişkin yeni reformlar oluşturulmuştur. Yeni kamu yönetiminin bir gereği olan siyasi ve idari katılımın olduğu kentlerde yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin önemi artmıştır.³⁰⁴

Türkiye'de yeni kamu yönetimi anlayışı ışığında birçok çalışmalar yapılmıştır. 1988 yılında 6. Beş yıllık kalkınma planı kapsamında yapılan "Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA)", ilk kez Avrupa Birliğine uyumu ve vatandaş odaklılığı gündeme getirmiştir.³⁰⁵ Bununla birlikte Türkiye'de yeni kamu yönetimi anlayışının etkisi ile personel yönetiminde ve disipliniinde ilerlemeler yaşanmıştır. 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı ve 58. Hükümet Acil Eylem planı gibi kamu personelinin her türlü görev, yetki, hak ve yükümlülükleri konularında bilinçlendirme ve gelişimlerini amaçlayan faaliyetler uygulanmıştır.³⁰⁶ Yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde köklü çözümler yaratan 58. Hükümet programında esnek istihdam, girişimcilik, hesap verilebilirlik, şeffaflık ve uzmanlaşma gibi kavramlara çokça yer verilmiştir. 62. Hükümet programında girişimcilik kavramına, 61. ve 62. Hükümet programlarında ise daha çok vatandaş odaklılık ve sonuca yönelik düşünce gibi kavramlara yer verilmiştir.³⁰⁷

Yeni kamu yönetimi anlayışı ile Türkiye'de kamu kaynaklarının daha verimli ve kamuya yarar sağlayacak şekilde kullanılması bilinci oluşmuştur. Bu hedefin yerine

³⁰² Çevikbaş, "Yeni Kamu Yönetimi...", s.20.

³⁰³ Eryıldız, a.g.e., s.32.

³⁰⁴ Belli, a.g.e., s.113.

³⁰⁵ Berna Uçar, "Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılandırma: Türk Kamu Yönetiminde Performans Odaklı Yönetime Geçiş", Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 2007, Konya, s.30.

³⁰⁶ H. Tuğba Eroğlu, "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Türk Kamu Personeli Yönetimine Etkisi", *Zkü, Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 12, 2010, s.229.

³⁰⁷ Mustafa Lamba, "Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Yansımaları: Hükümet Programları Üzerinden Nitel Bir İnceleme", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt.20, Sayı.1, 2015, s.139.

getirilmesinde 2003 tarihinde yayımlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun ciddi etkisi olmuştur.³⁰⁸ Ayrıca bu kanun kapsamında, yeni kamu yönetiminin bir sonucu olan “hesap verilebilirlik” kavramını Türkiye’de hayata geçirmeye yönelik önemli projeler gerçekleştirilmiştir. Yine 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile yerel yönetimlere uygun düzenlemeler yapılarak il özel idarelerine ve belediyelere stratejik plan yapma mükellefiyeti getirilmesi hedeflenmiştir.³⁰⁹

Yeni kamu yönetiminin benimsenmesinde etkisi olan en önemli etkenlerden biri de, 2003 yılında TBMM’ye gönderilen “Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı” olmuştur. Bu tasarı ile kamu yönetiminde kurumların işlevlerinin düzenlenmesi ve yerel yönetim ile merkezi yönetim arasındaki ilişkinin tekrar yapılandırılması amaçlanmıştır. Yeni kamu yönetiminin kriterlerini içinde taşıyan bu tasarıda daimi gelişimi, katılımcılığı, yerindeliği, yerelliği, saydamlığı, teknolojinin etkin kullanımını ve hesap verilebilirliği kamu yönetimiyle bütünleştirmek ana ilke olarak görülmüştür.³¹⁰

2004 yılında 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, şeffaf ve demokratik yönetimin saç ayağı olarak “*eşitlik, tarafsızlık ve açıklık*” gibi ilkeler doğrultusunda hareket ederek insanların bilgi edinmesini amaçlayan bir düzenlemedir. Bu kanun ile insanlar bilgi edinme konusunda zamandan tasarruf ederek doğru kaynaklara ulaşabilecektir.³¹¹ Yeni kamu yönetimi anlayışının önem verdiği konular arasında olan bilgi edinme hakkı, bireyi önemseyen bir yönetim tarzını, şeffaflık ilkesine uygun hareket etmeyi amaç edinerek halkın denetime açıklığını benimseten ve yönetimde toplumun devlete olan güvenin artmasını sağlayan bir role sahip olmuştur.³¹²

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ise yerel yönetimlerin yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde oluşturulan çalışmalarından bir diğeridir. Yeni kamu yönetimi anlayışına atıf olarak çıkarılan bu kanunla, nüfusun artması sonucu oluşan aksak hizmetlerde pozitif yenilik yapılmasını şeffaflığa ve hesap verilebilirliğe uygun olarak mali yüklerin hafiflemesi için aynı hizmet birimlerinin birleştirilmesi

³⁰⁸ Hakan Bakkal, “Türkiye’de Kamu Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi Ve Yeni Kamu Mali Yönetiminin Rolü”, *Dicle Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:6, Sayı:10, 2016, s. 135.

³⁰⁹ Çeliksoy, a.g.e., s.162-163.

³¹⁰ Uçar, a.g.e., s.32.

³¹¹ Korkut ve diğerleri, a.g.e., s.136.

³¹² Duygu Demirel, “**Geleneksel Yönetimden Yeni Kamu Yönetimine Denetim İşlevinde Dönüşüm**”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Sakarya, 2011, s.89.

hedeflenmiştir. Âdem-i merkeziyetçiliğe vurgu yapılan yeni kamu yönetimi ışığında oluşturulan başka bir düzenleme ise 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile demokrasiye güç kazandırılmasıdır. Etkinliğin ve verimliliğin artmasına katkı sağlayan diğer uygulamalar ise, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'dur³¹³.

Aşağıdaki Tablo 'da yeni kamu yönetimi ekseninde yapılan çalışmalar ve bunların değerlendirme ölçütleri gösterilmektedir.

Tablo 3. Yeni Kamu Yönetimi Bağlamında Çalışmalar ve Değerlendirilme Ölçütleri

YENİ KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	YENİ KAMU YÖNETİMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME
• 24 Ocak 1980 kararları • Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA) • 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı • 58. Hükümet Acil Eylem planı • 61. ve 62. Hükümet programları	Yeni kamu yönetiminin açıklık, esneklik, şeffaflık, katılımcılık, hesap verilebilirlik, etkinlik, verimlilik, tarafsızlık ve açıklık gibi kavramları ile örtüşen bu çalışmalar ile Türkiye birçok konuda ilerleme sağlamıştır. Kamu örgütlenmesinde başarı ve sonuç odaklılığa yön veren bu çalışmalar sonucunda performans yönetiminin etkinliği artırılmaya çalışılmıştır.
• 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	Yeni kamu yönetiminin getirdiği kavramlardan olan etkililik, kaynak kullanımında verimlilik ve tasarruf gibi kavramları yönetime dâhil ederek mali şeffaflık ve hesap verilebilirlik çerçevesinde mali kontrolün güçlendirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.
• Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı	Yeni kamu yönetiminin saydamlık, hesap verilebilirlik, insan hak ve özgürlükleri konularındaki hassasiyetine vurgu yapılarak oluşan bu çalışmada, kamu hizmetlerinin verimli şekilde yürütülmesi amaçlanmıştır.

³¹³ Volkan Göçoğlu ve Onur Gündüz, “Kamu Yönetimi Reformlarını Yeni Kamu İşletmeciliği Bağlamında Okumak”, **Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBPIR)**, Cilt.6, Sayı.1, 2020, s.11.

Tablo 3. (Devamı)

YENİ KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	YENİ KAMU YÖNETİMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME
• 5216 sayılı ve 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu • 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu • 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu • 5393 sayılı Belediye Kanunu	Yeni kamu yönetiminin niteliklerinden olan yerleşme ve katılımcılığı artırımı ve örgütlenme sıkıntılarının ortadan kalkmasını sağlayan bu çalışmalar ile demokrasiye önem artmıştır.
• 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının kurulumu	Yeni kamu yönetiminin rekabetçilik ve insan odaklı niteliklerinden yola çıkılarak hazırlanan bu çalışmada, koordinasyon ve performans artırımı amaçlanmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının yönetim ilkesi kapsamında yapılan bu çalışma ile bölgesel kalkınma anlamında sürdürülebilir ve esnek uygulamalar oluşturulmuştur.
• 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması	Kamu kurumlarında dürüst personellerin olması ve yönetimde etkinliğin sağlanması bakımından personel yapısını güçlendiren çalışmalar yapılarak uzmanlaşmaya önem verilmiştir. Yeni Kamu Yönetimi anlayışının saydamlık, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve dürüstlük gibi ilkeleri ile örtüşen, vatandaşın güvenini sağlamak ve personellerin dürüst ve sadakatli bir şekilde çalışabilmeleri için oluşturulan bu kurum, etik davranışları sisteme yeni kamu yönetimi anlayışı esasında bağdaştırmıştır.
• 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu kanunu	Yeni kamu yönetiminin denetim niteliğine önem veren bu çalışma ile yönetimde etkinlik sağlanmaya çalışılmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışı ile önem

	kazanan kişi hak ve özgürlükleri, kamu baş denetçiliği kurumu ile pekiştirilmiştir. Bunun yanında yeni kamu yönetimi anlayışının önem verdiği etik konusunun, kurumlarca etkinliğinin artmasında rol almıştır.
--	--

Tablo 3. (Devamı)

YENİ KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	YENİ KAMU YÖNETİMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME
• 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	Yapılan yeniliklerin denetimi konusunda yeni kamu yönetiminin açıklık ilkesi çerçevesinde hazırlanan bir çalışmadır. Toplum yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde, kamu yönetiminin faaliyetlerinden daha fazla bilgi almakla birlikte bunların takibinde ve yolsuzlukların engellenmesinde denetim açısından gelişim sağlamıştır.

Kaynak: Bu tablodaki bilgiler ilgili literatür çerçevesinde çalışmanın yazarı tarafından oluşturulmuştur.

Sonuç itibarıyla yeni kamu yönetimi anlayışında bahsi geçen uygulamalar ile ülkede sunulan hizmetlerde verimlilik ve etkinliğin güçlendiği yadsınamaz bir gerçektir. Kamu yönetimi bağlamında oluşturulan tasarılar, kanunlar ve reformlar, yeni kamu yönetimi anlayışının ilkelerinden her birinin uygulayıcısı olarak yapısal, örgütsel ve beşeri anlamda yapılanmaya katkı sağlamış önemli çalışmalardır.³¹⁴ Bu ve bunun gibi çalışmalarla birlikte yeni kamu yönetimi anlayışının Türkiye’de görülen sonuçları; devletin küçülmesi, özelleştirme çalışmaları, yerel yönetimlerde işlevselliğin artırılması ve ekonomide devletin işlevini azaltıp piyasa mekanizmasının işlerliğini artırması olmuştur.³¹⁵ Ayrıca yine bu ve bunun gibi çalışmalar ile hukukun üstünlüğü vurgulanarak insan hak ve özgürlüklerine önem verilmiştir. Ayrıca sivil toplum, yeni kamu yönetimi uygulamalarıyla güç kazanmış olup; yetki dağılımı, yerinden yönetim,

³¹⁴ Karcı, a.g.e., s.52.

³¹⁵ Tark Tuncay, “Sosyal Hizmet Yönetimi”, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2014, <https://www.listennotes.com/podcasts/sosyal-hizmet/13-%C3%BCnite-yeni%CC%87-kamu-2bD3opixGwY/>, Erişim Tarihi: 15/03/2021.

bölgesel ve küresel olarak insan hakları, toplumsal haklar konularında destek sağlayan bir güç haline gelmiştir.³¹⁶

³¹⁶ Yay ve Aktel, a.g.e., s.9.

3.1.2. Türk Kamu Yönetimi Etiği

Türkiye, kamu yönetimi etiği konusunda yetersiz olan ülkelerden biridir. Kamu yönetiminde etik altyapının eksikliği ve aksaklığı, hesap verilebilirliğin işlevsel bir şekilde ilerlemeyişi, Türkiye'nin kamu yönetiminde başarıya ulaşmasına engel olan bir konudur. Etik dışı davranışlara karşılık toplumda meydana gelen tepkiler, kamu yönetiminde etik altyapının oluşturulması gerektiği düşüncesini oluşturmuştur³¹⁷. Türk kamu yönetiminde etik dışı faaliyetlerin artması ve etik alt yapının oluşturulma isteği ile etiğin kamu yönetimindeki yerinin önemi artmıştır³¹⁸.

Türkiye'de 1980'lerde başlayan kamu yönetiminde oluşan etik tartışmaları ile etiğin, küresel problemlere ve yolsuzluk vakalarına çare bulunması noktasında etkinliği artış göstermiştir. Türkiye'ye ülke içerisinde etik önlemlerin alınması taleplerinin yanında ulusal düzeyde oluşan sıkıntılar için de ulus dışı yönde bazı örgütlerce talepler olmuştur. Bu örgütlerin başında OECD, Dünya Bankası Uluslararası Şeffaflık Örgütü ve Avrupa Birliği yer almaktadır. Bu örgütler, ülkemizin ulusal düzeyde etik yönetiminde evrensel etik kodların yer alması için talepte bulunmuşlardır. Böylece ulusal düzeyde oluşan yolsuzluk davranışlarına karşı da Türk mevzuatında etik uygulamalara yer verilmiştir.³¹⁹

Türk kamu yönetiminde etik dışı davranışların artması şu sonuçlara bağlanmıştır.³²⁰

- Kamuda hukuk devleti ilkesinin yerleşmemiş olması,
- Kamuda etik kültürünün yerleşmemiş olması,
- Bürokrasinin merkeziyetçi ve statükocu bir yapı göstermesi
- Siyasilerin bürokratik yapı üzerindeki etkisi,
- Takdir yetkisinin keyfi kullanılması,
- Bürokratik hizmetlerin kalitesi
- Kamu görevlilerinin kamu hizmetine adanmışlığında yetersizlik,
- Bürokratik işlemlerdeki kuralların çokluğu ve karmaşıklığı,
- İdari usul eksikliği,
- Kamuda istihdam sorunları,
- Kamu yönetiminde saydamlık eksikliği,
- Kamu yönetiminde denetim yetersizliği,
- Ekonomik nedenler,
- Eğitim eksikliği,
- Medya ve sivil toplumun etkinliğinin az oluşu,

³¹⁷ Yüksel, "Türk Kamu Yönetiminde...", s.347.

³¹⁸ Gül, a.g.e., s.84.

³¹⁹ Sefa Usta ve Şadiye Arslan, "Türkiye'de Etik Yönetim Anlayışına Yönelik Çerçeve Arayışı: Kamu Görevlileri Etik Kurulu Üzerinden Bir İnceleme", *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, Cilt.11, Sayı.2, 2020, s.231.

³²⁰ Bahar Bıyıklar, "Hizmet İçi Eğitim Açısından Türk Kamu Yönetiminde Etik Eğitimi: İstanbul İlçe Belediyesinde Yapılan Araştırma", *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, Cilt:5, Sayı.1, 2019,s.15.

- Bürokratik ayrıcalıklar.

20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren dünya genelindeki ülkelerin yaptığı gibi Türkiye de, kamu yönetiminde bahsi geçen etik dışı davranışların engellenmesi ve etik alt yapının oluşumu için uygulamalar, eğitimler ve etkinlikler yapma konusunda hız kazanmıştır. Dağınık halde bulunan etik mevzuatın yapılanması için daha çok 2000’li yıllarda oluşturulan kamu etiği uygulamaları ile Türkiye, kamu yönetiminde mevcut davranışların etik süzgecinden geçirilmesi ve kurum politikalarında gerekli değerlendirmelerin yapılmasıyla birlikte etik kültürün oluşumuna yönelik işlevsellik ve güç kazanmıştır.³²¹ Bahsi geçen yıllarda Avrupa Birliği ile yapılan uyum çalışmalarıyla, anayasa hükümlerinde değişiklik yapılması sonucunda etik konusunda yeni uygulamaların ülkemizde faaliyet göstermesinin yolu açılmıştır.³²²

Avrupa Birliği’nin 2009’da düzenlediği Yolsuzlukla Mücadele Politikası kapsamında, Türkiye’nin yolsuzluk ile ilgili önemli bir ilerleme sağlayamadığı ve bu noktada elle tutulabilen bir siyasi uygulamanın bulunmadığına dikkat çekilmiştir. Ayrıca TBMM’nin şeffaflık ve saydamlığı esas kabul eden bir etik komisyon kurulması da Avrupa Birliği tarafından beklenen konulardan olmuştur.³²³ “Kamu Sektöründe Etiğin Güçlendirilmesi” projesi ile birlikte Avrupa Birliği, Türkiye’de etik kanununun kamu kurum ve kuruluşlarında işleyişinin artırılmasını ve bunun yaygın hale getirilmesini amaçlamıştır. Bununla birlikte Kamu Görevlileri Etik Kurulu üyeleri ve etik komisyon üyelerine eğitimler verilerek uzmanlaşma sağlanmaya çalışılmıştır.³²⁴ Bunun dışında “Yerel Yönetimlerde Etik Farkındalığın Arttırılması Projesi” de yine Avrupa Birliği’nin etik konusunda Türkiye’ye gelişim sağlamayı amaçladığı uygulamalardandır.³²⁵ Nitekim Avrupa Birliği, Türkiye’nin kamu yönetimi etiğinin politikalara etkisini istenilen uygulamalar ile gerçekleştirmesini beklerken bu durum Türkiye’nin etik konusunda gelişim sağlamasında etkili olmuştur.

³²¹ Uzun, a.g.e., s.108.

³²² Eryılmaz ve Biricikoğlu, a.g.e., s.39.

³²³ Ahmet Keser, “Politika Transferi ve Türk Kamu Yönetiminde Etik”, **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt.45, Sayı. 4, 2012, s.41.

³²⁴ <https://www.avrupa.info.tr/tr/ab-turkiyede-yolsuzlugun-onlenmesine-destek-vermektedir-206>, Erişim Tarihi: 15/05/2021.

³²⁵ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, “Yerel Yönetimlerde Etik Farkındalığın Arttırılması Projesi 1. Mevzuat Çalıştayı”, <http://www.etik.gov.tr/yerel-yonetimlerde-etik-farkindaligin-arttirilmasi-projesi-1-mevzuat-calistayi/>, Erişim Tarihi: 15/05/2021.

3.1.3. Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi Esaslı Etik Sistemine Geçiş ve Bazı Etik Uygulamalar

Yeni kamu yönetimi etiği çerçevesinde yolsuzluk problemleri üzerinde çalışmalar yapılmakta olup kamu çalışanlarının davranışları ve yapılan faaliyetlerin düzenlenmesinde, geleneksel kamu yönetiminin “kendiliğinden oluşacağı” savının yıkılıp bu düzenlemelerin “etik kodlar” ile mümkün olacağına vurgu yapılmaktadır.³²⁶ Türkiye geleneksel kamu yönetimi anlayışının yerine geçen yeni kamu yönetimi anlayışının gereklerinden olan saydamlık, şeffaflık ve sorunları yerinde görüp çözüm bulan bir devlet modeline dönüşüm sağlar iken kamu görevlileri de bu değişimden etkilenecek devlet işinde ve hizmet sunumunda daha farklı metotları yönetimde içselleştirmek durumunda kalmışlardır.³²⁷

Türk kamu yönetiminde oluşan etik dışı faaliyetlerin kişisel olmaktan çıkıp kurumsal hale gelmesi ile vatandaşların devlete olan güveni sarsılmaya başlamıştır.³²⁸ Bunun sonucu olarak Türkiye, etik dışı davranışlar ile mücadele ve kamu yönetiminin daha etkili bir hale gelmesi için etik standart ve düzenlemeler konusunda arayış içine girmiştir.³²⁹ Bu arayışlar Türkiye’de, kamu yönetiminde etik altyapısının oluşturulmasına destek olan bazı kanun ve yönetmeliklerin düzenlenmesini sağlamıştır.³³⁰

2004 yılında kabul edilen 5176 sayılı “Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile yönetim sistemimize dâhil edilen bu kurum, Türkiye’nin etik konusunda güç kazanmasına katkı sağlayan en önemli adımı oluşturmaktadır.³³¹ Bu kanun ile Türkiye’de kamu kültürünün oluşturulması için yönetimde yer alan personellerin etik davranış biçimlerine uymasını gerektiren ilkeler ile uymadıkları takdirde oluşacak denetim mekanizmasının, Kamu Görevlileri Etik Kurulunca oluşturulacağı düzenlenmiştir.³³² Türk etik yapısının yerleştirmek adına Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun oluşmasını sağlayan birçok yasal uygulamalar vardır. 1982 Anayasası, Türk Ceza Kanunu, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu,

³²⁶ Şeyma Eşki Çaylak, “Amerika Birleşik Devletleri’nde Kamu Yönetimi Etiğinin Yapı Ve İşleyişi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (Yönetim Bilimleri) Anabilim Dalı, 2014, Ankara, s.98.

³²⁷ Erhan Örselli, “Türkiye’de toplumsal ve yönetsel etik değerler ile ikilemler: uygulamalı bir araştırma”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, Konya, s.51.

³²⁸ Özdemir, a.g.e., s.190.

³²⁹ Öztürk, a.g.e., s.280.

³³⁰ Fuat Yörükoğlu, “Türkiye’de Metropolitan Yönetimler Ve Etik Değerler Açısından Bir İnceleme”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.11 Sayı.40, 2012, s.278.

³³¹ Eryılmaz ve Biricikoğlu, a.g.e., s.39.

³³² Önen ve Yıldırım, a.g.e., s.104.

Devlet Denetleme Kurulu Kurulması hakkında Kanun, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun, Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ve Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu bunlardan bazılarıdır.³³³

Yürürlük tarihi 2005 olan ve Kamu Görevlileri Etik Kurulunca hazırlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ve Başvuru Esasları Hakkında Yönetmelik ise kamuda çalışan personellerin etik değer ve davranışlara uyum sağlaması ve böylece etik kültürün yerleştirilmesi için oluşturulmuştur.³³⁴ Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte yer alan etik değer ve davranışlar içerisinde “dürüstlük”, “saygı” ve “güven” kavramları ile birlikte “yetkili makamlara bildirim”, “mal bildiriminde bulunma”, “bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyanlarda bulunmama”, “kamu malları ve kaynaklarının kamusal amaçlar ve hizmet gereklerinin dışında kullanılamayacağı” gibi kavramlar da kamu etiği içerisinde önem verilen değerlere dâhil edilmiştir.³³⁵ Toplumun güvenliği ve etik kültürü sağlamak, halkı kamu görevlilerinin etik davranışları hakkında bilinçlendirmek ve Kamu Görevlileri Etik Kurulunun başvuru usul ve esaslarını belirlemek için çıkarılan bu yönetmelik ile yönetimde şeffaflık, tarafsızlık, dürüstlük ve adalet gibi kavramlar içselleştirilmeye çalışılmıştır.³³⁶

³³³ Erim, a.g.e., s.48.

³³⁴ Duyar, a.g.e., s.138.

³³⁵ Gökem Birinci, “Kamu Etiği ve İnsan Hakları”, **FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı.8, 2009, s.132.

³³⁶ Duyar, a.g.e., s.138.

Tablo 4. Kamu Görevlilerinin Edinmesi Gereken Etik Davranışlar

Yönetmelikte Yer Verilen Kamu Görevlilerinin Edinmesi Gereken Etik Davranışlar	
• Görevin Yerine Getirilmesinde Kamu Hizmeti Bilinci (madde 5), • Halka Hizmet Bilinci (madde 6), • Hizmet Standartlarına Uyuma (madde 7), • Amaç ve Misyona Bağlılık (madde 8), • Dürüstlük ve Tarafsızlık (madde 9), • Saygınlık ve Güven (madde 10), • Nezaket ve Saygı (madde 11), • Yetkili Makamlara Bildirim (madde 12), • Çıkar Çatışmasından Kaçınma (madde 13), • Görev ve Yetkilerin Menfaat Sağlamak Amacıyla Kullanılmaması (madde 14), • Hediye Alma ve Menfaat Sağlama Yasağı (madde 15),	• Kamu Malları ve Kaynaklarının Kullanımı (madde 16), • Savurganlıktan Kaçınma (madde 17), • Bağlayıcı Açıklamalar ve Gerçek Dışı Beyan (madde 18), • Bilgi Verme, Saydamlık ve Katılımcılık (madde 19), • Yöneticilerin Hesap Verme Sorumluluğu (madde 20), • Eski Kamu Görevlileriyle İlişkiler (madde 21), • Mal Bildiriminde Bulunma (madde 22).

Kaynak: (Örselli, 2010: 123-124)

Türkiye kamu etiğinde Ombudsmanlık kurumunun da etkisi vardır. Geçmişten günümüze kadar sosyal, siyasi ve ekonomik açıdan kamu görevlilerinin hizmet oluşturulması, hizmeti sunması ve halkla olan ilişkisi bakımından hep sıkıntılar yaşanmıştır. Buna çare olarak oluşturulan uygulamalardan olan Ombudsmanlık, insanların hak ve özgürlüklerinin yönetim karşısında korunmasında görevli bir kurumdur. Hizmetin geç, verimsiz veya yetersiz işlenmesine karşı olan ve bu eksikliğin tamamlanmasını sağlayan Ombudsmanlık Kurumu, Türkiye’de kamu yönetiminin yaralarının sarılmasına ve insan hak ve özgürlüklerinin korunmasına yardımcı olmuştur.³³⁷ Ayrıca Kamu Görevlileri Etik Kurulu ile işbirliği yaparak etik değerlerin yerleşmesi bakımından çalışmaları olan Ombudsmanlık Kurumu, bazı kamu spotları

³³⁷ Ayşe Yıldız Özsalmanlı ve Çiğdem Pank, “Türkiye’de Kamu Etiğinde Kamu Denetçiliği Kurumunun Etkinliği” Uluğ, F., Ertan, K.A. ve Özgen, H. (Der.), **Kamu Etiği Seçilmiş Kongre bildirileri**, TODAİE Yayın, Ankara, 2014, s.311.

oluşturarak veya etik değerleri yönetiminde bulunduran örnek kurum ve kuruluşların listesini her yıl duyurarak Türkiye’de etik alt yapının oluşmasına katkı sağlamaktadır.³³⁸ Buradan da anlaşılacağı üzere Ombudsmanlık, çalışanlar üzerinde etik davranış kurallarının yerleşmesini sağlamak ve bu kuralların tüm kurum, çalışanlar ve nihayet topluma yayılmasını sağlamayı kendisine amaç edinmiştir.³³⁹ Bunun yanında etik yönetiminde daha başarılı ülkeler ile ülkemizin karşılaştırılarak geliştirilmesi bakımından TÜSİAD’ın raporları, yönetim açısından yeni kavram ve uygulamalar hakkında bilgilerin edinilmesi bakımından destek sağlamaktadır. Bu haliyle TÜSİAD, birçok etik yönetimi hakkında kurumsal ve ilkesel fikir sağlanması konusunda yardımcı olmaktadır.³⁴⁰

Türkiye etik alt yapının oluşması için yaptığı uygulamalardan ziyade bir de uluslararası belge, anlaşma ve bazı üyeliklerde bulunmuştur. Bunlardan bahsetmek gerekirse şunlar söylenebilir.³⁴¹

- OECD Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi, 1 Şubat 2000 tarihinde 4518 sayılı Kanunla onaylandı.
- İçeriğinde yolsuzlukla mücadeleyle ilgili öncelikli hedeflerin de yer aldığı Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar, 24 Mart 2001 tarihinde kabul edildi.
- Birleşmiş Milletler Sınır Aşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesi, 30 Ocak 2003 tarihinde 4800 sayılı Kanunla onaylandı.
- Yolsuzluğa Karşı Özel Hukuk Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 17 Nisan 2003 tarihinde 4852 sayılı Kanunla onaylandı.
- Yolsuzluğa Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, 10 Aralık 2003 tarihinde Türkiye tarafından imzalandı.
- Yolsuzlukla mücadele etme amacıyla Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 1999 yılında kurulan Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu’na (GRECO) Türkiye, 1 Ocak 2004 yılında üye oldu.
- Hukuki ve Ticari Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Sözleşmesi, 7 Nisan 2004 tarihinde 5128 sayılı Kanunla onaylandı
- Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme, 16 Haziran 2004 tarihinde 5196 sayılı Kanunla onaylandı.
- Yolsuzluğa Dair Ceza Hukuku Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 14 Ocak 2004 tarihinde 5065 sayılı Kanunla onaylandı.

³³⁸ Hüseyin Çılgın ve Metin Özkaral, “Kamu Denetçiliği Kurumu İyi Yönetim İlkeleri Bağlamında Yönetimde Etik Paradigmasının Yerleşmesi Üzerine Bir Araştırma”, **Ombudsman Akademik**, Sayı.12, 2020, s. 151.

³³⁹ Kadir Caner Doğan ve Hakan İnankul, “Ombudsmanlık Kurumunun Örgütlerde Etik Kural Ve Davranışlar Konusundaki Yeri ve Önemi”, **KTÜ SBE Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı.10, 2015, ss. 329-344.

³⁴⁰ Özsalmanlı ve Pank, a.g.e., s.50.

³⁴¹ Akca, a.g.e., s.132-133.

- Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi, 18 Mayıs 2006 tarihinde 5506 sayılı Kanunla onaylandı.
- Avrupa Birliği ilerleme raporlarında belirtilen ve Avrupa Birliğine üyelik için gerekli kılınan “Türkiye’de Saydamlığın Artırılması ve Kamuda Etkin Yönetimin Geliştirilmesi Eylem Planı (2002-2004)”, 12 Ocak 2002 tarihinde kararlaştırılıp uygulamaya koyuldu. Daha sonra “Saydamlığın Artırılması ve Yolsuzlukla Mücadelenin Güçlendirilmesi Stratejisi (2010-2014)”, 27 Ocak 2010 tarihinde kararlaştırılıp uygulamaya koyuldu. Son olarak “Saydamlığın Artırılması ve Yolsuzlukla Mücadelenin Güçlendirilmesi Eylem Planı (2016-2019)”, 23 Nisan 2016 tarihinde kabul edilip uygulamaya koyuldu.

3.2. Kamu Görevlileri Etik Kurulu ve Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ile Değerlendirilmesi

Yeni kamu yönetiminin ortaya koyduğu sosyal, ekonomik ve kültürel değişim ile birlikte yönetimde yerini alan etik kavramı son zamanlarda daha hızlı bir şekilde gündeme gelmiştir. Kamu görevlilerinin açıklık, tarafsızlık ve eşitlik gibi kavramlara uymalarının sağlanması ve yine kamu görevlilerinin hizmet konusunda başarı sağlamaları için mesleki eğitim verilmesi, uyulması gereken etik davranışların öğretilmesi için ve etik kültür ortamının hazırlanıp bunun kuruma yerleşebilmesi gibi amaçları gerçekleştirebilmek için 5176 sayılı kanunla, Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışına uygun olarak faaliyet göstermeye başlamıştır.³⁴²

Yeni kamu yönetimi kapsamında oluşturulan reformlardan 2003 tarihli 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, genel itibari ile mali konularda iyileştirilmelere fayda sağlasa da sadece bu şekilde yönetimde verimlilik sağlanamayacağı görülmüştür. Yönetimde verimliliğin ve uyumun sağlanabilmesi için Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması Hakkında Kanun, sistemde yerini almıştır. Bu şekilde bu kanunlar ile yönetimde hem mali açıdan hem de etik ve ahlak değerleri açısından bütünlüğün sağlanması konusunda yeni bir adım atılmıştır. Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması Hakkında Kanun ile de ayrıca stratejik planlamaya uygun yönetmelik ve uygulamalar oluşturulmaya çalışılmıştır.³⁴³

³⁴² Bünyamin Özgür, “Kamu Yönetimi Denetçilerinde Etik Kültürün Geliştirilmesi”, **Denetçim**, Sayı.5, 2010, s.18.

³⁴³ Halaç, a.g.e., s.36.

3.2.1. Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Kurul Üyeleri, Kapsadığı Kamu Görevlileri ve Etik Komisyon

Türkiye’de Kamu Görevlileri Etik Kurulu, eskiden Başbakanlık bünyesinde faaliyetlerini sürdürürken bazı değişiklikler ile artık Cumhurbaşkanlığı bünyesinde faaliyetlerine devam etmektedir. Böylece üye seçimleri, üye atamaları ve üyelerin görevden alınma işlemleri de artık Cumhurbaşkanınca yapılmaktadır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 11 kişiden oluşmak ile birlikte kurul üyelerini Cumhurbaşkanı seçip atamaktadır.³⁴⁴

Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar, mahalli idareler ve bunların birlikleri, kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personel 5176 sayılı Kanun kapsamındadır. Ancak, Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları, Bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Türk Silahlı Kuvvetleri ve yargı mensupları ile üniversiteler bu **Kanun kapsamı dışındadır.**

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, üyelerinden bir tanesinin başkan olmakla birlikte bir tanesi bakanlık görevini yapmış olanlardan, bir tanesi belediye başkanlığı görevini yapmış olanlardan, üç tanesi Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay üyelik görevlerinden emekliye ayrılmış olanlardan, üç tanesi eski bürokratlardan, iki tanesi eskiden rektör veya dekanlık görevi yapmış olanlardan, bir tanesinin ise kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında en üst düzeyde çalışmış olanlardan seçilmektedir. Üyelerin farklı yapıdaki kurum ve kuruluşlardan seçilmelerinin amacı ise tarafsızlığın sağlanmasında etkili olunmasının istenmesidir.³⁴⁵

Kamu görevlileri Etik Kurulu üyeleri dört yıllığına seçilirler. Üyelerden süreleri dolanlar Cumhurbaşkanı tarafından tekrar seçilebilmektedir. Önemli bir rahatsızlığı ya da engeli bulunan veya atanma şartlarını kaybeden kamu görevlileri hariç olmak üzere görev süresi bitmeyen üyeler görevleri sona erdirilememektedir. Yüz kızartıcı suç işleyen veya işlerinde kötüye kullanıma başvuran kurul üyeleri, Cumhurbaşkanı onayı ile görevden alınmaktadır. Boşalan kurulun üyeliğine bir ay içerisinde Cumhurbaşkanı

³⁴⁴ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, “Kurul Hakkında Genel Bilgilendirme”, <http://www.etik.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 01/05/2021.

³⁴⁵ Hale Biricikoğlu ve İlknur Rabia Sırakaya, “Kamu Yaşamında Standartlar Komitesi ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu: Karşılaştırmalı Bir İnceleme”, Uluğ, F., Ertan, K. A. ve Özgen, H. (Der.), **Kamu Etiği Seçilmiş Kongre bildirileri**, TODAİE Yayın, Ankara, 2014, s.171.

tarafından yeni üye atanmaktadır. Yeni atanan üye bir öncekinin kalan süresini tamamlayacak şekilde görevini sürdürmektedir.³⁴⁶

Kurul üyeleri her ay dört defa bir araya gelmektedirler.³⁴⁷ Kurulda başkanın daveti ile toplanan altı kişi, üye tam sayısının salt çoğunluğunun aynı yöndeki oyu ile karar alır. Toplantıda alınan kararlar ilgililere duyurulmaktadır. Başkan ve üyeler toplantılara katılmak zorundadırlar. Toplantıya art arda üç gün katılamama veya bir yıl içerisinde toplamda on gün toplantıya katılmama üyelerin istifasına sebeptir.³⁴⁸ Ayrıca kurulun üyelerinin sahip olduğu huzur hakkına ilişkin mevzuatta şu şekilde bahsedilmektedir.³⁴⁹

Kurul Başkan ve üyelerine, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak koşuluyla, fiilen görev yapılan her gün için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Huzur hakkı ve Kurulun diğer ihtiyaçları için her yıl Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı bütçesine gerekli ödenek konulur.

Kurulun sekretarya hizmetlerini, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yürütmektedir. Tüzel kişiliği olmayan kurul, taşra teşkilatına da sahip değildir. Merkezde bulunan kurum ve kuruluşlar ile taşrada bulunan kurum ve kuruluşlarda yer alan disiplin kurulları ve etik komisyonlarda ortak bir işlevsellik bağı bulunmaktadır.³⁵⁰ Bunun dışında kurul, sahip olduğu disiplin kurulları ve etik komisyonları ile kamu kurum ve kuruluşlar ve yerel yönetimlerle işbirliği geliştirme, ortak faaliyetler yapma hakkına sahiptir.³⁵¹

Kamu görevlileri Etik Kurulu'nun organik anlamda bağı olmayıp da işlevsel anlamda bağı bulunan Etik Komisyonlarından da bahsetmekte fayda bulunmaktadır. Etik Komisyonları, hem merkezde hem de taşradaki kamu kurum ve kuruluşlarında teşkilatlanan bir yapıdır. Etik Komisyonlar, kurulun en üst düzey yöneticisi tarafından kurul üyeleri içerisinde üç kişinin seçilmesi ile oluşan bir komisyondur. Etik

³⁴⁶ Mustafa Lütfi Şen, **Kamu Görevlileri Etik Kurulu Etik Rehberi**, 7. Basım, Ankara, 2019, s.95.

³⁴⁷ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, "2016 Yılı Faaliyet Raporu", <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/etikkurulfaaliyetraporu2016.pdf>, Erişim Tarihi: 01/05/2021.

³⁴⁸ Bahar, a.g.e., s.165.

³⁴⁹ Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5176.pdf>, Erişim Tarihi: 05/05/2021.

³⁵⁰ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, "2020 Yılı Faaliyet Raporu", <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2021/03/faaliyetraporu2020.pdf>, Erişim Tarihi: 03/05/2021.

³⁵¹ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, "2016 Yılı Faaliyet Raporu", <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/etikkurulfaaliyetraporu2016.pdf>, Erişim Tarihi: 01/05/2021.

komisyonları da etik kültürün yerleşmesine katkı sağlamak ile beraber kamu görevlilerinin yaşadığı sorunlara yönelik etik ilkeler ile ilgili tavsiyelerde bulunmaya yönelik yol gösterici etkisi ile etik uygulamaların değerlendirilmesinde görev almaktadır.³⁵²

Etik komisyon üyelerinin iletişim bilgileri ile özgeçmişleri Kamu Görevlileri Etik Kurulu'na 3 ay içerisinde bildirilmektedir. Kamu Görevlileri Etik Kurulu ile işbirliği içerisinde çalışarak etik problemleri belirlemeye dayalı faaliyette bulunan etik komisyon üyelerinin, ne kadar süre ile görevde kalacakları ve diğer durumlar ise, yine o kurumun üst yöneticileri tarafından belirlenmektedir.³⁵³

3.2.2. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun Uygulamaları, Kararları ve Raporları

25/5/2004 tarihi itibarıyla oluşturulan 5176 sayılı, “Kamu Görevlileri Etik Kurulu” kanunda belirtilenin üzerine “dürüstlük”, “saydamlık”, “tarafsızlık” ve “hesap verilebilirlik” gibi etik davranış kodları ortaya koymayı ve uygulamaları denetlemek için vatandaşın ileri sürdüğü savların araştırılması ve değerlendirilmesini yapmakla görevlidir. Vatandaşa başvuru hakkının verildiği bu kurumda, kamuoyunda denetim sağlanmaktadır.³⁵⁴ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, kamu kültürünün sağlanabilmesi adına denetleme işini vatandaşın başvurusunun yanında resen de yaparak ilgili makamlara bildirebilmektedir. Bununla birlikte kurul, etik alt yapının kamuda yerleşmesi konusunda her türlü davranış ve uygulamayı desteklerken etik komisyonların verimini artırabilmesi için kurumsal tedbirler geliştirmektedir.³⁵⁵ Etik konusunda yapılan ihlalleri inceleyen ve etik davranış kurallarının hazırlanmasında rol sahibi olan kurul, etik konusunda hukuki düzenlemelerin oluşturulmasında görev almaktadır.³⁵⁶ Bununla birlikte bazı meslek grupları veya kurum ve kuruluşlara uygun etik davranış ilkelerinin belirlenmesinde etkili olmaktadır.³⁵⁷

³⁵² Süleyman Yaman Koçak ve Gülçin Yüksel, “Türk Kamu Yönetiminde Etik ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu”, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/301234>, Erişim Tarihi: 03/05/2021.

³⁵³ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, “Etik Komisyonları Kuruluşları ve Görevleri”, <http://www.aso.org.tr/wp-content/uploads/2016/01/KurulusveGorev.doc>, Erişim Tarihi: 16/05/2021.

³⁵⁴ Asuman Altay, “Etik ile Ekonomi İlişkileri-Kamu Açısından”, 2007, <http://www.konrad.org.tr/Wirtschaft%202007%20tr/14Altay.pdf>, Erişim Tarihi: 25/04/2021.

³⁵⁵ Uzun, a.g.e., s.124.

³⁵⁶ Arslan, a.g.e., s.42.

³⁵⁷ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, “2020 Yılı Faaliyet Raporu”, <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2021/03/faaliyetraporu2020.pdf>, Erişim Tarihi: 03/05/2021.

2005 yılında faaliyetlerine başlayan kurum, etik kültürün alt yapısını geliştirme konusunda denetimler yaparak etiğin öneminin sözde kalmayacağını teminat altına almıştır. Ayrıca etik kavramından sadece rüşvet veya yolsuzlukla mücadele edildiği algısından ziyade daha kapsamlı olan yozlaşma kavramı ile mücadele edildiği algısının yaratılması konusu önem kazanmıştır.³⁵⁸

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, tüm vatandaşların hak olarak kamu hizmetinden eşit ve tek örnek olabilecek şekilde yararlanmasını kendisine vizyon edinmiş bir kurumdur. Ayrıca kurum, diğer kamu ve kuruluşlardan bilgi alabilmek için temsilci gönderilmesini isteyebilir. Diğer kamu kurum ve kuruluşlar ise istenilen belge veya bilgiyi kurula vermek zorundadır.³⁵⁹ Kurul, ayrıca hediye almanın da sınırlarını belirlemiş olup en az müdür veya dengi seviyesindeki üst düzey kamu personellerinden bu hediyeleri her takvim yılının sonunda isteme yetkisine sahiptir.³⁶⁰ Bunun yanında Kamu Görevlileri Etik Kurulu'na göre, kamu görevlileri tarafından gerçek veya tüzel kişilerden edinilen maddi veya manevi olarak menfaat sağlayıcı özellikteki her türlü araç, kamu görevlilerine yasaklanmıştır.³⁶¹

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun mal bildirimlerini inceleme görevi de bulunmaktadır. Mal bildirimlerinde yer alan bilgilerin doğruluğunu araştırmak için ilgili kurum ve kuruluşlar, kurulca talep edilen bilgileri otuz gün içerisinde kurula takdim etmek zorundadırlar.³⁶² Yönetmelikte geçen bu madde ile yolsuzluk ve rüşvetin önünü kesebilmek amaçlanmıştır. Mal bildiriminin belirlenmesi ile kamu hizmetinden özel çıkar elde edilmesi gibi etik olmayan davranışlar engellenmeye çalışılmaktadır.³⁶³

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun etik davranışlara aykırı davranan kişileri resmi gazetede yayımlaması ile kamuoyuna duyurulması işlemi kanunda yer almaktaydı. Ancak 2010 yılında *“Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği tarafından Başbakanlığa karşı açılan 5176 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmeliğin Anayasaya aykırılıklar taşıdığı iddiası taşıyan dava”* ile bu kararın iptaline karar verilmiştir. Etik dışı davranışta bulunduğu varsayılan kişinin gerçekten suçlu olduğu hükmen

³⁵⁸ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, “2005-2015 Yılları Arası Faaliyet Raporları”, <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/2005-2015etikkurulfaaliyetraporu.pdf>, Erişim Tarihi: 29/04/2021.

³⁵⁹ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, “2019 Yılı Faaliyet Raporu”, <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/kgek2019faaliyetraporu.pdf>, Erişim Tarihi: 26/04/2021

³⁶⁰ Öztepe, a.g.e., s.253.

³⁶¹ Hamza Ateş, “Kamu Yönetiminde Ahlak” Erdoğan, N. Torlak, Ö. ve Tiryaki K. B. (Der.), **Temelleri Ve Uygulamalarıyla İş Ahlakı**, İgiad Yayınları:19, İş Ahlakı Kitaplığı: 8, İstanbul, 2018, s.290.

³⁶² Yüksel, “Kamu Yönetiminde Etik...”, s.204.

³⁶³ Erim, a.g.e., s.46.

kesinleşmediği için resmi gazetede yayımlanmasının itibarını ve kişilik haklarını zedelediği düşüncesi, bu konuya dayanak olarak gösterilmiştir. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun etik dışı faaliyetleri engellemedeki diğer yaptırımları ise kamuoyu baskısı oluşturma ve kınamadır. Kurul, kararlarını yayınladığı zaman kamuoyu denetimlerinin oluşmasına sebep olur. Kamuoyunda oluşan tepki ile etik dışı davranışın normal görülmesi azaltılmakla birlikte bu davranışın önüne geçilmek amaçlanmaktadır. Nitekim yasal boşluklardan faydalanmaya çalışan kişiler için en uygun yaptırım kamusal tepkilerdir. Bu yönüyle kurulun kararlarını kamuoyuna açıklaması etik dışı davranışlara karşı caydırıcılığı meydana getirecektir.³⁶⁴

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, etik kültürün aşılması için birçok çalışma yapar ve böylece kamu kurumlarının yaptığı çalışmalara etki etmektedir. Anketler, kamuoyu yoklamaları, bilimsel birleşimler oluşturmak gibi etkinlikler ile etik eğitimi verilmeye çalışılmaktadır. Kurul, bu etkinlikler ile gündeme gelecek konularda *“bakanlıklar, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, mahalli idareler ve konusunda uzman sivil toplum kuruluşlarıyla”* işbirliği yapabilir.³⁶⁵ Bu haliyle kurul, böylece etik farkındalığı yerleştirmek adına proje, konferans, seminer ve etik eğitim gibi çalışmalarda diğer kurumlarla işbirliğine başvurmaktadır.³⁶⁶

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, hesap verilebilirliği etkin duruma getirmek ve etik kodları yönetimle bağdaştırarak yönetimi düzenlemeyi hedeflemektedir. Kurul etik ile ilgili çalışmalarının raporlarını, istatistiklerini ve etik mevzuatı sosyal medyada ya da internet sitesinden paylaşabilmektedir. Ayrıca kurum faaliyetlerinin ve etik dışı uygulamaların gündem olması konusunda medyanın da etkisi bulunmaktadır.³⁶⁷ Bununla birlikte kurul, kendi bünyesindeki yeniden yapılanmalar ile internet sitesinde, çocuklarda etik davranışların oluşmasını sağlayacak kitaplar, afişler ve broşürler gibi dokümanları yayınlarak insanların bilinçlenmesini sağlamaktadır.³⁶⁸ Ayrıca kurulun etik kültürü Türkiye'ye aşılama amaçlı faaliyetlerde bulunması ve oluşturulan bu

³⁶⁴ Altun ve diğerleri, a.g.e., s.41.

³⁶⁵ Akca, a.g.e., s.135.

³⁶⁶ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, “2020 Yılı Faaliyet Raporu”, <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2021/03/faaliyetraporu2020.pdf>, Erişim Tarihi: 03/05/2021.

³⁶⁷ Hatice Koç, “Kamu Yönetiminde Etik-Medya İlişkisi: Kamu Görevlileri Etik Kurulu Faaliyet Ve Kararlarının Ulusal Gazetelerdeki Temsili Üzerinden Bir Deneme”, **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, Uluslararası Türk Dünyası Basın Sempozyumu Özel Sayısı, Cilt/Sayı.7, 2019, s.1595.

³⁶⁸ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, “2020 Yılı Faaliyet Raporu”, <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2021/03/faaliyetraporu2020.pdf>, Erişim Tarihi: 03/05/2021.

faaliyetleri denetlemesi çerçevesinde 2008'den beri her yıl 25 Mayıs günü "Etik Günü" ve bu günün bulunduğu hafta ise "Etik Haftası" olarak ilan edilmektedir.³⁶⁹

3.2.3. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun Etik Dışı Faaliyetleri Engellemedeki Rolü Ve Etkinliği

Türkiye'nin kamu yönetiminde etik dışı davranışlar ile olan mücadelesi 1990'lı yıllardan itibaren başlamıştır. Ancak Türkiye'de bu yöndeki en önemli mücadele, hiç şüphesiz farkındalık oluşturan Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun faaliyetleridir.³⁷⁰ Türkiye'de kamu yönetiminde etik kavramının kurumsallaşması, 2004 yılında faaliyete geçen Kamu Görevlileri Etik Kurulu ile sağlanmıştır. Kurulun bağlayıcı kararları, yayınladığı raporları ve yönetimle içselleştirdiği hesap verilebilirlik ve şeffaflık kavramları, etik dışı davranışların ve yozlaşmaların engellenmesinde önem arz etmektedir.³⁷¹ Ülkenin büyüklüğüne, yaşanan tarihi deneyime, toplumsal sorun ve ihtiyaçlara yönelik etik dışı faaliyetlerin engellenmesi, etik kültürün yerleşmesi ve kamu yönetimine olan güvenin sağlanması bakımından; kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve özel sektörü kendi amaçları doğrultusunda etkilemesi kurulun misyonudur.³⁷² Yasalarda yer alan kurulun birçok konusu ile birlikte etik dışı davranışların büyük kısmı kovuşturmaya uğraması ile kurulun işlevselliği daralmaktadır. Ancak yargıya taşınmamış olan etik olmayan davranışlar üzerinde Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun önemi büyüktür.³⁷³ Nitekim yargıya taşınan etik dışı davranışlara ilişkin kurula herhangi bir müracaatta bulunulamamaktadır. Değerlendirme esnasında konunun yargıda olduğu anlaşılırsa yapılan başvurunun işlemleri durdurulmaktadır.³⁷⁴

Kurulun yapısını oluşturan mevzuatta yer alan amacının, etik ilkeleri tüm kamu kurum ve kuruluşlarına entegre edilmek olduğu görülmektedir. Geleneksel kamu yönetiminin sert ve güçlü hiyerarşisine uygun olan yaptırımlarına karşılık, Kamu

³⁶⁹ Bıyıklar, a.g.e., s.71.

³⁷⁰ Asuman Altay, "Etik ile Ekonomi İlişkileri-Kamu Açısından", 2007, <http://www.konrad.org.tr/Wirtschaft%202007%20tr/14Altay.pdf>, Erişim Tarihi: 25/04/2021.

³⁷¹ Koç, a.g.e., s.1584.

³⁷² Kamu Görevlileri Etik Kurulu, "2017 Yılı Faaliyet Raporu", http://etik.gov.tr/faaliyetraporu_2017.pdf, Erişim Tarihi: 04/05/2021.

³⁷³ Seden Kahraman, "Türk Kamu Yönetiminde Yolsuzlukla Mücadelede Hukuki Ve İdari Düzenlemelerin Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2010, Kocaeli, s.87.

³⁷⁴ Kamu Görevlileri Etik Kurulu, "Yerel Yönetimlerde Etik Farkındalığın Arttırılması Projesi 1. Mevzuat Çalıştay", <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5176.pdf>, Erişim Tarihi: 05/05/2021.

Görevlileri Etik Kurulu, toplumun vicdanına etki edecek yaptırımlar ile kamu kültürünün oluşturulmasını amaçlamıştır. Buna uygun olarak dürüstlük ilkesine dayanarak yolsuzluklarla mücadele eden kurulun bu konuda ülkemiz açısından önemi yadsınmamaktadır.³⁷⁵

Kamu görevlileri Etik Kurulu her ne kadar etik alanında birçok gelişmeye imza atmış olsa da etik ilkelerin kamu kurum ve kuruluşlara tam anlamıyla yerleşmediği görülmektedir. Bu da kurul açısından geliştirilmesi gereken birçok konunun olduğunu ve etik konusunda yeni adımların atılması gerektiği düşüncesini beraberinde getirmiştir. Son yıllarda Uluslararası Şeffaflık Örgütünün verilerine bakıldığı takdirde, Türkiye'nin etik konusunda birçok devletin gerisinde kaldığı bilgileri bu gerçeği doğrulamaktadır.³⁷⁶ Ayrıca kurula yapılacak olan başvuru esnasında yeterli bilgi ve belge sunamayan kişilerin başvurularının kabul edilmemesi veya reddedilmesi, kurulun etik konusunda sıkıntılı olduğu durumlara örnek olarak verilebilir. Nitekim başvuruda bulunacak kişinin konu ile alakalı bilgi ve belgeye ulaşması bir hayli zor olmakla birlikte bu yasa, kurula başvuracak kişilerin başvuru yapma konusunda tereddüt etmelerine yol açacaktır.³⁷⁷ Bununla birlikte kurulun kuruluş kanununda belirtilen etik dışı davranışların Resmi Gazetede yayınlanması kararının ardından “*Anayasa Mahkemesi, 4/2/2010 tarih ve E.2007/98, K: 2010/33 sayılı kararı ile 5176 sayılı Kanun’un Kurul Kararlarının Yayınlanmasına dair 3. Fıkrasını*” kanundan çıkarmıştır. Kurul bu karardan sonra etik dışı faaliyetleri yayınlarken kurum ve kişi adı vermeden duyurmaya başlamıştır. Ancak bu durum, toplumun bundan sorumlu olan kişilerden veya kurumlardan haberlerinin olmamasına ve yalnızca toplumun etik dışı faaliyetleri öğrenmesiyle kalmasına neden olmaktadır. Bu da kurulun gündemde yer almasını ve haberlere taşınmasını kısıtlayan sebepleri oluşturmaktadır.³⁷⁸ Keza yapılan araştırmalarda kurula yapılan başvurularda yıllık verilere göre yıldan yıla azalma olduğunun görülmesinde bu karar değişiminin etkili olabileceği düşünülmektedir.³⁷⁹

³⁷⁵ Kahraman, a.g.e., s.94.

³⁷⁶ Ateş, a.g.e., s.283.

³⁷⁷ Mustafa Özgür Bayır, “**Türkiye’de Etik – Yansızlık – Katılım Boyutları Açısından Bürokrasi Ve Siyaset İlişkisi**”, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 2007, Mersin, s.77.

³⁷⁸ Koç, a.g.e., s.1595.

³⁷⁹ Beril Alev, “**Yapısal Ve İşlevsel Açından Türkiye’de Üniversite Etik Kurulları**”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2015, Aydın, s.81.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun etik konusunda eleştirildiği konulardan biri de etik komisyonlarının 5176 sayılı kanunla değil de yönetmelik ile yapılandırılmasıdır. Etik komisyonların görevlerinin yönetmelikle oluşturulması mevzuat açısından sorun yaratmakla birlikte etik komisyonların işlevselliğini azaltmaktadır. Etik komisyonların işlevlerinin belirtilmesi konusunun 5176 sayılı kanunla yapılması, bu sorunun çözüme kavuşmasını sağlayacak bir madde olarak düşünülmektedir.³⁸⁰ Yine Kamu Görevlileri Etik Kurulunun, etik komisyon bünyesine en üst düzey yöneticilerden üye seçilmesi hem mevzuata hem de yeni kamu yönetiminin “katılımcılık” ilkesine aykırı olarak çelişkili bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Burada amir merkezli bir yaklaşımın hâkim olması ile söylenen sözler ve yapılan eylemler arasında tutarsızlık olması eleştirilen diğer durumdur.³⁸¹

Yine kurumun eleştirilen noktalarından biri de hediye alma yasağı kapsamında bağışların bu kapsam dışında tutulmasıdır. Yönetmelikte belirtilen bu durum ile bağış kelimesinin toplum tarafından suiistimale açık hale gelinebileceğinden endişe edilmektedir. Bununla beraber bağış yapmayan kişilerin eşitliğe aykırı olarak muamele göreceği düşünülmektedir.³⁸²

Yapılan araştırmalara göre, ulusal yayın kanallarında etik anlamda yapılan yayınların daha çok Kamu Görevlileri Etik Kurulu değil de Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu'na ait olduğu görülmesi kurulun istenilen düzeyde gelişmediğini gösteren bir başka durumdur. Bu durum, etik kurul olgusunun çoğu kişinin zihninde yalnızca Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu'nun canlanmasına neden olmaktadır. Buradan görüleceği üzere, bir kurum ne kadar çok faaliyette bulunursa o kadar çok bilinip akıllarda yer edinecektir.³⁸³ Bu durumda öncelikle Kamu görevlileri Etik Kurulu'nun yapılan bu eleştiri ve önerileri dikkate alarak etik değerlerin tüm kamu kurum ve kuruluşlarda etkinliğinin artması adına mevcut çalışmalarına işlevsel düzenlemeler eklemesi daha sonrasında ise yeni ve donanımlı çalışmalar yapması beklenmektedir.

³⁸⁰ Usta ve Arslan, a.g.e., s.239.

³⁸¹ Arap ve Yılmaz, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının...”, s.64.

³⁸² İbrahim Arap ve Levent Yılmaz, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının “Yeni” Kurumu: Kamu Görevlileri Etik Kurulu”, 2015, <https://docplayer.biz.tr/20526867-Yen-kamu-yonetim-anlayisinin-yen-kurumu-kamu-gorevleri-etk-kurulu-1.html>, Erişim Tarihi: 17/05/2021.

³⁸³ İbrahim Akdeniz, “Kamu Görevlileri Etik Kurulunu Yeniden Düşünmek”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı. 103, 2016, s.69.

3.3. Genel Olarak Yeni Kamu Yönetimi Açısından Etik Kurulunun Değerlendirilmesi

Geleneksel kamu yönetiminin eleştirileri üzerine doğan yeni kamu yönetimi anlayışında birçok yeni ilkeler kamu yönetiminde yer bulmuştur. Bu anlayışın önem verdiği konulardan biri de etik ilke ve değerlerin yönetimde var olması gerektiğidir. Yeni kamu yönetimi anlayışı, kamu yönetimi etiği konusunda vatandaşlığı ön plana çıkarıcı hamleler yapmak ve vatandaşların ihtiyaçlarına cevap vermeyi amaç edinmiştir.³⁸⁴ Bu duruma binaen yeni kamu hizmeti düşüncesi hâkim olmaya başlamıştır. Etik değerlerin önem kazandığı bu anlayışta, geleneksel kamu yönetiminde etkin olan sert ve bürokratik yönetimin yerine esnek, açık ve anlaşılır bir yönetim anlayışı almıştır.³⁸⁵ Nitekim vatandaşların yönetimde kendilerini daha rahat ve etkin hissetmesi sağlanarak başarılı hizmetler oluşturulması desteklenmeye çalışılmıştır.

Yeni kamu yönetimi anlayışına göre kamu görevlilerinin etik değer ve ilkeleri uygulaması ciddi önem taşımaktadır. Yolsuzluk ve etik dışı davranışların engellemesi, kaliteli bir yönetim sisteminin oluşturulması ve toplum ile çalışanların devlete olan güveninin oluşması; etik değerlere sahip olan kamu yönetiminde olmazsa olmaz ilkeleri oluşturmaktadır.³⁸⁶ Böylece yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde kamu yönetiminde oluşturulmak istenen şeffaf ve etik yönetime ilişkin birçok çalışma ve uygulama geliştirilmek amaçlanmıştır.³⁸⁷ Bunlardan en önemlisi hiç şüphesiz ki, 5176 Sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'dur.

2004 yılında faaliyete geçen Kamu Görevlileri Etik Kurulunun düzenlenmesinde etkili olan en önemli zemini, yeni kamu yönetimi anlayışının etik değerlere önem verdiği varsayımı oluşturmaktadır. Türkiye açısından son dönemlerde adından sıklıkla söz ettiren etik kavramı, Kamu Görevlileri Etik Kurulu'na kurumsallaşmıştır. Böylece bu kurum ile etik kavramı, kamu yönetiminin faaliyetlerinde birlikte sunulmaya

³⁸⁴ Öztepe, a.g.e., s.127.

³⁸⁵ Gülçin Yüksel İnal, “**Kamu Yönetiminde Merkezileşmiş Bir Otorite Olarak Kamu Görevlileri Etik Kurulu**”, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2012, Denizli, s.93.

³⁸⁶ Haldun Yağan, “Kamu Yönetiminde Etik Davranış İlkeleri”, **Gümrük Dünyası Dergisi**, Sayı 46, 2005, <https://docplayer.biz.tr/storage/24/2797598/1623888541/RogVqB54Ykq806OgTre2iQ/2797598.pdf>, Erişim Tarihi: 05/04/2021.

³⁸⁷ Kahraman, a.g.e., s.82.

çalışılmıştır.³⁸⁸ Dolayısıyla kamu görevlilerince etik değer ve davranışların daha etkin bir şekilde uygulanması, Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun faaliyetleri doğrultusunda yerleştirilmeye çalışılmıştır.

Türk kamu yönetiminde, yeni kamu yönetimi anlayışı ile etkinliği artan etik kural ve kaideler, Kamu Görevlileri Etik Kurulunun kurulması ile taleplere cevaben yapılan düzenlemelerde, işlerlik artırılmaya çalışılmıştır.³⁸⁹ Yeni kamu yönetimi anlayışı doğrultusunda yapılan hizmetler ile “*kamu yönetimi ruhu*”, “*kamu sektörü ahlakı*” ve “*kamu hizmeti ahlakı*” gibi konularda kamu kültürünü oluşturacak dönüşümler yaşanmıştır. Neo-liberal düşünceye dayanan bu dönüşümlerden kamu görevlileri de kendine düşen payı almıştır.³⁹⁰ Kamu görevlilerinin etik konusunda kendi içsel değerlerini kendilerine kaynak olarak almaları gerektiği düşüncesi, yeni kamu yönetimi anlayışının etik konusunda önem verdiği noktayı oluşturmaktadır.³⁹¹ Nitekim vicdani duygularla hareket eden kamu görevlisinin etik dışı davranışlarda bulunmasına daha az rastlanacağı düşünülmektedir.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu ilkelerinin bir kısmının daha önce yayınlanan 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu (DMK)'nda dolaylı da olsa yer alması kurulun bu konuda ilk olmadığını ancak daha kapsamlı ilkelere sahip olduğunu göstermektedir. Mevcut düzenlemeleri destekleyici nitelikte kararlar alan kurula “*misyona bağlılık*” ve “*çıkar çatışmasından kaçınma*” gibi yeni ilkeler ilave edilerek kapsamı genişletilmiştir.³⁹²

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun genel gerekçesinde dürüst, adil ve daha iyi bir yönetim başlangıcının, etik yönetim ile başladığı bilgisi yer almaktadır. Yeni kamu yönetimi anlayışının hizmet anlayışının kapsamını; “*açıklık, saydamlık, hesap verebilirlik, tarafsızlık, dürüstlük, objektiflik ilkelerine*” ve “*kamu yararına*” uygun olarak hareket etmek oluşturmaktadır. Bu şekilde verimlilik ve etkinliğe ulaşılabilmesine binaen; adil, dürüst ve etik yönetimin kamu güvenini oluşturacağı gibi iş dünyasını da etkileyerek piyasaların işlerliğine olumlu etki edeceği düşünülmektedir. Bu noktada, Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışının “*açıklık,*

³⁸⁸ İbrahim Arap ve Levent Yılmaz, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının “Yeni” Kurumu: Kamu Görevlileri Etik Kurulu”, 2015, <https://docplayer.biz.tr/20526867-Yen-kamu-yonetm-anlayiinin-yen-kurumu-kamu-goreviller-etk-kurulu-1.html>, Erişim Tarihi: 17/05/2021.

³⁸⁹ Doğan, “Yeni Kamu Yönetimi ve...”, s.396.

³⁹⁰ Mustafa Demirci ve Fatma Neval Genç, “Türkiye’de Kamu Yönetimi Reform Sürecinde Etik Yapılanma”, **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt.41, Sayı.2, 2008, s.46.

³⁹¹ Ateş, a.g.e., s.287.

³⁹² Arap ve Yılmaz, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının...”, s.62.

saydamlık, hesap verebilirlik, tarafsızlık, dürüstlük, objektiflik, etkililik ve verimlilik” ilkeleriyle harmanlanan bir ürün olarak değerlendirilmektedir.³⁹³

Aşağıdaki tabloda yeni kamu yönetimi anlayışının ilkeleri bağlamında Kamu Görevlileri Etik Kurulu değerlendirilmektedir.

Tablo 5. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İlkeleri Bağlamında Kamu Görevlileri Etik Kurulu

Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İlkeleri	Kamu Görevlileri Etik Kurulu Bakımından Değerlendirilmesi
Açıklık ve Şeffaflık	Denetime ilişkin sonuçların kamuoyuna açıklanması, ilgili makamlara bildirilmesi ve resmi gazetede yayımlanması, açıklık ve şeffaflık ilkeleri açısından önemli bir gelişmedir. Ancak kurulun etik davranışları resmi gazetede yayımlamasının Anayasa mahkemesi tarafından iptal edilmesi, açıklık ve şeffaflık ilkesine karşı olumsuz bir durum olarak eleştirilere neden olmaktadır.
Saydamlık	“Saydamlığın Artırılması ve Yolsuzlukla Mücadelenin Güçlendirilmesi Stratejisi” ile saydamlığı engelleyen ve yolsuzluğun oluşmasına neden olan etmenlerin bertaraf edilmesi amaçlanmaktadır. Kamu Görevlileri Etik Kurulu kılavuzluğunda olan kamu yönetimi kapsamındaki her bir meslek grubu için ayrı etik ilkelerin belirlenmesi ve özel çıkarların önüne geçebilmesi adına oluşturulan bu strateji ile yeni kamu yönetimi anlayışının saydamlık ilkesine vurgu yapılmaktadır. Saydamlık ilkesine göre kurulun tüm karar ve uygulamalarının amaç, neden ve sonuçları ayrı ayrı belirtmek durumundadır. Bu ilkeye getirilen eleştiri ise kamu görevlisinin sicil ve başarı durumunun etik konusu bakımından değerlendirilmesidir. Burada yapılan değerlendirmede kurulun, hangi kıstasları ele alacağını veya bunu hangi mekanizmalar ile yürüteceği belirsizlik yarattığından ötürü saydamlık ilkesinin gücü kırılmaktadır.

Tablo 5. (Devamı)

³⁹³ Lamba, a.g.e., s.144.

Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İlkeleri	Kamu Görevlileri Etik Kurulu Bakımından Değerlendirilmesi
Hesap Verilebilirlik	Kurul, etik davranışların kurumlarda hâkim olabilmesi adına uygulamaları değerlendirmek ve vatandaşın ileri sürdüğü savları araştırmak için denetleme yapmaktadır. Vatandaşa başvuru hakkının verildiği bu kurul, kamuoyunda denetim sağlanmaktadır. Kurulun bağlayıcı kararları, yayınladığı raporları, yeni kamu yönetimi anlayışının “hesap verilebilirlik” ilkesine uygun hareket ettiğini göstermektedir. Ancak bu ilkeyle alakalı olarak kurulun bazı aksak ve eksik yönleri de bulunmaktadır. Örneğin kurul kararlarının yargı kararı olmadığından dolayı yaptırımın daha sınırlı tutulması hesap verilebilirlik ilkesine ters düşen bir durum olarak görülmektedir.
Tarafsızlık	Kamu Görevlileri Etik Kurulu üyelerinin farklı yapıdaki kurum ve kuruluşlardan seçilmeleri ise yönetimde tarafsızlık ilkesinin sağlanması konusuna vurgu yapan bir durumdur. Ancak buna karşın, bazı kurum ve üyelerin denetim kapsamı dışında tutulması ise tarafsızlık ilkesinin zarar görmesine neden olmaktadır. Böylelikle denetim kapsamı dışında bırakıldığı net olarak bilinmeyen bahsi geçen üyelerin, kurula baskı yapabileceği düşüncesinin ortaya çıkması, kurul bünyesinde tarafsızlık ilkenin yıpranmasına sebep olmaktadır. Yine kurul üyelerinin TBMM yerine Cumhurbaşkanı tarafından atanması da kurulun tarafsızlık ilkesine aykırı olarak değerlendirilen eleştirilere neden olmuştur. Bu durum kurulun siyasi iktidara bağımlı olarak hareket ettiği düşüncesini akıllara getirdiğinden dolayı tarafsızlık ilkesi zarar görmüştür.

Tablo 5. (Devamı)

Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İlkeleri	Kamu Görevlileri Etik Kurulu Bakımından Değerlendirilmesi
Dürüstlük	Kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken, insanlar arasında ayırım yapmadan kişi hak ve özgürlüklerini zedeleyici faaliyette bulunmadan hareket etmesinin kurul tarafından benimsenilmek istenmesi dürüstlük ilkesi kapsamı içerisindedir. Kurul, kamu personellerinin dürüst ve sadakatli bir şekilde çalışabilmeleri için oluşturulmuştur. Dürüstlük ilkesi bağlamında yolsuzluklarla mücadele eden Kurul, etik dışı davranışlara uygun olarak, etik davranış ilkeleri oluşturmaktadır. Bunlardan biri de kurulun kamu görevlilerine hediye almayı yasaklayarak ve yolsuzlukların önünü tıkamayı amaç edinerek dürüstlük ilkesine vurgu yapmasıdır. Ancak burada eleştirilen konu ise bağışların hediye alımı kapsamı dışında tutulmasıdır. Bu durum dürüstlük ilkesini zedeleyebilecek bir etken olarak değerlendirilmektedir.
Etkililik ve Verimlilik	Kamu Görevlileri Etik Kurulu, kamu görevlilerinin etikle alakalı tüm konularda bilgi sahibi olmasını ve bunu eyleme dökebilmeleri için çalışmalar, uygulamalar ve eğitimler düzenleyerek kamu kurum ve kuruluşlarda etkinlik ve verimliliği yerleştirmek amaçlanmıştır. Buna karşın kurulun bu konuda eleştirilen durumlarından da bahsetmek gerekirse; etik dışı davranışın olduğu tarihten itibaren iki yıl içinde yapılmayan etik ilkelere aykırı davranışlar hakkındaki başvuruların değerlendirmeye alınmaması sayılabilir. Ayrıca etik dışı davranışları kurulun resmi gazetede yayımlamasının Anayasa mahkemesi tarafından iptali ile yalnızca etik dışı faaliyetin tespitinin yapılarak icrai bir işlem yapılamayacağı kararı, kurulun etkinliğinin zayıflamasına sebep olmaktadır. Bununla beraber kurula yapılan başvurularda usul ve esasa uygun olarak görülmeyen veya yeterli bilgi ve belge sunulamayan başvuruların reddedilmesi, kurulun etkin olarak işleyiş sağlamasının ve başvuran insanlar açısından da verimin

	sağlanmasını engelleyen durumlar olarak değerlendirilmektedir.
--	--

Kaynak: Bu tablodaki bilgiler ilgili literatür çerçevesinde çalışmanın yazarı tarafından oluşturulmuştur.

SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Çağdaş yönetim yöntemleri ile bilgi ve teknoloji çağının çığır açtığı yenilikler, insani değerlerin değişimi ve yeni demokratikleşme hareketleri, geleneksel değerleri dönüşüme uğratarak yönetim anlayışında önemli değişimlere kucak açmıştır. Bu durum insanların kamu yönetiminden beklentilerine ve bakış açılarına etki ederek kamu hizmetlerinin değişimine ve çeşitlenmesine vesile olmuştur. Neo-liberalizm ve küreselleşmenin kamu yönetiminde dönüşüm yarattığı 1980’li yıllardan sonra ortaya çıkan yeni kamu yönetimi anlayışı ile birlikte hizmetlerde donanım ve ihtiyaçlara yönelik çözüm sağlanmaya çalışılmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışı ile açıklık, etkinlik, verimlilik, hesap verilebilirlik, esneklik, yerinden yönetim, şeffaflık, saydamlık, özerklik ve etik kural ve ilkeler gibi kavramlar kamu yönetiminde önem kazanmıştır. Geleneksel yapının eksik ve aksak yönlerini tamamlamak adına çıkarılan bu ilke ve dayanaklar, kamu yönetiminde verim ve işlerliğin oluşmasına katkı sağlamıştır. İnsanların eylem ve davranışları üzerinden yola çıkılarak neyin ahlaka uygun veya neyin ahlaka aykırı olduğunun, iyi veya kötü davranış tutumlarının nasıl nitelendirildiğinin değerlendirilmesine etki eden etik kavramı, kamu yönetimlerinde olmazsa olmaz bir ilkedir. Etik kavramı, kamu yönetim sistemlerinin daha işlevsel ve düzgün bir şekilde yol kat etmesini sağlayan en önemli etmenlerdendir. Bundan dolayıdır ki günümüzde devletler, kendi kültürlerine uygun olarak etik kavramının ilke ve kurallarını, kamu kurum ve kuruluşlarına yerleştirebilme çalışmalarına büyük önem vermektedirler. Batılı ülkelerin bu konu ile alakalı olarak kendi kurum ve kuruluşlarında evrensel anlamda oluşturdukları etik kural ve kaideler, ülkemizde de etki etmeye başlamıştır.

Türkiye’de 1980’lere gelindiğinde kamu kurum ve kuruluşlarda etik dışı faaliyetlerin artması ve yolsuzlukların önüne geçilemeyecek duruma gelmesiyle birlikte küreselleşme ve yeni kamu yönetiminin getirdiği yenilikler sonucunda etik

kavramına daha fazla önem verilmeye başlanmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının ilkelerinden olan etik kavramı ile birlikte bireyin davranışlarından başlanarak tüm toplumun eylem ve davranışlarına etki edilmesi düşüncesi hâkim olmaya başlamıştır. Özellikle Türkiye’de 2000’li yıllarda yapılan düzenleme ve çalışmalar, kamu sektörünün daha verimli işlemlerini sağlayarak etik ilkeleri, şeffaflık, saydamlık ve hesap verilebilirlik gibi kavramları hizmetlere bağdaştırmada başarı sağlamıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının iyi yönetim ilkesi çerçevesinde oluşturulan bu kavramlar, etik olgusunun amaçlarına destek sağlayarak etik düşünce ve etik çalışmaların artırılarak kurumlara yerleştirilmesine katkı sağlamıştır. Bu çalışmada, yeni kamu yönetimi anlayışı bağlamında etik ilke ve değerlere, kurumlarda etik yapının nasıl yerleştirilebileceğine ve bu yönde nasıl çalışmalar yapıldığına değinilmiştir.

Türkiye’de 2004 yılında 5176 sayılı hukuki düzenleme ile kurulan Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışının etik dışı faaliyetleri önleme açısından anahtar rolünü üstlenmiştir. Ancak kurul, etik değer ve ilkelerin yaygınlaştırılması konusunda tek başına bir aktör değildir. Kurulun etik altyapıyı oluşturan mevcut kurum ve kuruluşların bir devamı niteliğinde hareket etmesinden yola çıkılarak, etik ilke ve kurallar aynı yapı üzerinde bütünleşerek kurumsallaşma sağlamıştır. Kamu görevlilerine yapılan kural, direktif ve etik kodlar bu kurul sayesinde açık bir şekilde belirtilmiştir. Bununla birlikte bu kural ve müeyyidelere ne kadar uyulduğu veya uyulmadığı kurulun yaptığı denetimler ile kontrol edilmiştir. Bunun yanında kurul, etik konusunda kamu görevlilerini ve toplumu bilgilendirmek için seminer, konferans ve toplantılar düzenleyerek etik davranışlar üzerinde yol gösterici nitelik kazanmıştır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışının saç ayağını oluşturarak bu anlayışın soyut anlamdan çıkarılarak somutlaşmasına önemli katkı sağlamıştır. Kurul, etik dışı davranışlar, yolsuzluk ve yozlaşmaların önünü kesebilmek adına ciddi adımlar atmıştır. Bu şekilde insanların kamu yönetimine olan güvenini artırmakla birlikte siyasi gücün meşruiyetini de pekiştirmiştir. Bu çalışma üzerine yapılan literatür taramaları ile edinilen bulgulara göre; Kamu Görevlileri Etik Kurulunun topluma ve kamu yönetimine birçok olumlu etkisinin olmasının yanında kurulun bazı eksik ve aksak yönlerine de rastlanmıştır. Bundan yola çıkılarak Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun etik anlamda işlevsel olup olmadığı durumlar incelenerek

yetersiz ve tutarsız yönlerine vurgu yapılmıştır. Bu çalışma konusunu diğer çalışmalardan ayıran kısım; yeni kamu yönetimi anlayışının en önemli ilkelerinin, Kamu Görevlileri Etik Kurulu bünyesinde incelenerek olumlu veya olumsuz olarak analiz edilmesi olmuştur.

Araştırma ve değerlendirmedeki bulgulara bakılarak kurumun işlevselliği hususunda birçok problemle karşılaşıldığına rastlanmaktadır. Kurulun TBMM'ye bağlı olmayışı, gerek mali açıdan gerek de insan kaynağı açısından yeterli koşullara sahip olmaması ve dolayısıyla tüzel kişiliğe sahip olmaması gibi durumlar, kamu yönetiminde işlevselliğin sektöre uğramasına sebep olan etmenlerdir. Nitekim kurulun hem yönetsel hem de ekonomik açıdan özerk olması, bulunduğu hizmet ve faaliyetlerde başarı göstermesinin yolunu açacaktır. Bağımsız statüye ve özerk yapıya sahip olduğu takdirde kurul, çalışmalarında daha rahat hareket edebilecekken denetimlerini de daha donanımlı bir şekilde gerçekleştirebileceği beklenmektedir.

Kurulun yaptığı denetimler sonucunda etik dışı faaliyetler konusunda edinilen bilgileri resmi gazete ile kamuoyuna sunması, insanlarda bu tür faaliyetlerin hesabını soran ve yaptırımını uygulayan bir kurul olduğu düşüncesini oluşturmaktaydı. Ancak daha sonra resmi gazetede yayımlama yaptırımının sınırlandırılarak sunulması, kurumun caydırıcılığını olumsuz etkilemektedir. Farkındalığı azaltan bu durum ile Kamu Görevlileri Etik Kurulunun etik dışı davranışlardan yıldıracı sonuçlar elde etme başarısının azaldığı görülmektedir. Bu hali ile gündemden uzak olan bu kurulun insanlar tarafından tanınmaması kaçınılmaz bir sonuç halini almaktadır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, mevcut altyapısını düzenleyerek kendi site ve bilgi sayfalarını yenilemelidir. Bilgilendirme amaçlı oluşturulan internet sitelerinde, kanun veya yönetmelikler ile değiştirilen bilgilerin sayfadan çıkarılarak ve yeni bilgiler eklenerek sayfa güncel tutulmalıdır. Bununla birlikte kurulun yeni etkinlik, toplantı ve seminerler düzenlemesi, kamu görevlilerine daha donanımlı etik eğitimler vermesi ve kurumların hizmetlerinde etik değerlerin ön plana çıkarılması yönünde hassasiyetin sağlanarak sistemin canlı tutulmasına dikkat edilmesi önerilmektedir.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun etik dışı faaliyetleri önleme beklentisi bir yana toplum olarak her bir bireyin etik boyutta eylem ve davranış muhasebesini yapması gerekmektedir. Bu konuda insanın kendi vicdanı etik ilke ve kuralları belirleyeceğinden dolayı aile içi eğitim, okul ve diğer eğitim kurumlarında dürüstlük,

doğruluk, etik ve ahlak gibi kavramların etkin bir şekilde yerleştirilmesi gerekmektedir. Toplumda etik dışı faaliyetlerin önlenmesi için her bir bireyin bu konuda taşın altına elini koyması, tüm topluma etki ederek güzel oluşumlara olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Toplumda, toplumsal kurallar ile uyumlu ve erdemli yaşama, etik ilke ve kurallara uyma, dayanışma ve yardımlaşma, hoşgörü gibi kavramların yaygınlaşması adına kamuoyunda bilinçlendirme çalışmalarına yer verilmesi bu konuda fayda sağlayacaktır. Vatandaş ve kamu görevlilerine etik kültür aşılması ve yapılan eğitimler ile sözde eğitim değil de insanlarda etik bilinci artıracak nitelikte çalışmalar sunulması farkındalığın oluşmasına etki edecektir. Ayrıca etik yönetime uygun bir şekilde hukuki yapı da düzenlenip geliştirildiği takdirde kamu yönetiminde ve daha sonra tüm toplumda etik altyapının daha etkili bir şekilde yerleşeceği öngörülmektedir.

Sonuç olarak; yeni kamu yönetimi ve etik arasındaki ilişki, kamu yönetiminin olumlu yönde gelişimini sağlayan önemli bir etkidir. Kamu kurum ve kuruluşlarında etik bilincin oluşturulması ve kurumlara yerleştirilmesinde ön ayak olan Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışının etkisi ile etik konusunda birçok ilerleme sağlamıştır. Kurulun yeni kamu yönetimi anlayışının getirdiği ilkeler ile tam olarak bütünleştirildiği takdirde etik konusunda daha güçlü bir şekilde yol kat edileceği öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adugit, Y. (2013). Sivil Toplum Kuruluşlarının Etik Ve Epistemolojik Temelleri, Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar, 6(2), 130-149.
- Ahmetoğulları, K. ve Çatı, K. (2017). STK Mensuplarının Etik İklim Algısının Örgütsel Bağlılık Aracılığıyla Bireysel Performanslarına Etkisi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(20), 283-313.
- Akar, F. (2018). Yeni Kamu İşletmeciliği Paradigmasının Türk Kamu Bürokrasisinde Kamu Personeli İstihdam Şekilleri Üzerine Etkileri, Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 1(3), 480-495.
- Akbulut, M. U. F. ve Göküş, M. (2017). Küreselleşme ve Yerelleşme Sürecinde Bölgesel Kalkınma Ajansları, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 20(1), 79-88.
- Akca, H. (2019). Kamu Yönetimi Eğitimi Ve Öğretimi İçerisinde Etik Eğitiminin Yeri Ve Önemi, (Yüksek Lisans Tezi), <http://acikerisim.pau.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11499/26233/Hakan%20Akca.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Akçakaya, M. (2017). Geleneksel Kamu Yönetiminden Yeni Kamu Yönetimine Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişimi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 34, 1-31.
- Akdemir, F. (2014). Ahlak mı? Etik mi?: Etimolojik ve Epistemolojik Bir Çözümleme. Uluğ, F. Ertan, K. A., Özgen, H. (Der.), Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri içinde (ss. 3-12). Ankara: TODAİE Yayın.
- Akdeniz, İ. (2016). Kamu Görevlileri Etik Kurulunu Yeniden Düşünmek, Sayıştay Dergisi, 103, 59-83.
- Akgün, S. B. (2017). Yönetim Etiği Açısından Türkiye'deki Kurumsallaşma Çabaları "Kamu Görevlileri Etik Kurulu", 455. 6 Mayıs 2021 tarihinde <http://www.tid.gov.tr/Makaleler/81-111.sevgibaydarakgun.doc> adresinden erişildi.
- Aksoy, A. (2016). Geleneksel Devletten Modern Devlete: Sanayi Devrimi Ve Kamu Yönetimi Düşüncesinde Değişim, Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi, 2(3), 31-37.

- Aktan, C. C. ve Acar O. K. (2021). Kamu Yönetiminde Kayırmacılık, İzmir: SOBİAD Hukuk ve İktisat Araştırmaları Yayınları.
- Al, H. (2008). Yeni Kamu Yönetimi Ülke Deneyimleri, İstanbul: Değişim Yayınları.
- Alev, B. (2015). Yapısal Ve İşlevsel Açından Türkiye’de Üniversite Etik Kurulları, (Yüksek Lisans Tezi), <http://adudspace.adu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11607/1448/10063736.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Alkan, B. Ş. (2018). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımından Hareketle Kamu İdarelerinde Mali Analiz Uygulaması, Uiiid-Ijeas, (17. Uik Özel Sayısı), 799-812.
- Altay, A. (2007). Etik ile Ekonomi İlişkileri-Kamu Açısından, 25 Nisan 2021 tarihinde <http://www.konrad.org.tr/Wirtschaft%202007%20tr/14Altay.pdf> adresinden erişildi.
- Altın, A. (2013). Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2), 101-118.
- Altun, M., Sayer, A. ve Barutçu, A. (2013). Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kararları Işığında Kamuda Görülen Etik Dışı Davranışlar Ve Yolsuzluklar, Sayıştay Dergisi, 91, 33-55.
- Arap, İ. ve Yılmaz, L. (2005). Yeni Kavramlarla Yeni Yönetim Modeli: Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Mustafa Şen vd.(Eds.), 2, 251-268.
- Arap, İ. ve Yılmaz, L. (2006). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının “Yeni” Kurumu: Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Amme İdaresi Dergisi, 39(2), 51-69.
- Arap, İ. ve Yılmaz, L. (2015). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının “Yeni” Kurumu: Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 17 Mayıs 2021 tarihinde <https://docplayer.biz.tr/20526867-Yen-kamu-yonetm-anlayiinin-yen-kurumu-kamu-gorevller-etk-kurulu-1.html> adresinden erişildi.
- Arslan, G. (2015). Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi Bağlamında Sağlık Hizmetlerinin Etkinliği Ve Kalitesi Açısından Sağlıkta Dönüşüm, (Yüksek Lisans Tezi), <https://acikerisim.cumhuriyet.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12418/12221/G%c3%bccler%20aslan%20KAMU%20Y%c3%96NET%c4%b0M%c4%b0%2010072058.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Atatorun, M. (2017). Uluslararası Etik Ve Zygmunt Bauman, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(27), 320-334.

- Ateş, F. (2015). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışında Etik Değerlerin Yeri Ve Önemi. (Der.), II. Kop Bölgesel Kalkınma Sempozyumu (23-24 Ekim 2014, Niğde) içinde (ss. 279-190). Konya: Çimke Basım Yayın.
- Ateş, H. (2018). Kamu Yönetiminde Ahlak. Erdoğan N, Torlak Ö. ve Tiryaki K. B. Temelleri Ve Uygulamalarıyla İş Ahlakı içinde (ss. 260-292). İstanbul: İgiad Yayınları:19.
- Aydın, A. H. (2016). Kamu Yönetimine Giriş Temel konular. Yeni Yaklaşımlar, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aydın, M. (2006). Çalışanların Demografik Özellikleri Ve Bireysel Etik Değerleri Arasındaki İlişki: Kamu Sektöründe Bir Uygulama, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=wBmNpkQC9Nhi90NLW7E7-bwXmnRmGAC6ytymBPj4t0QbGTRa88Gj8TF7h6vRDA7_
- Aykanat, Z. ve Yıldırım, A. (2012). Etik Liderlik ve Örgütsel Adalet İlişkisi: Teorik ve Uygulamalı Bir Araştırma, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(2), 260-274.
- Bahar, E. (2014). Meslek Etiği, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bakkal, H. (2016). Türkiye’de Kamu Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi Ve Yeni Kamu Mali Yönetiminin Rolü, Dicle Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(10), 125-138.
- Balcı, A. (2005). “Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar ve Kamu Hizmet Sunumuna Etkileri”. Aktan C. ve Saran U. (Der.) Yönetiminde ve Kamu Hizmetlerinde Kalite içinde (ss. 19-38). İstanbul: Hizmet-İş Sendikası Yayınları.
- Batal, S. (2012). Türkiye’de Yönetim Kültürünün Dönüşümü Ve Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Temel Dinamikleri, Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 4(1), 223-234.
- Bayır, M.Ö. (2007). Türkiye’de Etik – Yansızlık – Katılım Boyutları Açısından Bürokrasi Ve Siyaset İlişkisi, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=-L8ilcwn9ZRRc_YMKxXW1oIJNBD7QinX1Wy9OJ1VIKU0FMzmfsI8RJDwhwvKmGqh
- Belli, A. (2017). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Bağlamında Yerinden Yönetimin Ve Yerel Yönetimlerin Değerlendirilmesi, Akademik Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi, 9(16), 101-118.

- Bıyıklar, B. (2019). Hizmet İçi Eğitim Açısından Türk Kamu Yönetiminde Etik Eğitimi: İstanbul İlçe Belediyesinde Yapılan Araştırma, Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi, 5(1), 10-26.
- Bilge, M. (2012). Gelenekselden Moderne Etik ve Siyaset, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 8(15), 97-108.
- Biricikoğlu, H. ve Sırakaya İ. R. (2014). Kamu Yaşamında Standartlar Komitesi ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu: Karşılaştırmalı Bir İnceleme. Uluğ F, Ertan K. A. ve Özgen H. (Der.), Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri içinden (ss. 165-173). Ankara: TODAİE Yayın.
- Birinci, G. (2009). Kamu Etiği Ve İnsan Hakları, FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, 8, 123 – 145.
- Bozkuş, B. (2009), Türk Kamu Yönetiminde Yönetişim Tartışmaları Ve Yönetişimin Kamu Yönetiminde Uygulanabilirliği, (Yüksek Lisans Tezi), <http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/10109/249695.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Boztepe, M. (2018). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Geleneksel Kamu Personel Rejimi Üzerine Etkileri, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(3), 191-210.
- Cengizhan, C. (2020). Etik Kavramı Etik İle İlgili Temel Kavramlar, 17 Ocak 2021 tarihinde <https://cahitcengizhan.com/etik-kavrami-etik-ile-ilgili-temel-kavramlar/> adresinden erişildi.
- Çalık, K. (2012). Kamu Yönetiminde Etik Değerlerden Sapma: Bir Kamu Örgütü Üzerine Alan Araştırması, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=rcbWnuqW6HxCZ_98ARapguqV_neFSU5fJXI4sZjVygXVHCX0IPhdBvpvjOHb-FJk
- Çaylak, Ş. E. (2014). Amerika Birleşik Devletleri'nde Kamu Yönetimi Etiğinin Yapı Ve İşleyişi, (Yüksek Lisans Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=gyLHMouPes-CvnhRcjQsKXr7w8Oe55vkRt2r6DNkErotWOts-AjW5Uxl8OZH99pC>
- Çeliksoy, E. (2015). Yönetişimin Kurumsallaşma Üzerine Etkileri: AB Ülkeleri Ve Türkiye Örneği, (Doktora Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=X-M9ZoIuIoNTj2P7iY13harsrmMFgfLm3Ls2MiPPEG23GMchRShCfCkEABoGNaWJ>

- Çetinkaya, B. D. (2017). Bireysel Etik Değerlerin Örgütsel Bağlılık Kapsamında Whistleblowing (Bilgi Sızdırma) Davranışı Üzerindeki Etkisi, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=q3-d9QtLoVA2OMExHskJpba2XAX_qEhCmZ79UEjtgsVtm6NKGsOJ294l70Sx8DY3
- Çevikbaş, R. (2006). Yönetimde Etik Ve Yozlaşma, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20(1), 265-289.
- Çevikbaş, R. (2012). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Ve Türkiye Uygulamaları, Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 1(2), 9-32.
- Çılgın H. ve Özkaral M. (2020). Kamu Denetçiliği Kurumu İyi Yönetim İlkeleri Bağlamında Yönetimde Etik Paradigmasının Yerleşmesi Üzerine Bir Araştırma, Ombudsman Akademik, 12, 129-154.
- Çoban, O. (1999). Bir Siyasal Yozlaşma Türü Olarak Rüşvet ve Ekonomik Etkileri, İ. Ü Siyasal Fakültesi Dergisi, 20, 29-42.
- Çoruk, E. (2020). Türkiye’de Yeni Sağ’ın Vitriini Olarak Turgut Özal, (Yüksel Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Eb5EkakJlp3olBdo_wNEGbS235UmuQKu6wSsnR785W2UF3y71C3DMLGzQY-qBtTT
- Çukurçayır, M. A. Özer, M. A. ve Turgut, K. (2012). Yerel Yönetimlerde Yolsuzlukla Mücadelede Yönetişim İlke ve Uygulamaları, Sayıştay Dergisi, 86, 1-25.
- Demir, K. A. (2014). Klasik Kamu Yönetimi Yapısından Yerelleşmeye Geçiş: Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), 151-171.
- Demirci, M. ve Genç, F. N. (2008). Türkiye’de Kamu Yönetimi Reform Sürecinde Etik Yapılanma, Amme İdaresi Dergisi, 41(2), 43-58.
- Demirbilek, S. (2019). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Çerçevesinde 1980 Sonrası Türk Kamu Yönetimini Yeniden Yapılandırma Çalışmaları, (Yüksek Lisans Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=npGs9H39x7G6401x51yqpP1edMo9B3vhPAoUYBSM8KJetXcHTL-qy1YrkYENeJI5>
- Demirel, D. (2014). Modernizmden Postmodernizme Kamu Yönetimi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24(2), 169-178.
- Demirel, D. (2011). Geleneksel Yönetimden Yeni Kamu Yönetimine Denetim İşlevinde Dönüşüm, (Yüksek Lisans Tezi),

- https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=zqI_ZOq-b18GC2rT9c2JGgAIVLa2V8p2a0eUMvU7KSzHcQVvkqMfcmf-noLEiOJy4
- Denek, S. (2019). Yeni Kamu Hizmeti Düşüncesi: Değişen Kamu Hizmeti Anlayışı, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(1), 418-439.
- Doğan, K. C. (2014). Türkiye’de 1980 Sonrası Kamu Yönetiminde Reform Politikalarına Yön Veren Kavramsal / Teorik Düşünceler Ve Kurumsal Düzenlemeler, Türk İdare Dergisi, 479, 123-154.
- Doğan, K. C. (2015). Yeni Kamu Yönetimi ve Etik Anlayışının Türk Kamu Yönetiminde Kurumsallaşması: Kamu Görevlileri Etik Kurulu Örneği, Ternational Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic, 10(10), 381-402.
- Doğan, K. C. ve İnankul, H. (2015). Ombudsmanlık Kurumunun Örgütlerde Etik Kural Ve Davranışlar Konusundaki Yeri Ve Önemi, KTÜ SBE Sosyal Bilimler Dergisi, 10, 329-344.
- Doğan, K. C. (2017). Postmodern Kamu Yönetiminin Kuramsal Temelleri Çerçevesinde Yönetişim Yaklaşımı: Literatür Taraması, Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(1), 27-45.
- Duyar, Z. (2019). Türk Yönetim Kültüründe Siyasetnamelerde Etik Değerler ve 2000 Yılı Sonrası Türk Kamu Yönetiminde Etik Anlayış Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz, (Yüksek Lisans Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=FgmKGchPKo23qQqBeqzVZoxbNWG9yrf29OruJLuYdh8CbaTUKTLAJhhEZ2nVeYfA>
- Emre, C. ve Duru, B. (2002). Kültürel Değerler Ahlak ve Türkiye’de Kamu Yönetimi, **Mülkiye**, 26(236), 16-33.
- Eren, V. (2001). Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Paradigma, I.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 25, 115-132.
- Erbek, Ç. (2012). Siyasal Etik, 10 Şubat 2021 tarihinde <http://www.caglarerbek.com/2013/01/siyasal-etik.html> adresinden erişildi.
- Erim, G. (2018). Kamu Yönetiminde Etik Anlayışı: Türk Kamu Yönetimi Ve İngiliz Kamu Yönetiminde Etik Uygulamaların Karşılaştırmalı Analizi, (Yüksek Lisans Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=MzP7PYssFqdb3WIjroAkVA5y4wezjyoZxExIVqD0uML5XQ4Mca0H7s42KAxlobl>

- Eroğlu, H. T. (2010). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Türk Kamu Personeli Yönetimine Etkisi, Zkü, Sosyal Bilimler Dergisi, 6(12), 225-233.
- Eryıldız, İ. (2006). Avrupa Birliği Yolunda Reform: Kamu Yönetimi Temel Kanunu, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=-L8ilcwn9ZRRc_YMKxXW1qOiQXKBB0M9oxererz7sitYALopPYSiOse43rmiT-MQ
- Eryılmaz, B. (2008). Etik Kültürü Geliştirmek, Türk İdare Dergisi, 459, 1-12.
- Eryılmaz, B. ve Biricikoğlu, H. (2011). Kamu Yönetiminde Hesap Verebilirlik ve Etik, İş Ahlakı Dergisi, 4(7), 19-45.
- Eryılmaz, B. (2016). Kamu Yönetimi Düşünceler-Yapılar- Fonksiyonlar- Politikalar, İstanbul: Umuttepe Yayınları.
- Eser, H. B., Memişoğlu, D. ve Özdamar, G. (2011). Sosyal Siyasetin Üretilmesi Sürecinde Refah Devletinden Neo-Liberal Devlete Geçiş: Devletin Kamu Hizmeti Sunma İşlevinin Değişimi, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(2), 201-217.
- Eşki, H. (2009). Kamu Yönetiminde Değişim Ve Yeni Yönetim Modelleri, Sosyal Ekonomik Araştırma Dergisi, 9(17), 491 – 500.
- Eşki, Ş. (2014). Kamu Yönetimine Etik Uygulamaların Karşılaştırmalı Analizi: Türkiye ve ABD Örneği. Uluğ, F. ve Ertan, K. A, Özgen H. (Der.), Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri içinde (ss. 151-164). Ankara: TODAİE Yayın.
- Göçoğlu, V. ve Gündüz, O, (2020). Kamu Yönetimi Reformlarını Yeni Kamu İşletmeciliği Bağlamında Okumak, Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBPIR), 6(1), 1-16.
- Gökçe, O. ve Örselli, E. (2011). Kamu Yönetiminde Etik ve Etik Dışı Davranış Algısı, İş Ahlakı Dergisi, 4(7), 47-63.
- Gökçe, O. ve Turan, E. (2000). Kamu Yönetiminin Dönüşümü Ve Dönüşümün Temel Unsurları, SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 8(15), 175-200.
- Gül, H. ve Gökçe, H. (2008). Örgütsel Etik Ve Bileşenleri, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(1), 377-389.
- Gül, S.K. (2008). Kamu Yönetiminde Ve Güvenlik Hizmetlerinde Hesap Verebilirlik, Polis Bilimleri Dergisi, 10(4), 71-94.
- Güler, T.U. (2019). Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımının Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasına Etkisi: Manisa Örneği, (Yüksek Lisans Tezi),

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=4J_FzTwlrMCH4qBROpXPH9zVt-mRXuiKvUsCbBhBHjCw5hugB5yxLM2D4ZCBAwQ2

- Gülden, M. (2019). Geleneksel Kamu Yönetiminden Kamu İşletmeciliğine Geçiş: “Personel Yönetiminde Farklılaşma Ve Türkiye’ye Yansımaları, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=vjszP7PzV0HebcjFEvDfwOAPUbQ-p8nn_fq-Ac0Lmw2apLLRaatUmsERXkAcRXst
- Gültekin, S. (2012). Kamu Yöneticileri Ve Kamu Politikası: Kamu Yönetimi Paradigmaları Çerçevesinde Teorik Bir Analiz, Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 26(3-4), 85-100.
- Halaç, Ç. (2014). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Gümrük İdaresine Yansımaları, Gümrük & Ticaret Dergisi, 3, 33-43.
- İşık, M. (2009). Kamu Etiği Açısından Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Sunulan “E-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi”nin Değerlendirilmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(10), 27-46.
- İkiz, A. S. (2014). Hindistan’da Yolsuzluk Olgusu ve Türkiye İçin neriler. Uluğ, F., Ertan, K. A. ve zgen, H. (Der.), Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri içinde (ss.213-220). Ankara: TODAİE Yayın.
- İnal, G.Y. (2012). Kamu Yönetiminde Merkezileşmiş Bir Otorite Olarak Kamu Görevlileri Etik Kurulu, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=rcbWnuqW6HxCZ_98ARapgh1MKdWEgwh952yHeW4aFfba9GGQ59WxiSgjMMqLa2KK
- Kahraman, L. (2020). Kamu Yönetiminde Etik Kültür Ve Etik Liderlik: Kamu Görevlileri Etik Kurulu zerinden Bir İnceleme, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=_F5QEpayDXGqGZlp9XiFtBPu9loiZ-YMAB3To1sWb7ht_-ozzlYt7JVE_bEvA9VY
- Kahraman, S. (2010). Türk Kamu Yönetiminde Yolsuzlukla Mücadelede Hukuki Ve İdari Düzenlemelerin Etkisi, (Yüksek Lisans Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=ZeTyprYuef2HkaF3xt4wYrDjRnNBWUN9NjDiWEzEwynNbmFHLpjZ9fWfxHMF-CC6>
- Kalağan, G. (2009). 1980 Sonrası Geleneksel Bürokratik Yönetim Paradigmasında Değişim Ve Yönetsel - Siyasal Yeniden Yapılanma Arayışları, 1(1), 92-103.

- Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Etik Komisyonları Kuruluşları ve Görevleri, 16 Mayıs 2021 tarihinde <http://www.aso.org.tr/wp-content/uploads/2016/01/KurulusveGorev.doc> adresine erişildi.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Kurul Hakkında Genel Bilgilendirme, 1 Mayıs 2021 tarihinde, <http://www.etik.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 15 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5176.pdf> adresinden erişildi.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2005-2015 Yılları Arası Faaliyet Raporları, 29 Nisan 2021 tarihinde <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/2005-2015etikkurulfaaliyetraporu.pdf> adresinden erişildi.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2016 Yılı Faaliyet Raporu, 1 Mayıs 2021 tarihinde <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/etikkurulfaaliyetraporu2016.pdf> adresinden erişildi.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2017 Yılı Faaliyet Raporu, 4 Mayıs 2021 tarihinde http://etik.gov.tr/faaliyetraporu_2017.pdf adresinden erişildi.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 26 Nisan 2021 tarihinde <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/kgek2019faaliyetraporu.pdf> adresinden erişildi.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, 3 Mayıs 2021 tarihinde <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2021/03/faaliyetraporu2020.pdf> adresinden erişildi.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Yerel Yönetimlerde Etik Farkındalığın Arttırılması Projesi 1. Mevzuat Çalıştayı, 15 Mayıs 2021 tarihinde <http://www.etik.gov.tr/yerel-yonetimlerde-etik-farkindaligin-arttirilmesi-projesi-1-mevzuat-calistayi/> adresinden erişildi.
- Kamu Yönetimi ve Etik Değerler, ARGE Danışmanlık, 10 Şubat 2021 tarihinde <https://arge.com/makale/kamu-yonetimi-ve-etik-degerler/> adresinden erişildi.
- Kaplan, Ç. (2009). Kamu Yönetiminde Etik Ve Kamu Çalışanlarının Etik Kavramını Algılayışları, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(3), 343-355.
- Kaplan, D. (2020). Yöneticilerin Etik Liderlik Davranışlarının Çalışanların İş Performansı Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkileri Üzerine Bir Alan Araştırması, Yüksek Lisans

- Tezi,
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Eb5EkakJlp3olBdo_wNEGbyug2sDmmqSu__hu2747szp32stkYyFk2ucsGIilcL9
- Karaçor, S. ve Oltulu, A. (2009). Demokrasi Ve Yönetişim Boyutu İle Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı, SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 11(22), 403-418.
- Karadağ, B. (2018). Kamu Yönetiminde Etik: Feke Kaymakamlığı Örneği, (Yüksek Lisans Tezi),
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=fS4sqEZr79C_n60Rk6MjFfqS3v5N6ZD6N3NH2pgzhnrkxjPNehJ4EiGQdnBC84Ti
- Karcı, Ş. M. (2008). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımının Temel Değerleri Üzerine Bir İnceleme, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 16, 40-64.
- Kaypak, Ş. Bimay, M. ve Yılmaz, V. (2017). Dijital Çağda Kamu Yönetimi Ve Etik, Social Sciences Studies Journal, 3(6), 912-925.
- Keser, A. (2012). Politika Transferi ve Türk Kamu Yönetiminde Etik, Amme İdaresi Dergisi, 45(4), 25-49.
- Kesgin, B. (2014). Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, İstanbul: Açılım Kitap.
- Kılavuz, R. (2003). Kamu Yönetiminde Etik ve Bir Sorun Alanı Olarak Yozlaşma, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kılavuz, R. (2004). Etik Sistemleri ve Kamu Yönetimi Etiği Açısından Görünümleri, I.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 30, 15-29.
- Koç, H. (2019). Kamu Yönetiminde Etik-Medya İlişkisi: Kamu Görevlileri Etik Kurulu Faaliyet ve Kararlarının Ulusal Gazetelerdeki Temsili Üzerinden Bir Deneme, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Uluslararası Türk Dünyası Basın Sempozyumu Özel Sayısı, 7, 1584-1608.
- Koçak, S.Y. ve Yüksel, G. (2010). Türk Kamu Yönetiminde Etik ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 3 Mayıs 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/301234> adresinden erişildi.
- Korkut, G. Acar, O. K. ve Tetik A. (2015). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı İle Değişen Kamu Hizmeti ve Türkiye İş Kurumu, İş ve Hayat, 1(2), 107 – 135.
- Korkut, M. (2010). Avrupa Birliği Etik Anlayışının Türk Kamu Yönetimi'ne Yansımaları, (Yüksek Lisans Tezi),

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=EEdQgIdFRxX5NbvVau-AlpI6Ajx6Zf7i5xdDzTL7XTa5tPbYuBGl_mHBT6zJStJ

- Kurt, M. ve Uğurlu, Ö. Y. (2007). Yeni Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımının Gelişiminde Avrupa Birliği'nin Rolü: İlerleme Raporları İçerik Analizi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 9(2), 81-109.
- Kurun, İ. (2017). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımının Kamu Hizmetlerinin Sunulmasına Etkisi: Belediyeler Örneği, Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(16), 85-106.
- Küreselleşme Etik Kodlar ve Örgütler, (2007). TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası, 26 Ocak 2021 tarihinde https://www.emo.org.tr/ekler/4edc6ebfdae2e23_ek.pdf adresinden erişildi.
- Lamba, M. (2015). Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Yansımaları: Hükümet Programları Üzerinden Nitel Bir İnceleme, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(1), 127-141.
- Leblebici, D. N., Ömürgönülşen, U. ve Aydın M. D. (2001). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımında Önemli Bir Araç: Toplam Kalite Yönetimi, H.Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(1), 123-135.
- Mergen, E. (1993). Toplam Kalite Yönetimi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1-2), 25-33.
- Mammadova, C. (2015). Çalışanların Etik-Dışı Davranışlarını Azaltmada Etik Liderliğin Rolü: Ampirik Bir Çalışma, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=X-M9ZoIuIoNTj2P7iY13hYIr1pRE6AX17dliYqQHLUgQ_HrTHGLQaO3kq1DWnGSH
- Memişoğlu, D. (2006). Yeni Kamu Yönetimi Ve Yerel Yönetimler Reformu, Yüksek Lisans Tezi, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=-L8ilcwn9ZRRc_YMKxXW1vrx28N378r4T4ZxvI4vokpSnEcsCdK9iRAD0Xfg_H_7
- Nohutçu, A. (2008). Sürdürülebilir Kamu Yönetimi Kalitesi İçin Toplam Kalite Yönetimi: Sorun Alanları, Uygulamalar ve Türk Kamu Yönetimine Uyarlanması. Balcı, A., Nohutçu, A., Öztürk, N. K., Coşkun B., (Der.), Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları içinde (ss. 285-316). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Okcu, M., Parlak B. ve Akman, E. (2015). Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Oktay, E. ve Turan, A. (2018). Kamu Yöneticilerinin Yeni Kamu Yönetimi Örgüt Kültürünü Ne Ölçüde İçselleştirdiklerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 8(3), 479-512.
- Ökmen, M., Yılmaz, A., Baştan, S. (2004). “Kamu Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar Ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler”, Ökmen, M. ve Yılmaz, A. (Der.), Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetimi içinde (ss. 23-80), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Önal, A. (2012). Kamu Yönetimi Anlayışındaki Değişim ve İç Denetim, Denetişim, 10, 16-19.
- Önen, M. ve Yıldırım, A. (2014). Kamu Yönetiminde Etik Denetimi: OECD Ülkeleri Örneği, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 5(1), 103-126.
- Örselli, E. (2010). Türkiye’de toplumsal ve yönetsel etik değerler ile ikilemler: uygulamalı bir araştırma, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Övgün, B. ve Tosun, İ. (2018). Yönetime İçkin Etikten Kamu Etiğine, Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi, 73(2), 453-474.
- Özer, M. A. (2015). Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi, Sayıştay Dergisi, 59, 3-46.
- Özer, M. N. (2020). Çalışanların Etik Liderlik Algılarının Ve Bireysel Etik İdeolojilerinin İfşa Etme Davranışına Etkileri: Türk Sigorta Sektörüne Yönelik Bir Uygulama, (Yüksek Lisans Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=f10Kw4p1rmMDotyKRdYv1AYFLfPA2XeYqguIcNomJOdAZJjlzBix9WX47ZvTSkTh>
- Özdemir, M. (2008). Kamu Yönetiminde Etik, Zkü Sosyal Bilimler Dergisi, 4(7), 179-195.
- Özdemir, F. ve Özer, G. (2018). Turizmde Global Etik İlkelerin Uygulanma Düzeyleri: İskenderun Teknik Üniversitesi Örneği, BENĞİ Dünya Yörük-Türkmen Araştırmaları Dergisi, 2018(2), 67-85.
- Özgür, B. (2010). Kamu Yönetimi Denetçilerinde Etik Kültürün Geliştirilmesi, Denetişim, 5, 17-32.
- Özgür, H. (2014). Yeni Kamu Yönetimi Hareketi. Acar, M. ve Özgür, H. (Der.), Çağdaş Kamu Yönetimi I içinde (ss. 183- 224), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özmen, A. (2008). Kamu Yönetiminde Etik Davranışlar: Kocaeli Tapu Sicil Müdürlüğünde Bir Uygulama, (Yüksek Lisans Tezi),

- https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=-Z0vbSUgrhM9fXoGkRe6Q8ua8-1ZijduZYsm_-S2Jxq8bUTmzBLbnUCyQV4oLcul
- Özpençe, A. İ. ve Özpençe, Ö. (2013). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ile AB Üyelik Sürecinin Uyum Yasası: Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanunu, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 25, 197-222.
- Özsalmanlı, A.Y. ve Pank, Ç. (2014). Türkiye’de Kamu Etiğinde Kamu Denetçiliği Kurumunun Etkinliği. Uluğ, F., Ertan, K. A. ve Özgen, H. (Der.), Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri içinde (ss. 293-38). Ankara: TODAİE Yayın.
- Öztepe, M. C. (2013). Kamu Yönetiminde Etik Sorunu: Türk Kamu Yönetiminde Etik Sisteminin Eleştirel Çözümlemesi, (Doktora Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=vVNzTGHhHjH-u3WMToxQ-pN9OU97JWc_44UwCeUGPX7KauSeeghCIXaSZCFPzmOG
- Öztürk, C. (2016). Kamu Yönetiminde Stratejik Yaklaşımlar, Ankara: Sage Yayıncılık Reklam Matbaacılık.
- Öztürk, N. K. (1998). Kamu Yöneticilerinin Kararlarında Etik Değerler, Amme İdaresi Dergisi, 31(2), 81-92.
- Öztürk, N. K. (2008). Etik ve Kamu Yönetimi. Balcı, A., Nohutçu, A., Öztürk, N. K., Coşkun, B. (Der.), Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları içinde (ss.255-283). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Öztürk, Y. E. (2006). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Bağlamında Yönetişim Kavramı, Türkiye’de Uygulanabilirliği Ve Bir Yönetişim Aracı Olarak Yerel Gündem 21 Uygulaması (Mersin Örneği), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 9(1-2), 229 – 256.
- Pieper, A. (1999). Etiğe Giriş (Çev. Veysel Atayman-Gönül Sezer), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sahillioğlu, E. S. (2005). Geleneksel Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetimi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Saran, U. (2005). Kamu Kesiminde Küresel Taleplere Yönelik Stratejik Değişim ve Yeniden Yapılanma Yaklaşımı, Sü İibf Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 5(10), 29-48.
- Sezer, Ö. (2008). Küreselleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yapısal Ve İşlevsel Dönüşümü, (Doktora Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=->

Z0vbSUgrhM9fXoGkRe6Q3K5CQgzOSBXbuix_wJWITIL41H3j_NvAN-p-81_9MWY

- Sezer, Ö. ve Sarı, C. (2017). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Türk Yargı Sistemine Etkileri, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,9(20), 196-215.
- Şen, M. L. (2019). Kamu Görevlileri Etik Kurulu Etik Rehberi, Ankara.
- Şener, H. E. Yeni Sağ, 1 Kasım 2020 tarihinde <http://hasanenginsener.freesevers.com/yenisag.htm> adresinden erişildi.
- Şener, B. ve Çolak, Ç. (2015). Türkiye’de Yeni Sağ’ın Kamu Yönetimi Anlayışı: Turgut Özal Ve Anap, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(18), 393-417.
- Taner, A. (2012). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Arayışları Ve Hesap Verme Sorumluluğuna Etkileri, Sayıştay Dergisi, 85, 27-50.
- Tarhan, A. B. ve Ezici, E. (2011). Kamu Hizmetlerinin Üretiminde Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Ve Toplam Kalite Yönetimi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 3(2), 13-21.
- Tuncay, T. (2014). Sosyal Hizmet Yönetimi, Atatürk Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayını, 15 Mart 2021 tarihinde <https://www.listennotes.com/podcasts/sosyal-hizmet/13-%C3%BCnife-yeni%CC%87-kamu-2bD3opixGwY/> adresinden erişildi.
- Tuncel, G. (2014). Türkiye’de Siyasi Partiler ve Kamusal Etik: Kamusal Etik Açısından 2002-2011 Dönemi Seçim Propagandalarının Değerlendirilmesi. Uluğ, F., Ertan, K. A. ve Özgen, H. (Der.), Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri içinden (ss. 138-148). Ankara: TODAİE Yayın.
- Turan, A. (2011). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Bağlamında Örgüt Kültürü Ve Liderlik Etkileşimi, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=rcbWnuqW6HxCZ_98ARapgsjzbgcJhETZ0hn29O1mPrccyBc7Lz-ZvFx4gh4FdQ7t
- Touraine, A. (1997). Demokrasi Nedir?, (Çev): O Kunal, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 10 Nisan 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Uçar, B. (2007). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılandırma: Türk Kamu Yönetiminde Performans Odaklı Yönetime Geçiş, (Yüksek Lisans Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=wBmNpkQC9Nhi90NLW7E7-fW8YaKlQxar1pnWbduKzs-Lv5lumD9uaIoS1ZUU79l1>

- Ulutürk, S. (2015). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımından Hareketle Üniversitelerde Performans Uygulaması Üzerine Bir Değerlendirme, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(4), 395-414.
- Uslu, F. (2018). İşletmelerde Etik Değerlerin Uygulanmasının Örgütsel Bağlılığa Etkisinde Örgütsel Adaletin Aracı Rolü, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=hcgrYffRbz0Z44UJEuLtwRqXqD32IlqhBNXlDar_D-7QxGbVQWZ9ejHGTYFx7W8r
- Usta, A. (2011). Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetiminde Etik ve Ahlâk, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(2), 39-50.
- Usta, S. ve Kocaoğlu, M. (2015). Kamu Yönetiminde Etik Davranış İlkeleri: Kırşehir Belediyesi Çalışanlarının Etik Algıları Üzerine Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(3), 153-173.
- Usta, S. ve Arslan, Ş. (2020). Türkiye’de Etik Yönetim Anlayışına Yönelik Çerçeve Arayışı: Kamu Görevlileri Etik Kurulu Üzerinden Bir İnceleme, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 11(2), 222-244.
- Uysal, Y. (2020). Klasik Kamu Yönetiminden Yeni Kamu İşletmeciliği Ve Post-YKİ’ye Kamu Hizmetlerinin Değişimi ve Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme, International Journal of Management and Administration, 4(7), 122-135.
- Uzun, Y. (2017). Kamu İdarelerinde Etik Yönetim Altyapısı Ve Değerlendirilmesi, Ombudsman Akademik, 3(6), 107-141.
- Yağan, H. (2005). Kamu Yönetiminde Etik Davranış İlkeleri, Gümrük Dünyası Dergisi, Sayı 46, 5 Nisan 2021 tarihinde <https://docplayer.biz.tr/storage/24/2797598/1623888541/RogVqB54Ykq806OgTre2iQ/2797598.pdf> adresinden erişildi.
- Yağmur, A. (2013). Etik Liderliğin Ve Etik İklimin Etik Dışı Davranışlara Etkisi: Ampirik Bir Çalışma, (Yüksek Lisans Tezi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RYan9_S-Z7Eir3xdWGXBIP1XmJNbxDsVfOJ7NISH4yIxMLgQ43iQSenEdSstLpzT
- Yaman, A. (2013). Türk Kamu Yönetiminde Etik Uygulamaları Ve Kamu Çalışanlarının Etik Değerlere Bağlılığının Değerlendirilmesi: İçişleri Bakanlığı Örnekleme, (Doktora Tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=1zw6GvYMe-q3Hf6HR-3US-zbp-pFlhBC5OTn6FRZZ5ciVdz3zRYn2-k3wl5x8qzn>

- Yatkın, A. (2015). Kamuda Etik Yönetimi, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Yatkın, A. (2017). Erdemli Kamu Yöneticilerinden Başarılı Kamu Yönetimine, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(4), 636-645.
- Yay, E. ve Aktel, M. (2015). 1980 Sonrası Dönemde Türk Kamu Yönetiminde Zihinsel Dönüşüm, Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 7(2), 1-15.
- Yılmaz, A. (2007). AB'ye Uyum Sürecinde Türk Kamu Yönetiminin Dönüşümü Üzerine Notlar, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17, 215- 240.
- Yılmaz, A. (2009). Felsefenin sunduğu bir imkân olarak Uygulamalı Etik. Akgün, B., Özipek, B. B., Helvacı, A., Gencer, B., Yılmaz, M., Armağan, M. (Der.), Muhafazakar Düşünce Dergisi içinde (ss. 67-78). 19-20, Ankara: Cantekin Matbaacılık.
- Yıldırım, M. (2010). Kamu yönetiminde takdir yetkisi: Geleneksel ve yeni kamu yönetimi arasında karşılaştırmalı bir inceleme, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(2), 839-861.
- Yılmaz, K. (2012). Editörden: Etik dışı davranış olarak haksız yazarlık. Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2(1).
- Yılmaz, N. ve Doğan, K. C. (2014). Max Weber'de Etik-Siyaset İlişkisi. Uluğ, F., Ertan, K. A. ve Özgen, H. (Der.), Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri içinde (ss. 12-24). Ankara: TODAİE Yayın.
- Yörükoğlu, F. (2012). Türkiye'de Metropoliten Yönetimler Ve Etik Değerler Açısından Bir İnceleme, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 11(40), 268-292.
- Yüksel, C. (2005). Türk Kamu Yönetiminde Etik Mevzuatı Değerlendirmesi ve Çözüm Önerileri, Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Sakarya: 18-19 Kasım Esentepe Kampüsü.
- Yüksel, C. (2006). Kamu Yönetiminde Etik ve Türk Kamu Yönetiminde Etik Hakkında Yeni Yasal Düzenlemeler, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 64(2), 167-212.
- Zengin, E. ve Erdal, A. (2000). Hizmet Sektöründe Toplam Kalite Yönetimi, Journal of Qafqaz University, 3(1), 43-56.
- 15 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.avrupa.info.tr/tr/ab-turkiyede-yolsuzlugun-onlenmesine-destek-vermektedir-206> adresinden erişilmiştir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Büşra ERDEM

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Kafkas Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Gümüşhane Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar : Malatya / Orduzu Belediyesi'nde Staj

Çalıştığı Kurumlar :

Tarih :